

**IGESZOLGÁLAT
ÉLETFORDULÓKON**

**PRUGG VERLAG
EISENSTADT
1975**

IGESZOLGÁLAT ÉLETFORDULÓKON

IGESZOLGÁLAT ÉLETFORDULÓKON

ESKÜVŐI ÉS TEMETÉSI BESZÉDEK
KERESZTSÉGI OKTATÁS

PRUGG VERLAG
EISENSTADT 1975

A gyűjteményben szereplő fordítások a „Predigten der Gegenwart (herausgegeben von Horst Nitschke)“ evangélikus kiadványsorozatból valók, és pedig:

Worte zur Trauung — heute gesagt. Gütersloher Verlagshaus Gerd Mohn Gütersloh 1971.

Worte am Grabe — heute gesagt. Gütersloher Verlagshaus Gerd Mohn Gütersloh 1972.

Az esküvői beszédek fordította: Soproni Anna

A temetési beszédek fordította és az összeállítást végezte: Soós Iván

Egyházi engedéllyel

Druck: Prugg Verlag-Eisenstädter Graphische GesmbH,
7000 Eisenstadt, Haydngasse 10, Österreich.

BEVEZETÉS

„Örüljete az örvendezőkkel, sírjatok a sírókkal“ (Róm 12,15). Szent Pálnak ezt a mondatát tehetnék gyűjteményünk élére. A lelkipásztor Isten megbízatásából ott áll hívei mellett az örvedetes és fájdalmas életfordulók nagy csillagóráiban: a születésben, a házasságban, a halálban, Isten kegyelmének küldöttként, az Anyaszentegyház közösségének képviselőjeként. Nem utolsó sorban az ő magatartásától és szavától függ, mennyire kapcsolódnak össze a szívek ezekben az órákban minden élet ősforrásával és Urával, az Istennel. Nagy kegyelem, nagy kitüntetés, de nagy felelősség is. Ehhez szeretne segítő kezet nyújtani szerény kiadványunk.

E sorok írója nemrégiben szentmisén vett részt hétköznap reggel az egyik európai főváros inkább falusias jellegű, külvárosi templomában. A pap az elején bejelentette, hogy a misét egy ezüstmenyegzős párért mondatják. Csak rá kellett nézni az első padban ülő, ünneplőbe öltözött, dereadó hajú férfira és asszonyra, hogy az ember örömmel megállapítsa: ők azok. Ennél több szó azonban nem esett az ügyről. A celebráns a napi misét mondta, a hívők könyörgésében az Egyháztól a hősi halottakig sok mindenért imádkoztunk, de értük nem, áldást sem kaptak a végén, és a miséző úgy vonult el, hogy egy pillantásra sem méltatta többé őket. Egy kicsit ott üldögéltek még, egy szál jelenlevő személyes ismerősük meggratulálta őket, aztán elballagtak.

Két ember Isten színe előtt akarta megünnepelni összetartozását. Az Egyház képviselője világító, örökre emlékezetes ünneppé tehetné volna ezt nekik. Nem kellett volna hozzá sok. Néhány közvetlen üdvözlő szó az elején — az erre az alkalomra szóló miseszöveg — közös könyörgés a jubilálókért és családjukért — békeátadás a Miatyánk után — a végén áldás és meleg gratuláció, amibe az egyházközösség is bekapcsolódik. Résztelenségből-e, fáradságból-e, ügytelenségből-e — de mindez elmaradt. Egy jóvátehetően alkalommal kevesebb, hogy Isten két gyermekével megéreztesse Atyjuk szeretetét, az Egyház közösségét.

Szeretnénk hinni: a legtöbb pap nem résztelenségben és nem fáradt, amikor hívei arra méltatják, hogy megosszák vele szívük legbenső élményeit. Talán csak egy kis anyag, egy indítás, egy-két jó gondolat hiányzik, hogy megindítsa ben-

nük azt az élményszerű elmélyedést, amely minden lelki-pásztori aktus és nem utolsó sorban minden jó beszéd alapja. Sokszor nem is könnyű emberekhez szólni, akiket alig ismerünk. Ilyen kis anyaggyűjteménnyel szolgálunk itt. Természetesen nem fogják megtalálni benne az éppen adódó esetet. Az élet nem ismétli önmagát. De ötleteket, indításokat meríthetnek. Ehhez járul azután az a személyes, egyszeri elem, amelyet az adott szituációba való beleélés ad meg. Ez a lényeg: enélkül szavunk pusztába kiáltott szó marad, „zengő érc és pengő cimbalom“.

A figyelmes olvasó talán egy-két alapelvet is leszűrhet a beszédek olvasásából. Egyik ilyen: *Merítsünk ihletet a Bibliából!* Isten ígéjének kimeríthetetlen kútfejét még korántsem használjuk ki eléggé. Nem arról van szó, hogy szentírási idézetekkel „tűzdeljük meg“ beszédünket, hanem gondolkodásunk alapszövegét szőjük át a Biblia szálaival. Ezért a kötetbe dolgozó külföldi magyar katolikus paptestvérek is örömmel alkalmazkodtak ahhoz az evangélikus alapelvhez, hogy minden beszéd egy szentírási „textuson“ alapuljon. (A kiadó itt mond hálás köszönetet a Gütersloher Verlagnak, amely testvéries előzékenységgel engedte át fordításra és közlésre a kiadványaiból fordított beszédeket.)

Egy másik elv: *Ne maradjunk általánosságokban!* A jegyespár és a rokonok, a gyászoló hozzátartozók személyesen nekik szólót várnak tőlünk. A közölt beszédek szerzői általában dicséretes erőfeszítéssel mellőznek mindenfajta „koturnust“, és az élet nyelvén próbálnak beszélni az élet közvetlen, teljes valóságáról. Ami nem egyértelmű azzal, hogy beszédünkben kitergezzük a jegyesoktatás során előkerült bizalmas részleteket, vagy elsoroljuk a halott részletes életrajzát. Hanem mindezt tudva, „belülről“ és ne kívülről vagy felülről beszéljünk, egyszerűen, szeretettel, közvetlenül, azt mondva, amiről úgy gondoljuk, legjobb és legszükségesebb az adott helyzetben. (A könyvünkben található beszédek megértéséhez szükséges konkrét adatokat a szerzők sokszor függelékként közlik.)

Végül: *Legyünk rövidek!* Nem illik az emberi szót eltérbe tolni ott, ahol Isten érezteti közvetlenül jelenlétét. De nem is remélhetjük, hogy az izgatott jegyespár vagy a talán szélben, hidegben álldogáló temetési gyülekezet figyelemmel tud kíséren egy terjedős beszédet. 10-12 perc elég. Viszont igyekezzünk jól átgondolt, szilárd vázat adni szavaink-

nak, egy-két megragadó, könnyen megjegyezhető mondatba sűríteni mondanivalónk lényegét. Ebben is segít a szentírási alapszöveg.

+

Az *esketésnél* a pap az Egyház meghatalmazott tanúja. Nem kevesebb, de nem is több. A házasság szentségét a jegyespár szolgáltatja ki egymásnak Isten és az Egyház színe előtt kimondott beleegyezésével. Ennek tudata szérenségre inti az eskető papot.

A legtöbb embernek igen hiányos fogalmai vannak a házasság szentségi jellegéről, ennek következményeiről. Valamilyen módon egy esküvői beszédből sem lenne szabad hiányoznia az erre való utalásnak. (A közölt evangélikus beszédektől ezt természetesen nem várhatjuk; azok más téren szolgáltatnak hasznos gondolatokat.) A jegyesekkel ezt már a jegyesoktatás során tisztáztuk. De a többi jelenlevő lelkében is jó magként foghatnak meg az ilyen utalások. Nemrég egy ezüstmenyegzős mise végén az ott levő fiatal jegyespár azzal ment a beszédet tartó paphoz: „Mint ha csak nekünk beszélt volna az atya!”

Nyilvánvaló, hogy az esküvői beszéd sem terjedelmében, sem jellegében nem hivatott a jegyesoktatás pótlására, még összefoglalására sem. A jegyesoktatás irányelveinek megadása nem célja ennek a könyvnek. (Felhívjuk itt a figyelmet az Opus Mystici Corporis Verlag, Wien négy füzetes kitűnő sorozatára.) Miután a pap ott megismerkedett a jegyesekkel, helyzetükkel, igényeikkel, most csak az lehet a célja, hogy néhány, szívhez és észhez egyaránt szóló gondolattal elmélyítse bennük az öröm és a felelősség érzelmét. Mert ez a kettő tölti be most Isten előtt lelküket. Öröm, hiszen szerelmük életre szóló szövetségben pecsétlődik meg; szorongó felelősségérzet, hiszen tudniok kell: nagymértékben tőlük maguktól függ házasságuk sikere. Mi tehát „örülünk az örvendezőkkel“, és a tapasztalt ember néhány jótanácsával segítünk a helyes magatartás kialakulásában. A keresztény házasságról szóló jó könyveket, a zsinati határozatokat (Lumen Gentium, Gaudium et Spes, a keresztény nevelésről), saját otthoni emlékeinket, lelkipásztori tapasztalatainkat mind igénybe vehetjük a készület közben. Konkréten be kell mutatnunk, mi a feladata és mi a boldogsága az Isten elgondolása szerint a világban élt keresztény családi életnek. Isten fölséges szándéka szerint

a házastársak minden szeretetmegnyilvánulása, minden munkája állapotbeli kegyelmek közegévé válik egymás számára. Az otthon légkörének kialakítása, a gyermekek elfogadása és fölnevelése, a kis családi sejt, az „ecclesiola“ nyitottsága és társadalmi, egyházi feladata: mindmegannyi nagy pozitív tényező, amelyek közül az alkalomnak megfelelően kell kiválasztanunk és életközelpbe hoznunk valamelyiket.

Az esketés természetesen, hacsak lehet, nászmise keretében történjék, amelyben a házasulandók és hozzátartozóik szentáldozáshoz is járulnak. Beszédünk ez esetben a rövid homília alakját ölti. Mindenképpen legyen rá gondunk, hogy a jegyespár ülve, ne pedig állva hallgassa szavainkat, mert bizony megtörtént, hogy nem is a menyasszony, hanem a vőlegény ájult el ilyen alkalommal. Jó, ha a szertartás végén a templomkapuig kísérrjük el az újházásokat, és ott elsőnek gratulálunk. Ez nemcsak kedves baráti gesztus, hanem annak is elejét veszi, hogy a gratulációk özönével a templom kellős közepén rohanják meg őket.

A családi életről lemondó római katolikus pap sajátos helyzetben van a hitvesekkel szemben. Sokszor fölmerül mint nehézség: hogyan tudja beleélni magát abba, amit ő maga nem tapasztalt meg? Azt hisszük: annak a papnak, aki komolyan éli a Szent Pál emlegette „nagy titkot“ (Ef. 5,33), ez nem nehézség. Hiszen a házasság a maga teljes, duzzadó életközösségében még mindig csak szimbóluma Krisztus és az Egyház egészen reális s ugyanakkor titkos közösségének. Aki, mint a pap, ennek a közösségnek jegyezte el életét, attól nem lehet idegen a házastársi szeretet megértése sem. Gondoljunk arra, hogy a káni menyegzőn éppen a Szűzanyának van a legélesebb szeme az előadódott kis zavar észrevételére. De természetesen csak akkor lesz így, ha nem váltunk sem savanyú aglegénnyé, sem a családi élet nehézségeit könnyű szívvel hátunk mögött hagyó „klerikussá“, hanem megmaradtunk annak, aminek lennünk kell: Isten küldetéséből testvéreink melegsívű szolgálóinak.

+

A temetési beszédeknek megint csak megvan a sajátos nehézségük. Az ellentét itt abban áll, hogy egyszerre kell „sírunk a sírókkal“, és megvizasztalnunk őket hitünknek az örökéletéről szóló tanításával. Mert ha nem érzünk együtt

komolyan, belülről az összetört gyászolókkal, akkor szavunknak nincs foganatja: joggal érzik úgy, hogy „könnyű nekünk“. Ha viszont a mi látásunk is megreked az ő könnyfátyolozta szemük szintjén, akkor megint csak nem azt adjuk, amit várnak tőlünk, mert az több pusztá együtt-érzésnél. Tulajdonképpen azt várják, hogy a halál misztériumát magyarázzuk meg nekik, hisz érzik, hogy erre emberileg nincs felelet. Nem véletlenül tört elő éppen egy temetésen a sóhajtás századunk magyar irodalmának egyik jelességéből: „De szeretném, ha valaki megmagyarázná nekem az Istent!“ Lényegében minden temetési beszédnek a teodicea szerepére kell vállalkoznia: igazolnia Isten jóságát és szeretetét abban a percben, amikor ezek a tulajdonságai a legkevésbé mutatkoznak előttünk, amikor sebzett szeretetünk gyötrő kérdéseket vet föl, amikor a koporsó előtt döbbenetes közelségben sejlik föl kinek-kinek a maga vége. (Figyeljük meg egyszer az arcokat, mikor a temetési szertartás során azért a testvérünkért imádkozunk, aki legközelebb fog meghalni!) A jó lelkipásztor nem tér ki az elől a feszültség elől, amit ennek a két pólusnak egyidejű elfogadása magával hoz. Minden egyes halottja előtt átéli a halál fájó titkát, s egyben mindazt a szomorúságot, amelyet ennek a halálesetnek különleges körülményei (nincs két egyforma halál!) a hátramaradottaknak magukkal hoznak. Ezt kifejezésre is kell juttatnia. De Az, akinek ő elkötelezte magát, legyőzte a halált, s átment a halálból az életre. A nyitott sír mellett álló pap a feltámadásnak és a szentek közösségének hírnöke.

Jó lenne, ha az egyházközség közösségének is igazi képviselője volna, nem pedig csak a maga személyében képviselné Isten vigasztaló szeretetét. Nevelnünk kell híveinket arra, hogy az egyházközség egy tagjának halála nem csupán a közvetlenül érintett hozzátartozók magánügye, hanem valamennyiüké. Akkor is, sőt akkor különösen is, ha életben többé-kevésbé a „kívülállók“ közé tartozott. Így lesz az irgalmasság régi cselekedete: „holtakat eltemetni“, nagyon is mai feladattá. A gyászoló család felé is egészen más erőt sugároz, ha az egész közösség részvételét és támogatását érzik.

Korunkban sokszor keresztények között is szomorúan lehetünk tanúi, milyen külsőséges a halottkultusz. Virágok, drága sírkő, sírápolás, sírlátogatás: ebben nincs hiány, viszont akárhányszor elsikkad a halottért való imádság, mi-

semondatás stb. Erről tapintatosan szót ejthetünk a halál-
eset bejelentésekor, ill. a temetés megbeszélésekor.

Ami a halottra vonatkozó utalásokat illeti, semmikép-
pen nem állhat beszédünk üres frázisokból, — még akkor
sem, ha a haláleset körülményei vagy a halott egyénisége
nagyon megnehezíti feladatunkat. A természetszerűen köte-
lező tapintatot össze kell tudnunk kapcsolni azzal, hogy a
hátramaradottaknak segítsünk szavainkkal a halálessettel
kapcsolatos problémáik tisztázásában, elintézésében.

A halotti mise (másik, szép kifejezéssel: „feltámadási
mise“) mostanában sok helyen közvetlenül a temetéshez
csatlakozik. Megújult liturgiája bőséges lehetőséget nyújt,
hogy az adott esethez alkalmazkodva teljes szépségében
ragyogtassuk fel az Egyház anyai együttérzését és az örök
életbe mutató távlatait. Gondoskodjunk a jelenlevők tevé-
keny bekapcsolódásáról is (olvasmányok, feleletek, énekek),
de főleg arról, hogy lehetőleg szentáldozáshoz járuljanak.
Ez sokszor csak egy jó példán, egy figyelmeztető szón mú-
lik. Szomorú látvány a vigasztalanul gubbasztó hozzátarto-
zók serege, akik az egészet csak arra használják alkalmul,
hogy „jól kisírják magukat“. (Az évfordulás és más emlék-
misékkal kapcsolatban viszont a plébános magyarázza meg:
a szentmise pontosan „ugyanannyit ér“ akkor is, ha a napi
misét mondják. Mert furcsa mércéje a plébánia élete ele-
venségének a fekete miseruha és a Libera gyakorisága.)
„Ne úgy szomorkodjatok, mint akiknek nincsen reményük“
(1Tessz 4,13) — int Szent Pál, és ezzel összesűriti a ke-
resztény gyász lényegét: szomorkodunk, mert fáj a szívünk,
de szomorúságunk felhőjén áttör a remény sugara, mert
van élő hitünk. Az a jó temetési beszéd ill. feltámadási ho-
mília, amelyben az emberi és természetfölötti elem egyol-
dalóság nélküli összhangba simul.

+

Könyvünket egy keresztségi beszélgetés zárja le. Ez még
elégé új „műfaj“ az Egyházban. Magyar nyelven tudtunk-
kal P. Babos István vállalta ezen a téren az úttörő szerepét.
Az eredmény bizonyára nem tökéletes, de a kezdet nehéz-
ségein mégis átségit.

Ezzel kapcsolatban talán valamivel többet kell elől-
járóban mondanunk. Mindenekelőtt azt, hogy meggyőződést
csak meggyőződésből lehet adni. Mennyire eleven bennem

saját keresztségem kegyelme? Mit jelent nekem a keresztelés? Rutincselekményt? a vasárnap délutáni pihenés megzavaróját? „kedves terhet?“ vagy éppenséggel minden alkalommal új meg új rádöbbenést a kegyelem művére? Sokat kellene tanulmányoznunk az „első és legszükségesebb szentséget“, sokat kellene elmélkednünk róla, hogy a keresztségi beszélgetésben és magán a keresztelőn lélektől lélekig tudjunk hatolni. „Minden egyes alkalommal gondoljanak arra — mondja az Ordo Baptismi —, hogy Krisztus nevében és a Szentlélek ereje által működnek az Egyházban.“ Egy keresztelés után az édesapa külön megköszönte a lelkipásztornak: „A szeme sugárzásán láttam, hogy tudja, mit csinál.“

Miért van szükség a keresztségi beszélgetésre, és mi a célja?

1) A keresztség a hit szentsége. Ezért fel kell ébreszteni, ill. erősíteni kell a szülők készségét a hitre, a vallásosságra és a keresztény családi életre. A hit felélesztése a beszélgetés súlypontja. Igehirdetésről van itt szó, párbeszéd formájában. Ezért az első részben lényegében sűrített katekézist adunk. Ebből az anyagból a lelkipásztor a rendelkezésre álló időhöz és a résztvevők vallási műveltségéhez és igényeihez mérten választja és emeli ki azt, amit fontosnak tart.

2) Az emberek általában elég keveset tudnak a keresztség értelméről és jelentőségéről. (Egy emberöltővel ezelőtt mondta egy falusi asszony a kisegítő papnak: „65 éves vagyok, de ma hallottam először beszélni a keresztségről.“ Erre a pap még kétszer beszélt róla.) Sokszor inkább a hagyomány, társadalmi indítékok, sőt babonás megfontolások játszanak szerepet abban, hogy megkereszteltetik gyermeküket. Szélesíteni kell ismereteiket, belső kultúrájukat. „Katekézisünk“ minden pontja a családi otthon és a kiszolgáltatandó szentség szempontjából fogalmazódik meg, ahhoz kapcsolódik. Induljunk ki abból, amit a szülők fölvetnek (soha ne mutassunk elégedetlenséget indítékaik miatt, hiszen ez elidegenítené őket), de segítsük őket tovább. Ne feledjük: legtöbb ember — igen változatos okokból — ügyetlen és gyámoltalan a vallási megnyilatkozásban, de majdnem mindig többet sejt és érez, mint amennyit meg tud fogalmazni. Az ügyes lelkipásztor feladata itt is a „bábáskodás“, hogy ezek a sejtések tudatos meggyőződéssé érlelődjenek.

3) Az új szertartás a szülők tevékeny közreműködését kívánja meg a keresztelőn. Ezért a szertartást előzőleg alaposan ismertetnünk kell, magán a keresztelőn pedig valamilyen formában kezükbe adnunk. Ezt az ismertetést kísérelje meg mintánk második része. Fel lehet fűzni az egész beszélgetést is ennek fonalára.

Egyes esetekben a keresztségi beszélgetés hivatott annak eldöntésére is: kiszolgáltatassa-e a plébános a keresztséget, vagy pedig elhalassza. Tudjuk, hogy amennyiben a szülők (végső esetben: az egyik szülő vagy az ő jóváhagyásával egy a családhoz közel álló személy, elsősorban a keresztszülő) nem hajlandók felelősséget vállalni gyermekük vallásos neveléséért, a szentség nem szolgáltatható ki. Az Egyháznak e körül az intézkedése körül — amely különben a társadalom elkereszténytelenedésének természetes következménye — még szenvedélyes viták folynak. Egyik oldal a szentség „automatikus“ kiszolgáltatása és „mágikus“ felfogása ellen tiltakozik, a másik a lelkipásztori köteleiségre és az „ex opere operato“ hatásra hivatkozik. Ez a sarkított szembeállítás helytelen. Az alternatíva nem így hangzik: vagy rigorózan tagadjuk meg a keresztséget, vagy csináljunk továbbra is mindent úgy, mint eddig. Hanem: a lelkipásztornak minden lehetőséget meg kell ragadnia, hogy a szülőket szeretettel rávegye a keresztség értelmére, megerősítse jószándékukat (hisz ennek jele maga az, hogy kívánják a keresztelést), és megértesse velük a vallásos nevelés felelősségét, de megéreztesse az „ízét“ is. Tapintattal, szeretettel kell közelednünk, és tudnunk, hogy szelídség és jóság hatékonyabb, célravezetőbb, krisztusibb magatartás, mint a követelő szigor (vö. Mt 12,20; Mk 9,40).

A keresztségi beszélgetésre már a születés bejelentésekor figyelmeztessük a szülőket. Igen jó, ha több szülő és a keresztszülők is jelen vannak, amennyiben a körülmények megengedik. Fontos, hogy legalább néhányan legyenek komoly hitéletet élő személyek: ezek segítenek a megfelelő légkör kialakulásában. Nyugodt, oldott, baráti hangulatban folyjék a beszélgetés, — igazi beszélgetés, nem oktatás vagy előadás, viszont nem is céltalanul kigyózó fecsegés: irányítását kézben kell tartani. Ne maradjunk itt sem általánosságban, hanem a szülők tapasztalataihoz, a család életéhez kapcsoljuk mondanivalónkat, mélyen átérzve és megosztva érzelmeiket, amelyek a gyermek születése után eltöltik

lelküket: örömeiket, szeretetüket, boldog ámulatukat, büszkeségüket, felelősségérzetüket, aggodalmukat. Ha a keresztelendőben azt látjuk, akit kell: Isten népének új kis polgárát, akkor nem lesz nehéz nem színlelt szeretettel (2Kor 6,6) fordulni feléje is. Ez nagy hatással van a szülőkre a keresztelőn.

Különös tapintatot és gyöngédséget követelnek meg a lelkipásztortól a rendkívüli helyzetek, pl. beteg, fogyatékos vagy bármilyen okból nem szívesen látott gyermek. Ilyenkor egyik fő feladata, hogy rávezesse a szülőket az új élet elfogadására, erősítse hitüket Isten segítő szeretetében, a szenvedés értelmében, valamint önbizalmukat, hogy Isten kegyelmével helyt tudnak állni súlyos helyzetükben. Egészen sajátos árnyalatot ad a keresztelőnek, ha az édesanya gyermekágyban meghalt; ennek megemléztetését a szertartás is előírja több helyen. Ismét más nehézségekkel jár, ha az egyik szülő nem katolikus vagy nem hívő. Sokgyermekes szülőknél a lelkipásztor megértése, csodálata, biztatása biztosítja azt a támaszt, amelyet sokszor olyan fájdalmasan nélkülöznek a társadalom, sőt a rokonság részéről is.

Az ügyes lelkipásztor sok pozitívumot tud a beszélgetés során „sugalmazni“ a szülőknél családi életükre vonatkozólag, — a gyermek iránti szeretetük lendítő erejébe kapaszkodva. Talán ilyenkor ébrednek rá arra, hogy egymás között sem elég intenzív a lelki kapcsolatuk. Pedig csak olyan szülők maradhatnak vallási téren párbeszédben gyermekükkel, akiknek egymás között is téma az Isten. Mindenképpen meg kell értetnünk, milyen pótolhatatlan szerepük a gyermek nevelésében, különösen az első években. Az ő szeretetükön át fogja megérezni Isten szeretetét. Nehéz és felelősségteljes feladat a nevelés, de nem egyedül csináljuk: Isten segít nekünk! Ezzel a felemelő érzéssel kell a szülőknél távozniuk a keresztségi beszélgetésről.

Újabban terjed az az evangélikus szokás, hogy a keresztségnél egy szentírási mondást kap útravalóul a gyermek. Lehetőleg a szülők válasszák (a pap választékot nyújthat hozzá). Az idézetet a keresztségi emléklapra vezethetjük rá. Néhány ideillő szentírási helyet a sok közül itt sorolunk fel: Neh 8,10; Zsolt 16,1; 23,1; 34,9; Iz 43,1; Róm 8,31; 12,21; 14,7-8; 15,1-3; 1Kor 3,11; 3,22-23; 6,19; 16,13; Ef 4,1; Fil 2,5; 4,4-5; 1Pét 1,15-16; 2,9; 1Jn 3,1; 3,16; Jel 2,10.

A beszélgetés egy vagy két alkalommal folyhat le. Ha csak egy alkalom áll rendelkezésre, kb. másfél óra a megkívánt időtartama. Emlékére ajándékozunk meg a szülőkét, esetleg a keresztszülőkét is egy jó könyvvel: Újszövetséggel, ha nincs meg még nekik, a keresztségi szertartás szövegével vagy a neveléssel foglalkozó, esetleg a hit alapelemeit mai nyelven összefoglaló könyvvel. Minthogy a szülőkét sokféle szempont vezeti a gyermek nevének megválasztásában, nem biztos, hogy tájékozottak védőszentjének élete felől. Beszéljen a pap erről is. (Ha olyan nevet választottak, amelynek nincs szent hordozója, akkor jó, ha második névnek egy szentét is csatolják.) A keresztszülőre várna az a megtisztelő, de ma sokszor alig teljesíthető feladat, hogy védőszentjének egy jó életrajzával ajándékozza meg keresztyermekét. Ő ugyan még nem tud olvasni, szülei azonban addig is olvashatják. De lehet a keresztszülő ajándéka olvasó, gyertyatartó (a keresztelési gyertyának), a fehér ruhácska vagy fényképalbum is, amelybe talán éppen a keresztségről kerülnek majd az „életrajz“ első képei. (Csak lehetőleg ne a szülő vagy a keresztszülő készítse!) — Ne felejtsük el figyelmeztetni a szülőkét és keresztszülőkét, hogy a keresztelővel kapcsolatos, ill. azt megelőző vagy követő szentmisén járuljanak szentáldozáshoz. A gyermek elsőáldozása általában még a vallásilag lanyhább szülőkét is meg szokta mozgatni. A keresztség ennél még alapvetőbb a gyermek életében.

+

Emberek vagyunk. A hívek is, a pap is. A mindennapi élet munkájában, egyhangúságában gyakran megkopunk, eltompul érzékünk a természetfölötti iránt. De az élet nagy fordulói, a születés, az esküvő, a halál mindig újból megrendítik nemcsak a közvetlen érdekelteket, hanem a közelebbi és távolabbi tanúkat is. Ilyenkor meghatványozódik a lélek fogékonysága. Szépséges feladata Isten szolgájának, hogy szavával tápot adjon ennek az igénynek, és egész magatartásával megéreztesse szerető Atyánk felénk hajlását életünk nagy óráiban. Adja Isten, hogy ez a könyvecske szolgálatukra legyen ebben.

A) ESKÜVŐI BESZÉDEK

VI. PÁL PÁPA HOMÍLIÁJA A SZENT PÉTER-BAZILIKÁBAN
1975. április 13-án *

Evangélium: Lk 24,13-35: az emmauszi tanítványok

Két dolog kelt ebben a pillanatban mély és édes érzelmeket szívünkben. Az egyik a Lukács-evangéliumból éppen most hallott csodálatos történet erőteljes és szelíd benyomása. Nekünk is még úgy tűnik, hogy „lángolt bennünk a szívünk“, miközben a Szentírás sugalmazott szavait hallgattuk, magának Jézusnak a szavait, amelyeket az Egyház még ma is fennen hirdet a világban. A másik pedig a mai alkalom: annak a néhány jegyespárnak a megáldása, akik ma itt a Szent Péter-bazilika Confessio-oltáránál, a szentév húsvéti idejének lelki virágzásában egyesülnek, jobban mondva ők maguk szolgáltatják ki egymásnak a házasság szentségét. Krisztus tette őket a „nagy szentség“ (Ef 5,32) szolgálivá papi hivatásuk erejében (vö. Lumen Gentium 34), amelyet a keresztség ad meg Isten népének.

Két mozzanat, mai találkozásunk egymásra következő két oldala. Mindkettő túlságosan gazdag és kimeríthetetlen ahhoz, hogy ebben a meghitt beszélgetésben, ha csak röviden is, de kielégítően taglalhatnánk. De bizonyára megérdemlik, hogy egy percre megálljunk, és derűs nyugalommal meggondoljuk őket.

1. Mindenekelőtt ott az emmauszi jelenet. Már nagyon is ismerjük: mihelyt újból halljuk, meghitt képek és emlékek ébrednek szívünkben, hiszen minden idők keresztyény művésze csodálatos, gyöngéd, ragyogó változatokban előszeretettel dolgozta fel ezt a jelenetet. Nem gondoljátok, hogy a két tanítvány kételkedése néha a mienk is? Nem túlságosan fogyatékos, gyöngé, anyagias-e olykor a mi hitünk is, mint azoké a reményvesztett embereké, akik „Izrael szabadulását“ várták (Lk 24,21) pusztán földi vonatkozásban, s nem értették meg, hogy Krisztusnak „ezeket kellett elszenvednie, hogy bemehessen dicsőségébe“ (24,26)? Mi vagyunk ezek az emmauszi tanítványok! De ha nekünk is van fülünk Krisztus szavának meghallására és szívünk a követésére, akkor íme: Ő velünk jön, hozzánk szegődik, barátunk lesz, kísérel az úton, társunk a testvéri szeretet

* A Szentatya ezen a napon 13 jegyespárt esketett össze szentmiséjén.

és az eucharisztikus közösség asztalánál. Csak legyen bennünk egy szikrája a szeretetnek, és szemünk megnyílik, hogy fölismerje az ő jelenlétét (vö. 24,31), szívünk lángra gyullad. „Ez a tűz — mondja Szent Ambrus az emmauszi tanítványok szavairól — megvilágítja a szív legbensejét“ (Exp.Ev.sec.Luc.VII,132).

Testvérek! a hit és a szeretet ismertesse föl veletek mindenkor Krisztust, és tegyen képessé követésére. Ez az első, magától értetődő, de nagyon is jelentős meggondolás, amire az Evangélium ösztönöz.

2. Krisztus elkísér minket az élet útján. Kedves jegyesek, adhatnánk-e veletek jobb gondolatot mintegy útra-valóul, táplálékul, támaszul arra a hosszú útra, amelyet most együtt kezdetek? Ti most szemünk előtt és az egész Egyház előtt azoknak a pároknak megszámlálhatatlan sorát jelképezitek, akik — akárcsak ti ma délelőtt — Isten áldásával vetették meg „otthonuk egyházának“ alapját, ahogy a Zsinat hívta a családot (LG 11). Megismételjük ma nektek, minden ifjú párnak, minden keresztény családnak, mindazoknak, akik a szentség erejében fölemelkedett és átlényegült szerelmükkel Krisztus és az Egyház kölcsönös szeretetét jelenítik meg a világban (vö. Ef 5,22-33): Ne féljetek, Krisztus veletek van! Mellettetek áll, hogy átformálja szerelmeteket, hogy önmagában is nagy és nemes értékeit kegyelmének még sokkal csodálatosabb értékeivel gyarapítsa. Mellettetek áll, hogy szilárdná, tartóssá, feloldhatatlanná tegye azt a köteleket, amely életre szólóan egyesít az egymásra való kölcsönös ráhagyatkozásban. Mellettetek áll, hogy fenntartsa az ellentmondások, a megpróbáltatások, a válságok idején: mert ezek bizonyára elmaradhatatlanok a valóságos emberi életben, de bizonyára nem legyőzhetetlenek (mint egyes gyászos elméleti és gyakorlati elgondolások állítják), nem végzetesek, nem rombolják le azt a szeretetet, amely erős, mint a halál (Én 8,6), amely kitart, tovább él, megvan az a csodálatos lehetősége, hogy mindennap sértetlenül, szeplőtlenül újjáteremtődjék. Mellettetek áll, hogy segítsen legyőzni az önzés egyáltalán nem képzeletbeli veszélyeit, amelyek befészkelik magukat a léleknek az eredeti bűn következményeképpen támadt sebeibe; de ezeket a veszélyeket mégis legyőzte Krisztus keresztje és feltámadása. Mellettetek áll, hogy éreztesse veletek méltóságotokat: a Teremtő Isten munkatársai vagytok, amikor továbbadjátok az élet fölbecsülhetetlen ajándékát,

a Gondviselő Isten munkatársai, amikor gyermekeitek előtt elevenen képviselitek őt hősiecs gyöngédségetekkel, gondokkal, törődéseetekkel — ő, jól ismeri ennek a hősiecsnek a lendületét az édesapák és édesanyák szíve! Igen, testvérek, igazán „nagy szentség ez: Krisztusról és az Egyházzól mondom“ (Ef 5,32). Jól kiemelte ezt a II. vatikáni zsinat is: „Amint egykor Isten a szeretet és a hűség szövetségével sietett népe elébe, úgy találkozik most a házasság szentségén keresztül az emberiség Megváltója és az Egyház Jegyese a keresztény hitvesekkel. Velük marad továbbra is, hogy ahogyan ő szerette az Egyházat és magamagát adta érte, ugyanúgy a házastársak is kölcsönös odaadással és örök hűséggel szerethessék egymást . . . fennkölt atyái és anyái hivatásukra pedig segítséget és erőt kapjanak“ (Gaudium et Spes 48).

Igy, így, testvérek: ez legyen a programotok, ez legyen az igyekezetetek. Jézussal haladjatok az élet fáradságos, ki nem számítható útjain; Jézussal üljetek le kemény, de derűs munkával megkeresett mindennapi kenyereket asztalához. Akkor kettős-egy életeteket fényé, küldetéssé, áldássá tudjátok tenni. Ezt kérjük nektek és minden keresztény házsnak a szentmise alatt. Ez a mi szerető atyái jókívánságunk számotokra.

Hívők könyörgése

Kedves fiaink és leányaink! Megünnepeltük a házasság szentségét, a szeretet titkát. Teljes jelentősége az Eucharisztia szentségében bontakozik majd ki, amely a hit titka, Isten és az emberiség szövetségének titka. Isten szeretetének bizonyosságában, hitünkben erősen állva kérjük az Úr Jézust az újházasokért, mindazokért, akik ma az Egyházban esküvőjüket ülik és magunkért, akiket itt a húsvéti idő öröme és a szentév buzgalma egybegyűjtött.

Könyörögjünk az Úrhoz!

Uram, irgalmazz!

1. Testvéreinkért és nővéreinkért Krisztusban, akik életre szólóan egymásnak ajándékozták magukat, hogy szeretetük folyvást növekedjék, családjuk legyen boldog, nyitott és nagylelkű mások iránt, és mindinkább haladjanak Krisztus barátságában,

— könyörögjünk az Úrhoz!

Uram, irgalmazz!

2. Az itt jelenlevő házaspárokért, hogy Isten újítsa meg bennük a szentség egyesítő erejét, és találjanak ma is örömet házasságukban,

— könyörögjünk az Úrhoz!

Uram, irgalmazz!

3. Az Egyházért, az új szövetség népéért és Isten családjáért, hogy mindig testvériesebben fogadja be az embereket, és mindannyiukat el tudja vezetni az örök menegzőre,

— könyörögjünk az Úrhoz!

Uram, irgalmazz!

4. A nemzetek felelős vezetőiért és minden jóakarató emberért, hogy dolgozzanak együtt az embercsalád szolgálatában az igazság, a szabadság, a béke és az élet iránti tisztelettel,

— könyörögjünk az Úrhoz!

Uram, irgalmazz!

5. A szétvált családokért, hogy Isten ajándékából megismerhessék a bocsánat és kiengesztelődés örömét,

— könyörögjünk az Úrhoz!

Uram, irgalmazz!

6. Értünk jelenlevőkért, akik osztozunk az újházások örömeiben, hogy családuink hűséges maradjon az evangéliumhoz, szerető hálával vegyük körül öregjeinket, keresztény szellemben neveljük gyermekeinket az életben való helytállásra, és megemlékezzünk halottainkról,

— könyörögjünk az Úrhoz!

Uram, irgalmazz!

Úr Jézus, te együtt haladtál az emmauszi tanítványokkal, hogy mindenkor eleven jelenléted kinyilatkoztatásával megerősítsd őket. Légy vezérünk az élet ösvényein, maradj velünk mindig. Taníts meg, hogy fölismerjünk a Szentírásban és a kenyértörésben, hogy mindig jobban szeressünk, és hogy szolgáljunk azokban, akikkel találkozunk. Add meg nekünk azt az örömet, hogy veled és egymással együtt haladjunk az Atya házáig, ahol helyet készítettél nekünk mindörökre. Amen.

Bernhard Pflleiderer

„LEGYEN VELETEK SÓ!”

A só jó. De ha a só elveszti ízét, mivel izesítik meg? Legyen veletek só, és éljetez békében egymással (Mk 9,50).

Az örömmel és az új kezdésnek erre az órájára magatok választottátok ezt a nem könnyen érthető ígét. Azt hiszem, kettős okból: Látjátok, hogy életünkben, a házasságban valami okvetlenül szükséges, olyan nagyon, mint ahogy életszükséglet a só. Ezt a szükséges valamit nem tudjuk megszerezni, nem tudjuk létrehozni — sem hivatásbeli biztonsággal és sikerekkel, sem okossággal és jóakarattal, sem saját szorgalmunkkal, sem valamilyen technikai eljárással. A másik ok pedig az, hogy ez a szükséges elem nem valami elvont dolog, nem elméleti, hanem hallatlanul gyakorlati valami! Olyan bőrre menően valóságos és hatékony, mint a só, olyan mélyen hatol egész életünkbe!

Mi hát ez a feltétlenül szükséges, magatoknak és házasságotoknak ez a sója?

Az Ige, amely nem maradt csak szó, hanem történelmet csinált és csinál egészen máig, Isten uralmának és nagyságának ígéje! Aki nem ismeri és nem szereti ezt az ígét, az csak egy ünnepélyes óráért jön a templomba. Akinek azonban volt már vele valami tapasztalata, az sokkal többet keres, mint magasztos ünnepi hangulatot — bár ennek is megvan a jogosultsága —, az világosságot keres a minket körülvevő ködös homályban. Isten ígéje éppen most kíván nektek világosságot adni, házasságotok kezdetén, amivel életetek is új szinten kezdődik újra. Először is a következőről akar biztosítani: Házasságunk ajándék; nem csupán a saját döntésünk, hanem ezen keresztül Isten adománya. Én magam nem tudtam volna elérni, hogy a másik szabadon és örvendezve életreszóló igent mondjon nekem. Ezt végső soron úgy kaptam! Azért nem üres szólam, ha az egyik fél ezt a szállóígét mondja a másiknak: „Te az én Istenem ajándéka vagy!” Maradjatok meg ennél, bármilyen történjék is!

Mit jelent ez a gyakorlatban? Hogy adjatok érte hálát Istennek örömtők és boldogságotok közepett, szívvel, szájjal, kézzel! Akkor olyan ragyogás tölti majd el házasságotokat, amely minden értelmet meghalad. Ezt is jelenti:

Tiszteljétek egymást! A másik nem birtokod, akit képedre és hasonlatosságodra kellene alakítani, hanem partnered, kiegészítő párod; mint minden embernek, neki is megvan a végső, emberileg kikutathatatlan titka, a végső szabadsága és méltósága, amelyet nem embertől kapott, s ember el sem vehet tőle: az, hogy Isten partnere, Isten beszélgető társa! Tehát tiszteljétek egymást! Istenemre, sok házasság döntően jobban állna, ha meg lenne benne ez a tisztelet! Egész együttélésünkben és éppen a házasságban is talán semmi sem fenyeget minket manapság annyira, mint az, hogy ezt elmulasztjuk, hogy a másikat saját céljaink és elképzeléseink eszközévé silányítjuk, hogy csak a magunk tapasztalatával és teljesítményeivel mérjük. Tiszteljétek egymást! Ha ezt megvalósítjuk, akkor nem maradhatunk a közismert kijelentéseknél: „No hát ez tipikusan női!” vagy: „Így csak férfiak beszélhetnek!” Hanem tisztelni fogjuk egymást különbözőségünkben, és csodálattal tanulunk egymástól és különbözőségeinktől. Életünk sokoldalúbb, mélyebb és szebb lesz, ha így „Isten ajándékaként” tiszteljük egymást!

„Te az én Istenem ajándéka vagy!” Ez a mondás egészen különös jelentőséget kap akkor, ha kétségek merülnek fel kettőtök között; ha talán azt gondoljátok, a másiktól valami egészen lényeges hiányzik; olyan tökéletlenségei vannak, amelyek saját teljessé válásotokat akadályozzák. Ha ilyesmi történnék közöttetek, térjétek vissza ehhez az órához és Isten világosságához, és lássátok meg újból: „Végső soron Te hoztál minket össze, Te tartottál együtt, Te forrasztottál egymáshoz! Hát most mutasd meg, hogy ez a helyes út . . . Adj bizonyosságot, hogy velünk vagy ígéretteddel! Hogy jól intézed életünket!” — Ha így beszéltek, akkor házasságotokba remény költözik, és ez a remény új kezdetet, új bátorságot ad!

Csak hogy a házasság nem csupán bizonyosság, hanem feladat is! Nem magánügy, amelyet tetszés szerint alakíthatnátok, hanem teremtoi megbízatás. Arra vagytok hivatva, hogy egymással, majd pedig egymás számára teljes közösséget alkossatok, és áldássá váljatok! Azt jelenti ez: Fogadjátok el egymást, nem csupán az öröm és boldogság, hanem a szenvedés, a kudarc óráiban is. Azt jelenti: Fogadjátok el egymást egészen! Hogy egy kicsit közönségesen, de annál világosabban fejezzem ki magam: necsak bruttó súlyban, necsak a szépséget, életerőt, szellemet, lelki

bensőséget, hanem a másik hiányosságait, nehézségeit is, önmaga rejtett nyomorúságát, sőt vétkét.

Ehhez mindenekelőtt az szükséges, hogy próbáljunk időt szakítani egymás számára! Annak a sok hivatásbeli és hivatáson kívüli kötelezettségnek és programnak ellenére, amely szinte naponta ránk szakad. Úgy gondolom, ennek az egymás számára szakított időnek odáig kell vezetnie, hogy kölcsönösen megosztjátok egymással hivatásbeli és családi életeteket. Mikor a férj megjön a munkából, a feleség megkérdi, hogy ment a munka, a nap, a férfi pedig komolyan veszi feleségének sajátos örömeit hivatásában és a lakásban, divat és emberi élmények terén!

Hozzátartozik az is, hogy segíteni kell egymást, amikor az egyik félre ránehezedik a szenvedés, a sikertelenség, a nehézségek, a kudarc. Ilyenkor hozzá kell segíteni, hogy megnyilatkozzék, hogy kiöntse a lelkét.

Valószínűleg csak akkor tudjuk teljesen elfogadni egymást, ha a nehézségekben, a szenvedésben nem csupán sötét, zavaró dolgot látunk, amit tulajdonképpen szégyellni kell, hanem titkot, amelynek értelme és áldása is lehet. És amennyire látom, csak akkor fogunk tudni a gyengeségben és bűnben is igent mondani egymásnak, ha belátjuk: nem szégyen, ha az ember nem boldogul egyedül az életével! Éppen a házasságban van szüksége egyiknek a másikra, és rá van utalva, hogy a másik mellette álljon.

És még egy utolsó dolog: Ha ilyen módon elfogadjátok egymást, akkor az életetek nem könnyebb, hanem átmene- tileg nehezebb lesz. Zavarossá válik a kép, amelyet egymásról alkottatok. És meglátjátok: a házasságban sem egy elképzelt, hanem egy valóságos emberrel van dolgunk. Ekkor felvetődik bennetek a kérdés: Nem lenne-e kevésbé bonyolult, nem lenne-e egyszerűbb éppen csak élni egymás mellett — kifelé harmonikusan — de anélkül, hogy ezt a fáradságot vegyük magunknak? Nettósúlyban venni át egymást, és a többit a másikra hagyni? Nem lenne-e így könnyebb az életünk?

Könnyebb lenne, az igaz; de nem igazi házasság, nem igazi együttélés. Így Isten igéje nem lehetne hatékony, és lelketek mélye különálló maradna.

De ha becsületesen megváltok attól a képtől, amelyet egymásról alkottatok, és megkísérelitek, hogy a másik teljes énjét életetekbe fogadjátok, akkor fölfedezitek a má-

sikban Isten rejtett eredetijét; akkor fölébresztitek benne a legmélyebb vágyat közösség, öröm, élet után! És fölfedezitek rejtett nyomorúságotokat is, amiről egyik sem mer beszélni a másiknak, Istentől való távolságotokat és szívetekbe fojtott bizonytalanságotokat.

De földereng előttetek a dolog másik oldala is: hogy Isten közel van azokhoz, akik őszintén keresik, és alávetik magukat követelésének. Nem a világűr messzeségében lakozik, hanem Jézus Krisztusban részt vesz életünkben és szenvedésünkben! Akkor tudjátok: Szükségünk van rá, Uram, hogy igent mondj ránk, bár igényt nem tarthatunk rá. Akkor nem riadunk vissza attól, hogy az elidegenedés egy korszaka után elébe menjünk a másiknak a bocsánatkérés szavával.

Kedves barátaim, ha így próbáljátok élni házasságotokat, mint párbeszédet egymással és az élő Istennel, akkor új látóhatár merül fel előttetek. Meglátjátok: nemcsak magunknak élünk a házasságban, hanem együtt másokért is.

Befejezem. Tudjátok, akkor is sok minden hiányozhat életetekben. Hiszen Isten nem teljesíti minden kívánságunkat. De teljesíti minden ígéretét; és azért béke, eleven, áldott, üdvösséges béke lesz bennetek és fog kisugározni belőletek. Igazi közösséggé lesztek — magatok és mások áldására és Isten dicsőségére.

Marosi László

A HAZASSÁG SZENTÉLYE

Nem tudjátok, hogy Isten temploma vagytok s az Isten Lelke lakik bennetek? Isten temploma szent: ti vagytok az (1Kor 3,16-17).

Kedves Jegyesek!

Lehet róla vitatkozni, melyik a világ legszebb temploma. De csak addig, amíg kőből vagy fából épült templomokat veszünk sorra. Mert van egy templom, amely élő emberi szívekből épül. Az Isten építi. Ehhez nem fogható szépségben semmilyen remekmű. Ez a templom a családi szentély. Emberi szívekből Isten építi fel a házasság szentiségében.

1) *Alapja a férfi és a nő hűsége egymáshoz.*

Ez az alap teremti meg a boldog otthont. Ez sugárzik majd rá a gyermekekre. Ez simogatja meg majd az ezüstös hajfürtöket is. — De hogyan is beszél erről a hűségről sokszor az élet? Öt évi házasság után súlyos beteg lett egy fiatal asszony. Elvesztette erejét, egészségét, szépségét. Apja azon aggódott: mi lesz, ha férje ráun a nagybetegre. És a férj ekkor kijelentette: ha feleségem olyan beteg lenne, hogy még egy kávéskanalat sem tudna a kezében tartani, és úgy kellene etetni, mint egy kisbabát, akkor is szeretném, és csak őt szeretném: azért, mert a *feleségem*.

2) Erre az alapra épül a *kölcsönös, minden áldozatra kész szeretet*.

Szent Ágoston azt mondja: „Ubi amator, non laboratur, etsi laboratur, labor ipse amator.“ E tömör mondatot talán így lehetne legjobban értelmezni: ahol szeretet van, ott nincs fáradság, nincs szenvedés, nincs áldozat, mert ha van is, akik szeretik egymást, ezeket kész örömmel viselik el egymásért. Tehát egymás kedvéért a fáradságot, a szenvedést, a megpróbáltatást is szeretik.

Most az Isten oltára előtt álltok boldogan, mosolyogva, virág az oltáron, virágcsokor a menyasszony kezében. De az oltáron nemcsak virág van, az oltár előtt nemcsak házasságot szoktak kötni, hanem áldozatot is szoktak rajta bemutatni. De ne féljete, ha az élet a családi szentély oltárán áldozatot is fog követelni. Jézus áldásával távoztok innen. Ő vigyáz majd rátok.

A múlt háború alatt sok helység pusztult el. Mesélte valaki, hogy egy rommá lőtt faluban csak egy valami maradt épen a falu szélén: egy fészület. A fészület és a fészületen egy madárfészék. Rombadólt otthonok között Krisztus keresztje megvédte az odatapasztott kis madárfészéket. — A családi szentélyt, otthonotokat tapasszátok ti is Krisztus keresztjéhez; és akkor az életnek bármilyen vihara is támad, nem fog elsodorni: meg fog védeni Krisztus keresztje.

3) A házasság szentélyének fenséges templomát beboltozza a *gyermek iránti szeretet*.

A gyermekek képében ma is a kisdéd Jézus kopogtat a házastársak szívének ajtaján. Azok a boldogok, akik befogadják Szűz Mária és Szent József szeretetével.

Kedves Jegyesek! Most, hogy az Úr oltáránál álltok, hiszem, hogy az Ő áldásával boldogságtokat meg is találtatok. Kéz a kézben, és az Úr áldása e kezeken. Egy életen át el ne engedjétek soha az Ő szent kezét! Ne feledjétek el: az emberi szív nem elég önmagának, egy másik emberi szív sem tudja teljesen betölteni, még az egész világ sem. Csak egy: a Végtelen, az Isten. De ha szeretetetek az Isten szeretetében, a Végtelenben találkozik, akkor a mai boldogság csak mélyülni fog, átkísér az életen, és az örök boldogságban is folytatása lesz. Amen.

Gerhard Bauer

ISTEN VILAGOSSÁGABAN

De ha világosságban élünk, ahogy ő is világosságban él, akkor közösségben vagyunk egymással, és az ő Fiának, Jézusnak a vére minden bűnt lemos rólunk (1Jn 1,7).

Azért jöttünk össze erre az istentiszteletre, mert Önök ketten, bármennyire különbözők és eltérőek voltak eddig és maradnak ezután is korban, származásban, szokásaikban, lelki és szellemi beállítottságukban, közösségre akarnak egymással lépni. Mégpedig nem akármilyen, alkalmi, futó és felelőtlen közösségre törekszenek, hanem a legszorosabb, legnagyobb, legátfogóbb, a leszébb és egyben legnehezebb emberi közösségre: a házasság közösségére.

Ez a házassági közösség, amelyet Önök sok érthető és megokolt külső figyelmeztetés és talán sok saját belső tiltakozásuk ellenére is részben már meg is találtak, szorosabb minden más emberi közösségnél: az ember elhagyja apját és anyját, hogy ehhez a másik, új emberhez kösse magát, hogy vele egy test legyen.

És ez a közösség átfogóbb minden más közösségnél. Több, mint futó kapcsolat, több, mint barátság vagy pajtáság, több, sokkal több, mint akár a legbensőségesebb alkalmi viszony: ez

- a napok és éjszakák közössége,
- a munka és a szabadidő közössége,
- a jóleső örömeik és a teherviselés közössége,
- a lélek és a test,
- a név és a vagyon,

az idő és a jövő,
a szép és keserves élmények közössége.

Olyan közösség, amelyben már semmi sem kizárólagos sajátunk, hanem minden közös tulajdonunkká válik.

Ezért olyan szép!

És éppen ezért olyan nehéz is!

Mert hiszen Önök is jól tudják, milyenek vagyunk. Még ott is, ahol közösséget keresünk, közösségre törekszünk, minden a kisajátítás felé tör és önmagunk körül forog bennünk. Nincs emberi lélek, amely teljesen önzetlen lenne, és legmélyén nem merülnének fel mindig újból saját gondolatai, vágyai és szándékai, nem törekednék végső soron önmaga érvényesítésére és bebiztosítására.

És nincs emberi test, akár férfi, akár nő, amely a testi örömben, sőt éppen abban nem marad gyakran magára. A legbensőbb közösségben van társával — és mégis mindig újra maga mögött hagyja.

Nincs közös élet, amelyben meg ne essék, hogy ami az egyiknek örömet okoz, az a másiknak fáj, amit az egyik fél fontosnak és szükségesnek tart, az a másiknak értelmetlen és haszontalan. Sokszor egyszerűen észre sem vesszük, mire volna szüksége társunknak, mit vár tőlünk, mit szeret, mit utál — mert megszoktuk, hogy csak a magunk oldalát lássuk.

Ha minden csak természetes ösztönünk és a neki megfelelő szokások szerint folya, alapjában véve mindannyian képtelenek volnánk a közösségre. Kétségtelenül Önök ketten is.

Egymással közösségben lenni: ez semmiképpen sem magától értetődő dolog.

Egymással közösséget nem tudunk magunktól létrehozni. Nem tudjuk összerakosgatni saját jófeltételeinkből, hűvös számításból, hirtelen vonzalmakból és elhamarkodott döntésekből.

Egymással közösségbe — szentírási szövegünk szerint — csak egyetlen feltétellel kerülhetünk: „Ha világosságban élünk, akkor közösségben vagyunk egymással.“

„Világosságban élni“ elsősorban ezt jelentheti: nyíltak, becsületesek, igazak vagyunk egymás iránt, meg sem kíséreljük, hogy valamit is elhallgassunk, elködösítsünk egymás előtt, hogy megtévesztő módon olyan képet fessünk tár-

sunknak magunkról, amely nem egyezik saját magunk előtt becsületesen elismert képünkkel, viszont a másiktól sem próbálunk a darabos valóságot megcsúfoló eszményképet alkotni. „Világosságban élni“ ezt jelentené: soha ne térjünk ki semmi kritika, semmi tudakozódás, semmi önvizsgálat, semmi esetleg szükséges kiábrándulás elől.

De mikor ezt így elmondom, egyúttal tudom, hogy ez szinte lehetetlen kívánság! Hisz hogy lehetnének erre képesek, hogyan éljünk és cselekedjünk, kérdezzünk és feleljünk a világosságban, ha nem is ismerjük a világosságot, ha lelkiünk megszokta a sötétséget és félhomályt, ha megesik, hogy sötétnek látja, ami világosság, és világosságnak véli a sötétet?

Azért járul, kedves barátaim, ehhez a mondathoz: „Világosságban élni“, egy második, nagyon eligazító mondat: „ahogy ő világosságban él“.

Csak itt tudjuk meg igazából, mi is a világosság, tehát mit jelenthet világosságnak lenni és a világosságban járni.

Isten világosságban él. Isten maga a világosság. Az ő világosságáról van itt szó.

Isten első szava, amelyről a Biblia első oldala számol be, így hangzik: „Legyen világosság!“ És erre világosság lett a teremtés első napjának sötét káosza fölött.

Isten teremtő tevékenysége a világosság megteremtésével kezdődött. Végződött pedig az ember megteremtésével, és azzal, hogy egymásnak szánta a férfit és a nőt.

Igy tehát tudhatjuk: Isten azzal akar megvédelmezni emberi létünk zűrzavara és sötétsége ellen e világban, hogy az ő jó teremtésének világosságában mint férfi és nő együtt élhetünk, hogy közösséget enged nekünk önmagával és egymás között, a teremtmény közösségét Teremtőjével, a gyermekét Atyjával, és azután a teremtmények közösségét egymással. A második az elsőtől függ. Ahol nincs közösség Istennel, ott nem létezik „közösség egymással“, inkább csak zűrzavaros, homályos egymás mellett és egymás ellen folyó élet. És ezért nem lehetséges, nem lehet sikeres az a házasság, amelyik csak a házasfelek saját felelőségére, saját korlátolt szeretetük és értelmük fényében kezdődött és folyik tovább.

Bizony Önök is akár abba is hagyhatnák házasságukat, mielőtt még elkezdték volna, ha nem fogadnák el ma, holnap és mindennap készségesen Isten teremtő Igéjének világosságát, ha nem várnák és nem akarnák kikönyörögni

minden más előtt ezt: gyógyuljon meg és rendeződjék eddigi életünk káosza (mert vitathatatlan, hogy mindnyájunké, és így az Önöké is az volt), érvényesüljön mindig újból Isten teremtő tevékenysége, alapítson új közösséget, és a régebbi, most megszakított közösségeket se szüntessék egyszerűen meg, hanem jogos igényeik szerint megfelelhessenek nekik, éppen mostani házasságuk új közösségében.

Isten világosságában mindez nem lesz lehetetlen. Mert Isten világossága, amelyben járniok és cselekedniök lehet és kell is, az a világosság, amelyről Jézus Krisztus ezt mondja: „Én vagyok a világ világossága, aki engem követ, nem jár sötétségben.“ Itt ragyogott fel a legtisztábban Isten világossága: abban a Jézus Krisztusban, akinek ádventjében most vagyunk, akinek eljövételére várunk. Az ő közelében, az ő teremtő szavára ment végbe mindig az új teremtés.

Ő felragyogtatta kegyelmének világosságát azoknak, akik sötétségben és a halál árnyékában ültek, akiknek értelmét és szívéet elsötétítette a bűn, a félelem, az önzés. Egy asztalhoz ült a megvetettekkel, kitaszítottakkal: ahhoz az asztalhoz, amelynél ma az ő lakomáját ünnepeljük, ezzel megújította, fénybe vonta életüket, és újból meggyújtotta hitük és reményük lángját. Testvérekké tette az ellenségeskedőket és egymástól elidegenedetteket, szerette azokat, akiket nem szerettek, szabaddá tette a szeretetre a gyűlölködőket, közösségébe hívta a közösségre képteleneket. Annak az embernek, aki a végét járja, új kezdetet adott, és elengedte vétkeiket azoknak, akik tudták és beismerték, hogy bűnösök, s nem restelték, hogy üres kézzel álljanak eléje.

Ez az értelme textusunk utolsó mondatának: „És az ő Fiaának, Jézusnak a vére minden bűnt lemos rólunk“.

Ünnepeljük hát most Jézus vacsoráját. Járuljunk az ő asztalához, mielőtt asztalunkat megterítjük, bizonyosodjunk meg velünk való közösségről, mielőtt közösségünket megkezdjük, valljuk meg neki vétkeinket, és mint Isten nélkül élők fogadjuk el megigazulásunkat, mielőtt magunk igazolnánk magunkat. Házasságuknak, éppen az Önök házasságának nincs más, nincs jobb kezdete és folytatása.

A házaspár nem esküdött egyházilag. A házasságkötés bonyolult helyzet ellenére történt. A prédikáció úrvacsora-istentisztelet keretében hangzott el a jegyesek előtt.

JÓL ŐRZÖTT HAZ

Hogyha az Úr nem építi a házat:

aki építi, hasztalanul fáradsz.

Hogyha az Úr nem őrzi meg a várost:

az éjjeli őr haszontalan virraszt.

Hasztalan nektek hajnal előtt kelni,

késő éjjelig dolog mellett ülni,

Akik kemény munkával esztek kenyeret:

álmában is bőséggel ád az Úr annak, akit szeret.

(127.zsoltár 1-2. Sík Sándor fordítása)

A házasságot, amelyre önök vállalkoztak, ez a zsoltár házhoz, városhoz, sőt — ki hinné! — gondtalan álmhoz hasonlítja. A két első kép, a város és a ház hasonlata ezt jelenti: a házasságnak, ha valóban házasság akar lenni, állandónak és szilárdnak kell lennie. Világosan körülhatárolt és tartós jellegre törekszik. Épüljön föl, mint ház, amelyen rajta áll a nevék, amelyben ott a lakásuk, amely menedékük és védelmük, gyönyörűségük és pihenésük, életük rendje és derűs világossága. A közösségi élet egészen sajátos stílusát alakíthatják ki benne; e stílus félreismerhetetlenül magán hordja lényüket, izlésüket, a szépségről való elképzelésüket, mint ahogy a ház mindig építőmesterének elképzeléseit tükrözi. Maradandó lakás legyen, ne hotelszoba futó találkozásokra. Ne sátor vagy vikendházikó a szabadság idejére, hanem a mindennapi tartózkodás helye, állandó otthon, amelynek tartóssága semmi előrelátható dátumtól vagy eseménytől nem függ. És akárhányszor cserélik is majd tapétáikat, utcájukat, sőt akár az országot is házasságuk során, házasságuk otthonát mindig magukkal viszik, annak megkezdett épülete ugyanazon az alapon mindig csak növekszik.

De a házasság — ezt jelzi a város képe — több, mint egy kis kertés ház, a kispolgár eszménye, „békés élet és rózsák öntözése“ . . . Nem idill, nem a boldogok szigete lesz házasságuk, de gettó vagy börtön sem, amelyben elzárkózva élhetnének: hanem város. Nyílt város, ahol sok minden előfordul: munka és szabadidő, kapcsolatok és barátságok, béke és a kor ellentmondásai, vitatkozás és összefogás más emberekkel. Nem kerüli el házasságukat semmi sem, ami odakinn a világban történik, de — mint egy járdaszívet a mindennap forgatagában — védett körülhatárolt-

ságban marad, mint a megállás, a megpihenés, a meggondolás és beszélgetés, a lélegzetvétel, az öröm helye, mint a szeretet gyakorlásának és megtapasztalásának legbensőbb köre.

Ha ennek kell lennie a házasságnak, akkor mindig újra felvetődik a kérdés Önök és mindnyájunk számára, akik házasok vagyunk: hogyan lehet ezzé, hogy maradhat ilyen. Megmaradva a kép keretében azt kérdezhetnénk: megvan-e vajon az alaprajzuk és az elgondolásuk, megvannak-e az eszközeik és az anyaguk arra, hogy kivitelezzék házasságuknak ezt az épületét? Nehogy úgy járjanak, mint Jézus egy hasonlatában a nevetséges toronyépítő: elkezdik és „nincs mivel felépítsék“, s az emberek csúfjára ott álljanak házasságuk félbemaradt torzójával, romjaival.

Ugyanúgy — még mindig a kép keretében maradván — kérdezhetnénk: vajon eléggé éberek és józanok-e ahhoz, hogy házasságuk városát megőrizzék mind külső támadások, mind belső kitörések ellen?

De nem akarok tovább időzni a hasonlatnál, hanem kendőzetlenül kimondom a zsoltár feleletét ezekre a kérdésekre: Nem, nem vagytok rá képesek! — mondja kertelés nélkül. Ahol az Úr nem építi a házat, aki építi, hasztalanul fárad. Ahol az Úr nem őrzi meg a várost, az őr hasztalanul virraszt! És a kettős „hiába“ után még egy harmadik következik: „Hasztalan nektek hajnal előtt kelni, késő éjjelig dolog mellett ülni . . . álmában is bőséggel ad az Úr annak, akit szeret.“ Persze nem kell ezt föltétlenül a hétalvók evangéliumának értenünk. Azt sem jelenti, hogy a házasságban a közös alvás a legfontosabb, és az élet csak akkor kezdődik, ha a ház kapuja bezárult, és a város fényei kialudtak.

De ez a háromszoros „hiába“ mindenesetre azt jelenti, hogy házasságunk sikere nem saját görcsös, gondterhelt vállalkozásaink és megfontolásaink eredménye. Nem: házasságunk sikere, otthonunk rendezettsége, viszontagságoknak kitett életünk védettsége csodaképpen, ajándékképpen lesz osztályrészünk, magunktól nem szerezhethetjük meg. Ő, az Úr adja meg nekünk, mintegy álmunkban. A házasság nem lehet megszervezett görcsös erőlködés, nagynehezen életben és üzemben tartott intézmény, vagy legalább nem szabad ennek lennie. Szabad és csodálatos ajándék akar lenni. Ilyennek tekintsük, így fogjunk neki, így várjuk és könnyö-rögjük ki sikerét napról napra.

De ez a háromszoros „hiába“ ne ijessze el Önöket, ne tegye kételkedővé a házasság minden lehetőségével szemben. Hiszen nem is riasztotta vissza Önöket házasságuktól az a sajnos nagyon is ismert tény, hogy igen sok házasság a szó szoros értelmében hiába indult el, és sok eredménytelen fáradozás árán üres álmokzat mögött folyik tovább. Ez a háromszoros „hiába“ inkább felszólítás, hogy nézzünk körül és keressük meg a nagy Építőmestert, házasságunk épületének kezesét és őrzőjét.

Ez mind akar lenni Isten az Önök számára: a nagy és bölcs építőmester, aki már régesrégén mielőttünk kigondolta számunkra a házasság jó tervét, aki minket férfinak és nőnek alkotott és „épített meg“ — és ez jó így —, hogy készségesek és képesek legyünk egymással és egymás által emberré válni, mint embertársak, szellemünk párbeszédében, kölcsönös segítségnyújtásban és bírálatban, közös virasztásban és munkában, de közös pihenésben és alvásban is. És mindezt, amire a házassághoz szükségünk van, ingyen, bőkezűségből, érdemünk nélkül adja meg nekünk.

Isten házirendet is adott nekünk házasságunk részére. Jézus Krisztusban adta meg. Pontjai a következők: Szeretben történjék minden dolgotok. Egymás terhét hordozzátok, így teljesítitek Krisztus törvényét. Szolgáljatok egymásnak, kiki azzal az adománnyal, amelyet kapott! Vessétek alá magatokat egymásnak Krisztus félelmében. — Ennek a rendnek a megtartásával igazán nagy szabadságban és eleven lendületben élhetünk.

És az Úr őrzője akar lenni házasságunk házának és városának, hogy ne legyen belőle „örizetlen ház“ (Böll). Igaz ugyan, hogy sem a férfi a feleségét, sem az asszony a férjét nem tudja megoltalmazni önfejjé kerülő- és tévutaktól, esztelen félelemtől és vágytól, külső támadástól és a kor bajaitól. De az is igaz, hogy az el nem alvó, el nem szunnyadó Isten mindkettejüket meg akarja védeni Igéjével, amely mint védőkerítés veszi körül házasságukat. Ezért vagyunk itt a templomban házasságuk kezdetén.

És ha mégannyi gonddal, pontossággal és kínos lelki ismeretességgel sem sikerülne biztosítaniok mindennapi kenyerüket, megélhetésüket és haladásukat belső és külső életükben: akkor újra meg újra meg fogják tapasztalni, hogy álmukban, minden közreműködésük nélkül ajándékolják, amire ma és holnap szükségük van. Ezért imádkozzunk.

A HÁZASSÁG ÓSKÉPE ÉS FORRÁSA

„Ezért az ember elhagyja apját, anyját, feleségével tart és a kettő egy ember lesz.“ Nagy titok ez, én Krisztusra és az Egyházra vonatkoztatom (Ef 5,31-32).

Kedves Jegyespár! Kedves Szülők és Vendégek!

Nagy és szent titkot ünneplünk ma itt. Így nevezi Szent Pál a házasságot. Titok: túlnyúlik az emberi értelem látó-körének határain. Gyökerei elvesznek a Végtelenben.

1. Először is titokzatosan mély az emberi lélek. Ki látja át a mélyből fakadó ösztönei kavargását, motívumai gyökereit? Ösztönmechanizmusaink nem teljesen automatikusak, nem teljesen időzítettek, mint az állatoknál: az értelem és az akarat közbelépését és irányítását igénylik. Viszont ha szenvedélyeink nem működnek, az értelemnek és az akaratnak nincs mit irányítaniuk, társadalmilag hasznos, emberileg értékes, személyiséget fejlesztő, lelket gazdagító energiává formálniuk.

Az igazi titokzatosság az ember személyi, szellemi oldalánál kezdődik. A szeretet, a szabadon választott önátadás nem vezethető vissza testre, fizikai és kémiai folyamatokra. A Biblia csodálatosan egyszerű szavakkal hihetetlen mélységeket fejez ki, amikor azt mondja, hogy Isten az embert a maga képére teremtette: férfinak és nőnek teremtette (Ter 1,27). Egyrészt az ember lényegesen különbözik a világmindenségben található minden élőlénytől. Másrészt ez a különbség onnan ered, hogy az ember: istenutánc; valami sajátos, különös kapcsolata van az Istennel. Mint Isten: ért és szabadon választ, alakítja az anyagot és életet ad; folytatja Isten teremtő művét. De ahhoz, hogy ezt tehesse, Ádám egyedül nem elég. Élettársra van szüksége hozzá. Csak amikor két emberi személy, egy férfi és egy nő egy testté-lélekké forr össze a szeretet izzásában, — mikor önzésük elhamvad az önátadásban: akkor hasonlítanak az Istenhez, Isten emberteremtő, világalakító és belső gazdagságát közlő tevékenységéhez.

Titokzatosan gazdag és szép az emberélet, ha nem az ösztönmechanizmusok, hanem az istenképiség felől közelítjük meg és éljük. Nem a test hormonai és vágyai úzik, kergetik és kényszerítik az embert ahhoz, aki éhező érzeit el bírja altatni. Inkább két személy, két nem teljes

teremtmény keresi egész mivolta lényegi szárnyalásával kiegészülését és kiteljesülését. Fél-ségükből való kiváltásukat várják egymástól, és éppen ezért a paradicsomi harmónia képét vetítik egymás elé, akaratlanul. Mielőtt gyermekük születne: egymás számára lesznek apa-anya; szülik egymást egy teljesebb, megnagyobbodott éntudatra. Az „én” és a „te” nem szűnik meg, sőt még elevebben ég és még teljesebben magára talál, — pontosan azért, mert kilép önmagából, és felelősséget vállal a másik sorsáért, kiteljesüléseért és istenhasonlóságra törő személyéért. A másik személyének énünkbe-kebelezéséből, az érte egő felelősségvállalásból születik az új egységtudat és közösségtudat. Erről a beszélgetések folyamán az egyre gyakrabban felbukkanó „mi” szócska ad hírt. Ez a „mi” nem fakul az évek múlásával; ezt csak erősíti és mélyíti minden közös felelősségben átélt élmény, egymásért vállalt áldozat, és elsősorban egységük gyümölcse, a gyermek, — egy új istenképiségre törő élet.

2. Istenképiség: mélységes, titokzatos szó! Hogy micsoda mélységeket takar, csak akkor lett világossá, mikor Jézus Krisztusban megjelent köztünk az Isten-képmás Ember.

Az embertermészetet férfiadásban birtokolta. Férfiember volt, és ilyen szempontból az ő lelke is szomjazott a kiegészülésre, a földi korlátok föladására. De ennek a férfinak emberi testét-lelkét isteni én éltette, maga volt az Isten. Ez az isteni én arra használja fel emberségét, hogy kilépjen önmagából, felelősséget vállaljon az emberiség sorsáért, kiváltson bennünket félségünkből, és szeretete áldozati lobogásával kipattantsa a bennünk szunnyadó istenképiséget. Örök, isteni énje nem tágulhat, de emberi öntudata szélesedhetik, és ez magába kebelezi egyetlen lényként az egész emberséget. Amint a férfit és a nőt egy lényvé, egy „mi”-vé forrasztja össze a házasság szeretet, úgy történik ez Krisztus férfiemberségén keresztül Isten és ember között.

Ezért beszél Szent Pál arról, hogy Krisztus és az Egyház egy Test. Egy a Lelkük: az isteni, szent Lélek. Egységük felbonthatatlan és termékeny életszövetség. Minden atya magát közli, és így „saját képére” életforrásokat fakaszt fel az asszonyi testben, a gyermeki lélekben, a családban, a társadalomban. Ehhez hasonló Jézus emberségének a szerepe, de az egész emberségre vonatkozóan. A

maga emberségének kiteljesülését a benne rejlő isteni erők továbbadásában, Jegyese szolgálatában és kibontásában keresi. Boldogításunkat, valódi és teljes kibontásunkat szolgálja maga elhamvadásáig.

Ez a rövid fejtegetés választ ad arra a kérdésre is, hogyan lehet egy szüzi férfi szüzi kapcsolata az emberiséggel a házasság mintaképe, sőt forrása.

3. Szent Pál erre a titokra utal, Isten nagy ember szeretetére és Jézus Krisztusban az emberiséggel kötött házasságára, amely az emberi házasságok ősképe és forrása.

A házastársak kapcsolata — a pogány házaseleke is — túlmutat magán. Pascal szerint „az ember végtelenül meghaladja az embert“. Nem ismeri az embert az, aki pusztán embernek tartja; az ember a végtelen felé végtelenségig nyitott, és arra hivatott, hogy sajátmaga fölé emelkedjék, Jézus Krisztussal egyesüljön és megistenüljön. All ez a házasságra is. Több az, mint egy férfi és egy nő életszövetsége evilági célok valóstítására, életadásra és egymás-segítésre. Életszövetség az, de olyan, amely jelképezi és földre hozza a Jézus Krisztus és az Egyház közötti életszövetséget. Nem pusztán emberi szeretet, emberi választás és önátadási szándék köti össze a házaseleket, hanem az a kapocs, mely Jézus és az Egyház között áll fenn. Ez a kapocs, ha egyszer létrejött, felbonthatatlan új állapotot hoz létre: isteni életszövetséget az istenképi ember kialakítására.

Ez a tény magyarázza, hogy mindaz, ami a házások egymás iránti szeretetét kifejezi és erősíti, egyúttal a köztük lévő isteni kapcsolatot is hivatott kifejezni és kifejleszteni. És fordítva is igaz: mindaz, ami gyengíti kapcsolatuk istenbehorgonyozottságát, silányítja annak emberi minőségét is.

Titokzatos, isteni mélységekbe visz a valódi szeretet. Isten oltotta az emberszívbe a szeretet vágyát. Aki a valódi szeretet kívánalmái szerint választ magának társat: a benne élő isteni hívó szóra válaszol; arra az isteni hívásra felel, amely őt egy férfi vagy egy nő személyén keresztül az Űr Krisztus és az Egyház szeretetkapcsolatának élésére és kibontására szólítja.

Szent Pál arra is emlékeztet, hogy a kegyelemszerzés és közvetítés Jézus keresztségéből fakad. Jézus saját vére áldozatával mosta tisztává és széppé Jegyését. Az Egyház pedig hűségesen kitart Ura mellett; egyetlen kincse a kereszten

megdicsőült Ura; érte kész még mártíromságra is. „Aki elveszti életét, megtalálja azt“ az Úr Jézus mélyértelmű szavai szerint. Aki őszintén ráteszi az életét a másikra, aki magát fönntartás nélkül adja a másik boldogítására: az utánozza és az valósítja meg a legteljesebben az isteni ideált; azé lesz — krízisek után, a próbák sorának elfogadásán keresztül — a legteljesebb élet.

Minden szentmise újra üli és újra valósítja Jézus és az Egyház szövetségét, itt újítja meg Isten és az ő népe a húsvéti misztériumban kimondott kölcsönös „igen“-t. Ezért történik a katolikusok házasságkötése szentmise keretében. Azt a természetfölötti kapcsolatot, amelyet a házasságok kölcsönös igenje létrehozott bennük, megpecsételik az Úr Jézus testének-vérének vételével. Ezért lesz minden vasárnap a szentmisén való részvétel egymás iránti hűségük és szeretetük megújítása, egymásért vállalt felelősségük és áldozatkészségük megerősítése, egységük elmélyítése, megszentelése és átistenítése is. Amen.

Németh József

„NAGY TITOK EZ“

„Ezért az ember elhagyja apját, anyját, feleségével tart és a kettő egy ember lesz.“ Nagy titok ez, én Krisztusra és az Egyházra vonatkoztatom. Szeresse hát mindegyiktek a feleségét, az asszonyok meg tiszteljék férjüket (Ef 5,31-33).

Szent Pál a nászmise olvasmányában azt mondja: a házasság nagy titok, misztérium. Nem azt jelenti ez, hogy valami titokzatos, tudományosan még fel nem derített dolog. Hanem ezt: olyan valóság, amelyben jelen van és hatékonyan munkálkodik az Isten.

Ti ebben az órában az oltár előtt Krisztus áldásával közös életet, egyetlen életet akartok elkezdni hűségben és szeretetben. Ez az elhatározásotok föltétlen és végleges. Intézkedtek vele saját magatokról, szívetekről, sorsotokról, a jövőről. Pedig az ember nem ismeri önmagát, még kevésbé társát, hát még a jövőt! Mi bátorít hát fel erre? Az, hogy szeretitek egymást.

Ez a szeretet természetesen nem csupán mohó vágyakozás, amely erőszakkal vagy csellel elsősorban avagy

éppen kizárólagosan saját kiteljesedését, saját személyes gazdagodását keresi a másikban. Hiszen az ilyen csak vágyó, csak birtokolni akaró és kisajátító szeretet törekeny. Szükségképpen velejárnak titokban szabott feltételek. Csak addig hűséges, ameddig a másiknak adnivalója van. Ezt a kezdeti birtokbavevő, birtokolni vágyó szeretetet át kell fognia, túl kell szárnyalnia az ajándékozó, odaadó szeretetnek, amely számolgatás nélkül ad, viszonzást nem várva. Ha egyikőtök sem keres szövetségekben semmi mást, mint a másik boldogságát és tökéletesedését, akkor és csakis akkor lehet ez a szövetség föltétlen és végleges, annak ellenére, hogy nem ismeritek egymás lelke mélyét, sem azt, mit rejteget a jövő.

Az ilyen szeretet azonban mindig megújuló csoda: hiszen magunktól önzőnek születünk. Ahol ez a csoda megvalósul, rajta keresztül egy Harmadik árulja el hatékony jelenlétét: a háromszemélyű egy Isten, a Szeretet. Tehát a házasság azért misztérium, azért titok, mert benne minden igazi, tartós, önzetlen szeretet ősforrása: a háromszemélyű egy Isten működik hathatósan.

De Isten még egy másik módon is jelen van és működik a házasságban. A házasság termékenységre tör. Éspedig az emberi élet minden területén. Ti most közös életet kezdetek: ennek során a szeretet örömeinek és fájdalmainak megtapasztalása fog érett, tájékozott emberekké tenni benneteket.

A házasságnak ez a termékenysége a gyermekben csúszosodik ki. Hogy házasoknak gyermekük születik, az a világ legmindennapibb eseménye. És ez a mindennapi dolog mégis hallatlanul nagy. Új emberi teremtmény jelenik meg. Létrejöttével élet és sors kezdődik, és ezt többé nem lehet visszacsinálni: maradandó. De éppen ez a tartós, maradandó jellege mutatja, hogy itt Isten van jelen, ő munkálkodik. Hiszen csak Ő tud el nem múltót teremteni. Gyermekeknek életet adni annyit jelent, mint részt venni Isten teremtő művében. Ez a teremtés az idők végéig folytatódik, mindaddig, míg Isten meg nem adja a világnak végső formáját.

Világos, hogy ehhez a tevékenységhez az embernek isteni felhatalmazásra van szüksége. Csak akkor lehet rá bátor-sága, ha áldást kapott Istentől, és közösséget keres vele. Nem csoda, hogy olyan emberek, akik Isten nélkül élnek, menekülnek a gyermekáldástól is.

És a házasság még egy harmadik értelemben is misztérium, olyan titok, amelyben Isten van jelen és munkálkodik. Az Egyház tanítása szerint a házasság szentség, amelyet azonban nem a pap szolgáltat ki, hanem maguk a házaspárok egymásnak. Könnyen kimondjuk ezt a szót: „szentség”. De értsük meg, milyen hallatlanul merész állítást foglal magában ez a szó: a legnagyobbat, amit emberek nagyon is természetes, nagyon mindennapi tevékenységéről állíthatunk. A keresztények közötti házasság: szentség. Tehát kegyelmet közvetít. A kegyelem azonban nem csupán időleges segítség, amelyet Isten esetről-esetre megad, hogy a házaspárok szerethessék egymást, hűségesen, türelmesen és bátran, egymás terhét önzetlenül hordva. A kegyelem több: az isteni élet alapja és oka bennünk, azé az életé, amelyet majd egy egész örökkévalóságon át fogunk élni, és ez lesz az üdvösségünk. A kegyelem a meghalt és feltámadott Úr Krisztus diadalmas, legyőzhetetlen élete. Ezzel az élettel először a keresztségben jutottatok kapcsolatba. Általa lettetek a Feltámadott tagjai. A Szőlőtőnek, magának Krisztusnak vesszői. A kegyelem végső soron nem más, mint hogy Isten önmagát közli velünk. Mindez ma még a hit és a remény fátyla alatt rejtőzik; nem jut el föltétlenül lényünk mélyéből a hétköznapi tapasztalatok felszínéig. De az, amit isteni kegyelemnek nevezünk, élő valóság; és ezt a kegyelmet a házasság szentsége gyarapítja bennünk. Isteni élet tör elő, egy dinamikus erő: a Szentlélek, amely mindkettőtök mélyebben sodor Isten életébe. A házasság tehát nem csupán két ember szeretetközössége, hanem ennek a kettőnek a Szentháromság egy Istennel való szeretetközössége is. Persze nem szabadságotok megkerülésével, nem beleegyezéstekek nélkül, hanem csupán olyan mértékben, amennyire készen álltok, amennyi jóakarát van bennetek, hogy valóban megnyissátok a szívetek ennek a valóságának.

Így a keresztény házasság csakugyan nagy, kimeríthetetlen misztérium, Isten közöttünk való tevékeny jelenlétének titka. Ha meg akarjátok tapasztalni Istennek ezt a jelenlétét, akkor becsületesen keresnetek kell az Egyház kijelölté utakon: Isten igéjének hallgatásában, hozzá intézett személyes és közös imádságban, az Egyház szentségi életében. Meg kell tanulnotok, hogy minden helyzetben számíthatok rá, bízzatok benne, támaszkodjatok őrá. És ha azután időről időre visszatekintetek együtt megtett életutakra, ámulva és hálással fogjátok fölismerni, hogy az ön-

zetlen, odaadó szeretet nem kopott meg a mindennapokban, inkább növekedett és mélyebb gyökeret eresztett. Fölismeritek, hogy Isten megáldotta termékenységteket, mert gyermekeiteknek nemcsak testi életet adtatok, hanem szellemi is, amely majd emberré növeszti és nagykorú keresztényekké teszi őket. És végül rájöttök, hogy megszilárdult kegyelmi kapcsolatotok Krisztusban, a Szentlélek által az Atyával, és ezáltal házasságotok jellé vált: kicsiny, de szembeötlő jellé, utalássá Krisztus hűséges és rendíthetetlen szeretetére, amellyel Ő keresi és átfogja Egyházát és rajta keresztül az egész emberiséget, hogy a bűn és a halál szolgátságából Isten gyermekeinek szabadságára vezesse. Amen.

Kurt Marti

A HÁZASSÁG HIT DOLGA

Jézus így szólt: „Nem olvastátok, hogy a Teremtő kezdetben férfit és nőt alkotott, és azt mondta: Emiatt a férfi elhagyja atyját és anyját s feleségéhez ragaszkodik, s ketten EGY test lesznek? Így már nem kettő, hanem EGY test. Amit tehát az Isten összekötött, ember ne váltsa szét” (Mt 19,4-6).

Tudjátok, hogy Istent nem láthatjuk, be sem bizonyíthatjuk. Hozzá való viszonyunk egyetlen helyes és lehetséges módja a hit. Azért ti sem láthatjátok, be sem bizonyíthatjátok, de hinnetek kell, hogy Isten vezetett el titeket egy-máshoz. A házasság a hit dolga. Még többet is mondhatok: Hitünknek a házasságkötés a legkomolyabb próbája. Most már nem elég valamilyen általános, nem kötelező jellegű istenhit. Hanem kötelező erővel és gyakorlati módon vetődik fel a hit kérdése: Elhiszed-e, te férfi, hogy Isten, valóban az Ūr az, aki neked ezt, éppen ezt az asszonyt megmutatta? És te, asszony, hiszed-e, hogy Isten, maga az Isten mutatta meg neked ezt a férfit, éppen ezt és senki mást?

Ha ma eljöttetek a templomba, hogy kimondjátok egymásnak az igent, akkor legyen ez a hit igenlő szava: Igen — hiszem, hogy Isten akarja összekerülésünket, minden esetlegességen túl, illetőleg azokon át. Nemcsak egyszerűen

a sors, saját akaratunk, vagy bármilyen más körülmény szerepel itt, hanem Isten maga akarja így! Ezért mondjuk ki az igent egymásnak.

Ha ebben a hitben akarjátok elfogadni egymást, akkor Jézus most két dolgot mond nektek.

1. Ti Isten akarata szerint most már nem kettő vagytok, hanem egy. A házasság azt jelenti, hogy férfi és nő egységgé, egy léletté nőhet össze. Ha az Úr rátok tekint, a jövőben már nem két külön embert lát, hanem mindig egyet a másikban és a másikkal. Ha felelősségre von benneteket, már nemcsak mindegyiket saját magáért, hanem egyikőtöket mindig felelőssé teszi a másikért. És ha egyikőtöket megmenti, megmenti a másikat is, ha egyikőtöket megbünteti, vele bünteti a másikat is. Ez a házasság isteni egyszeregye: $1 + 1 = 1$. Férfi és nő már nem kettő, hanem egy: egy test. És a testi egység a jele annak, hogy mostantól kezdve egyetlen életetek van.

Ez az egység, amelyet Isten ajándékoz nekünk, hogy belenövekedhessünk, bizonyára legszebb ajándéka, legnagyobb adománya életünknek. De az ajándékot gondosan őrizzük, minél értékesebb, annál inkább.

2. Ezért Jézus második mondanivalója ez: „Amit tehát az Isten összekötött, ember ne válassa szét.“

Ezzel a rendelkezéssel Jézus a tökéletes bizalom útját akarja nektek megnyitni. A házasságban az a nagy dolog, hogy két ember lassanként megismerheti egymást, úgy, ahogy soha más embert meg nem ismer, hogy itt férj és feleség teljesen nyílt lehet egymás iránt és egymás számára. De ez a megnyílás bizalmat tételez fel. És ilyen bizalom csak ott terem, ahol biztosan tudjuk, hogy a másik nem fog cserben hagyni, bármi történjék is. Csak ahol megvan ez a bizonyosság — és most közöttetek is él —, ott bontakozhatik ki az a bizalom, amely közvetlenné és elfogulatlanná tesz egymás iránt. Ez teszi házasságtokat széppé, és olyan jóvá, amilyennek Isten terve és akarata szerint lennie kell.

Remélhetőleg tudjuk, hogy a házasságban nem angyalok kerülnek össze. Mindig emberek azok, hibáikkal, kudarcaikkal, vétkeikkel. Hogy a biblia nyers szavával éljünk: mindig két bűnös. Így a házasság szoros együttélése során mindegyik gyengéket, sőt bűnöket és hibákat fog felfedezni a

másikban. Így járt mindenki, így járunk mi is. De bármit is fedezzünk fel egymásban, semmi sem elegendő ok arra, hogy megvonjuk egymástól a bizalmunkat, vagy éppen szét-törjük a házasság egységét. Ahogy az Úristen sem lesz hűtlen hozzánk, ha felfedezi bűneinket.

Evvel egyszerre elértünk Jézus Krisztus evangéliumának szívébe, a bibliai üzenet kellős közepébe. Ez az üzenet azt hirdeti, hogy Isten sem hagy faképnél bennünket, ha ezerszer volna is rá oka. Ellenkezőleg: éppen azért jön el hozzánk Jézus Krisztusban, mert rosszul áll a dolgunk; jön és hozza a bocsánatot, újrakezdést, új életet kínál, mintha mi sem történt volna.

Ezt az utat szabad járnunk a házasságban is, egymással, egymás felé. Itt mindig a megbocsátás útja a helyes út! És az evangélium házassági receptje ez az egy jelszó: megbocsátás. Nem úgy, mint az az ember, aki apróhirdetést tett közzé: 107 könyvet és írást olvasott el a szerelemről és házasságról, és most kellő tájékozottsággal feleséget keres. 107 szerelmi és házassági recept mit sem ér, ha hiányzik a döntő mozzanat: az, hogy bocsánatra készen akarjuk hordozni, elviselni egymást, és így valóban megnyíljunk egymásnak. Ezért nem ad nekünk Jézus házassági receptet. Teljes szabadsággal úgy alakíthatjuk, úgy élhetjük házaseletünket, amint az adott esetben — és minden eset más — helyesnek és szépnek látjuk. Az idők során sokat kell tanulnunk is egymással, egymástól, egymásért. Semmiképpen sem az a jó házasság, amelyben nincs válság, civódás, nehézség! Az olyan házasság, amelyben kellemetlenség nem fordul elő, ahol minden sima és sértetlen marad, egy hangos szó sem esik, legföljebb halott házasság, végső soron közönyös együttmaradás. Jó házasság éppen ellenkezőleg az, amelyben igenis vannak feszültségek, összeütközések, vitatkozások, válságok — de mindig a megbocsátás lesz a győztes, a jóakarát, hogy újrakezdjék egymással, újra egymásért éljenek. Úgy, ahogyan az Úristen maga is újrakezd velünk mindent minden nap.

Ahol tudja az egyik a másikról, hogy kész erre a magatartásra, nem hagy engem cserben, és én sem őt, mert most egyszerűen egymáshoz tartozunk Isten, ember és mindenekelőtt önmagunk színe előtt, ott olyan szétszakíthatatlan egységbe nőnek össze — nőttök össze ti ketten, amilyenre az Úristen meghívott. És akkor már nem kettő vagytok, hanem egy.

„AZ A HATALMAS HARMADIK“

Hűséges az Isten, aki benneteket meghívott (1Kor 1,9).

Kedves ifjú pár és ti, kedves násznép!

Az öröm, a szeretet, a bizó odaadás perceiben, míg a házasságkötés szép szertartását figyeltétek — két szív egymás felé hajlását, két akarat őszinte ígéretét, két lélek egygé levését akarta a két ajak alig hallhatóan elrebegett szava jelenteni —, talán egy aggasztó kérdés ágaskodott fel nem is egy értelemben: A lélekbúvárok az ígéret, az igaz elkötelezettség, az örök hűség lehetőségét is kezdik már megkérdőjelezni. A társadalombölcselet és a statisztika szakértői a való élet kétségbe nem vonható adataival kezükben és könyveikben fejcsóválva, kételkedve hallgatják ezeket a szavakat. Még a hívő ember, szülő, rokon is megrettenve, alázatos imához menekülve könyörög, hogy tényleg úgy is legyen, legalább az ő életükben beteljesedjen ez a nagyon nehéz és mégis oly gyönyörű mondat: Holtomiglan, holtodiglan . . .

Az Egyház — pedig neki is nagy tapasztalata van, és kétezeréves história a háta mögött — ma is felolvassa Szent Pál gyönyörű szavait, hogy „úgy szeresse férj a feleségét, mint Krisztus az Egyházat“, és idézi az evangéliumot: „Amit Isten egybekötött, ember azt el ne válassa“. Az Egyház az oltár elől indítja útra azokat, akik egy közös, új életnek lépnek sokszor rögzös, sokszor tövises útjára, akkor is, ha az induláskor minden virágdísz, orgonaszó és öröm, gratuláció . . . Az Egyház imájával és áldásával áll azok mellett, akik most egy életre elkötelezik egymásnak magukat. Az Egyház Jézus nagy áldozatára emlékezteti a fiatalokat és a résztvevőket, a szeretet búcsúestéje asztalától indítja el az új otthon asztala felé a házásokat. Az Egyház a nagy vándorútra — és milyen hosszú és milyen ismeretlen minden emberi vándorút — útravalóval, életet adó kenyérrel, a vidámság szent italával, a legjobb és leghűségesebb Útitárrsal, a lélek és a család nagy Barátjával engedi el az oltártól az új párt: Jézussal ajkukon, Jézussal szívükben, kezüket Jézus kezébe téve, szívüket az ő Szíve szeretetével erősítve. Az Egyház úgy akarja, hogy nászmise keretében történjék az eskü, az ígéret, és Jézussal induljon a két fiatal az új otthon, az új fészek felé, „holtomiglan, holtodiglan“.

„Az a hatalmas harmadik“ Gárdonyi egyik regényének a címe. Talán azért olyan megható könyv, mert az író megszenvedte minden sorát, minden betűjét saját életében. Ő a gyermekre gondol, mint a szeretet jelére és zálogára, amint kicsi kacsóival felnőtteket összeköt lebírhatalan erővel.

Az Egyház is áldást ad előre azokra is, akikkel Isten megáldja majd a fiatalok szerelmét és hűségét. De az Egyház az igazi Hatalmas Harmadikra gondol, mikor ma is mer ilyen ígéretet kivenni, mikor ma is ragaszkodik az egy és felbonthatatlan házassághoz. És az Egyháznak igaza van.

Mert az a Hatalmas Harmadik, aki a szíveket teremtette, aki azokban a szeretet és a szerelem tüzeit lánggra gyújtotta, aki ezt a két fiataalt egymás felé vezette és most áldását adja rájuk, az a Hatalmas Harmadik a mindenható Isten, a szeretet forrása, akinek ez a neve, hogy „Hűség“.

Nagyra hívta és hívja mindig az emberi szívet, de mert Ő nagyobb, mint a szívünk, meg is tudja, meg is akarja adni az erőt, hogy a szeretetben és odaadásban magunk fölé növekedhessünk.

Sokat, nagyon sokat kíván és vár az Isten az embertől, ettől a két fiataaltól is, de kész mindent megadni, mert szeretete végtelen.

Az alázatos ima csak fakadjon fel a szívekből! Amikor Krisztus áldozata megújul, kérjük számukra az ő áldozatos lelkiületét. És amikor Krisztus testével, vérével erősíti őket a lelkek nagy Anyja, az Anyaszentegyház, kérjük, nagyon kérjük Őt: „Forraszd össze őket egymással, szeretetedben és békédben. Forraszd össze ezt a két szívet egymással és Magaddal. Legyenek egyé lélekben is, nemcsak testben, legyenek egyek egymással és legyenek egyek Teveled. Te légy életükben az a Hatalmas Harmadik.“

Mert ki adhat erőt, hogy a férj úgy szeresse feleségét, mindig, holtáig, hogy érte és a családjáért mindig mindent megtegyen, mindent vállaljon, boldogságukért mindent odaadjon, és ne méricskélje az áldozatot: soha ne mondja, hogy elég, soha ne mondja, hogy sok, — hacsak Te nem erősíted, aki odaadtad az utolsó csepp vért is, hiszen a szeretet egyetlen mértéke a mértéktelenség, a mindent adni tudás . . . És ki adhat erőt, a sokszor csendes vértanúság

mindent lebíró erejét annak, akit a rossz nyelvhasználat a „gyengébb nem“ képviselőjének tart; ki adhatja meg neki azt a szeretetet, amely „mindent eltűr, mindent elhisz, mindent remél, minden elvisel“? Pedig el lehet-e viselni nélkül egy asszonyi élet minden kínját, bánatát; ki lehet-e bírni e nélkül a szeretet nélkül egy anyai szív minden keservét és keresztjét?

Óáltala, övele és öbenne, aki a szívükbe száll, aki velük indul és fogni akarja a kezüket, az ő mindent lebíró nagy szeretete erejében szabad kimondani a nagy szavakat, és csak ezek méltók a házasság szentségének titkához. Szabad remélnünk, hogy amire ember nem képes, azt Isten beteljesíti életükben; szabad bizalommal indulni, hogy a Hatalmas Harmadik erejében így lesz ez holtomiglan, holtodiglan.

Minden keresztény, teljes életével bizonyágtevő és példa: példázza Isten hűségét, és bizonyágot tesz Isten erejéről. A keresztény házasság, a hívő házaspár is bizonyágtevő, és példák ők is: az Úr erejének és hűségének bizonyágtevői, a kegyelemi, az Isten erejét megpéldázva életükben.

Ma már csak a példa és az élet rendelkezik bizonyító erővel. És ti, kedves fiatalok, Jézus kezét fogva, egymás kezét fogva, ti feleltetek — nem szóval, de az életetekkel — a statisztikusoknak és a szociológusoknak, a fejcsóváló okosoknak és a lélekbúvároknak, ti feleltetek, Istenben gyökerező, Istenből élő, Istennek élő életetek példájával: Ami embernek lehetetlen, az lehetséges azzal a Hatalmas Harmadikkal, aki az erős és hűséges Isten; akiben bízva bizalommal és szeretettel mondottátok: *holtomiglan, holtodiglan*, Isten engem úgy segítjen! És Isten titeket így is fog segíteni. Amen.

Friedrich Gölz

LÉGY ÁLDÁS

Én megáldalak: légy áldás (Ter 12,2).

Kérésemre egy sor éneket írtak föl nekem, hogy ma ezekből énekeljünk: karácsonyi dalokat; ezeknek dallamvilága jól megfelel szívük örvendező, vidám hangulatának. A beszéd textusára nézve nem tettek javaslatot, és ezzel kissé

kényes helyzetbe hoztak. Hogyan keressek ki két embernek, akit alig ismerek, egy olyan bibliai ígét, amely végigkísérje őket közös életük útján?

Nemrég arról beszélgettünk, hogy nem is olyan könnyű a tájékozódás a Bibliában. Annyi minden áll ebben a könyvben, olyasmi is, ami számunkra meglehetősen idegennek és nem éppen modernnek tűnik. Például azok a kérdőjeleket ébresztő mondatok, hogy a nők vessék alá magukat férjüknek, meg hogy a férfi az asszony feje. Ott a válás tilalma, amelyen igen sokan már régóta elég könnyedén túlteszik magukat. Úgy látszik, hogy a Biblia a gyermek feltétlen engedelmességéért és a szülők kétségbevonhatatlan tekintélyéért is sikraszáll. Csupa olyasmi, ami már régóta, de különösen napjainkban kérdésessé vált. Nem csodálkozhatunk hát, ha egy mai jegyespár nem talál olyan bibliai helyet templomi esküvőjére, amely hozzáillene a házasságra vonatkozó közös várakozásukhoz.

Egyáltalában mit várnak házasságtuktól, a családtól, amelyet megalapítanak? Legjobb volna, ha Önök ketten mondanák el és festenek le ezt most előttünk, mi pedig legfőljebb egy pár kérdést tennénk föl, vagy néhány kiegészítő megjegyzést fűznénk hozzá. Mert hiszen ma nemcsak a biblia tekintélye és érvényessége ingott meg, hanem például a házasság és a család intézménye is a kritika kereszttüzébe került. Úgyannyira, hogy egy ifjú párnak el kell várnia és föl kell tennie önmagának a kérdést: miért is lép be egyáltalán a házasság és családi életnek ebbe a sokat bírált polgári rendjébe?

Nemrég járt nálam egy fiatalember. Bizony nagyon firtogatta az orrát, mikor a házasságkötésről esett szó, és eléggé megveti az Önökhöz hasonló embereket, mert meghajlanak egy olyan életforma előtt, amelyet ő reménytelenül elavultnak tart. Házasságot kötni — mondta gúnyosan —, erre már csak elvakult emberek vállalkoznak, olyan társadalmi formához ragaszkodva, amely már nem való az új korba. Szó szerint idézem: „A házasság neurotikus nyárs-polgárok életformája.“ Az egyház, a papok pedig segítik és támogatják ezt az elaggott, halódó rendszert, ahelyett, hogy teret biztosítanának a szabadságnak. Hiszen az ember a szabadságban bontakozhatik ki igazán, akkor, ha nem kénytelen elnyomorodni valamilyen kényszerrendszerben, amilyen például a házasság járma.

Ezek a kérdések nemcsak Önöket érintik, hanem alapjában véve mindnyájunkat: Hogyan ragaszkodhatunk még olyan elévült dolgokhoz, mint a házasság és a családi élet? Ígér-e ez még nekünk valami jót? Erre persze azt gondolják: Ha semmit nem várnánk tőle, akkor nem kötnék házasságot. És a pap legyen szíves ne problémákat vessen föl, hanem adja áldását vállalkozásunkra. De bocsnat: mit jelent az áldás? Ha Isten megáldja szövetségüket, annak szükségképpen többnek kell lennie néhány barátságos szónál. Akkor ez az áldás *megbízatus*, bizonyosság, világosság, amely életükben megjelenik és egyre növekszik. Örömmel kell eltöltenie Önöket. Még az esküvő után is, még öt vagy tíz év után is azt kell mondaniok: Nem volt értelmetlen dolog, jó volt, hogy — mindennek dacára — megesküdünk. Ez hát az a bibliai ige, amelyet útravalóul szeretnék adni közös pályájuk kezdetén. A Teremtés könyvében Isten mondja ezt az ígét Ábrahámnak: nem menyegzőjén, hanem abban az órában, amikor szokott környezetéből idegen, új országba hívja el. Ott áll ez az ige: „Megáldalak: légy áldás.“

Mint mondtam, tulajdonképpen nem menyegzői ige ez. Hanem olyan embernek szól, aki megérti, hogy Isten nem egyszerűen a meglévő, a hagyományos és régimódi rendet áldja meg és hagyja jóvá, hanem elindít bennünket az ismeretlen felé. Amikor — mint Ábrahám — útrakelünk a jövődő ismeretlen tájai felé, és bízunk abban, hogy Isten nem marad el mögöttünk megszokott és meghitt múltunkban, hanem velünk van ott is, ahol még egyáltalán nem ismerjük ki magunkat: éppen ott akar minket megáldani. Önöket is, amikor most házasságot kötnek, meg akarja áldani. Nem azért áldja meg, mert ugyanúgy cselekszenek, mint egykor szüleik és nagyszüleik, hanem azért, hogy jövőjükkel közösen megbirkózhassanak. „Megáldalak, és légy áldással.“ Vagyis Istennek házasságukra árasztott áldása nemcsak *kettejüknek* szól, hanem *kettejükön*, *kettejük szövetségén* át *másoknak*, akiknek így akar örömet, reménységet, bizalmat ajándékozni. Ne csak befogadói legyünk az isteni áldásnak, hanem eszközök, amelyek által az Úr másokat is megáld. Azt hiszem, ez döntő tényező, ha egy pár most, a még az ismeretlenség homályába burkolódzó hetvenes évek elején, házasságra lép: Hogy ez ne csak magánvállalkozásuk legyen, hogy Isten ne csak saját maguknak igényeljük, ne csak azt kérdezzék: mi jó származik ebből

kettőnk részére? Tehát hogy ne csak saját kényelmükre, saját boldogságukra gondoljanak, hanem arra a megbízásra, amelyet Isten az embernek, a férfinak és a nőnek adott. Természetesen másképp fest ennek a küldetésnek a teljesítése a 70-es és 80-as években, mint amilyen az 50-es és 60-as években volt. Ezzel azt szeretném mondani: Egy pontban igazuk van a házasság és a polgári családi élet bírálóinak. Éspedig abban a megállapításukban, hogy a mai átlagcsalád nagyon önző intézmény, és hogy társadalmunkban ebben a mikrostruktúrájában elgondolkoztató módon tükröződik makrostruktúrája. Ebben a társadalmi szerkezetben mindenki csak önmagára gondol. Pedig Isten nemcsak azt mondja: „Megáldalak“, hanem azt is: „Áldássá kell lenned“ — mások számára. Isten nemcsak megáldja szövetségteket, hanem általa környezeteteknek is ajándékot akar adni. Például egyszerűen arcátlan és kicsit aljas dolog, hány házaspár és család zárkózik el azok elől, akiknek egyedül kell végigjárniuk az életet, mert nem találtak társat. Nem helyes, ha a szülők együtt ünneplik a karácsonyt gyermekeikkel, de nem törődnek azokkal, akiknek örömét, gondjait senki meg nem osztja. Azt hiszem: mi keresztények, ha még így nevezzük magunkat, még tartozunk környezetünknek annak bebizonyításával, hogy a házasság és a család intézménye nemcsak a főszereplők számára áldás, hanem a társadalomnak is. Nekünk kell bebizonyítanunk, hogy nem vagyunk neurotikus nyárspolgárok. Ezt azzal igazoljuk legjobban, ha családi körünkben még a neurotikusok is egy kicsit jól érzik magukat. A kezdete ennek az, hogy mi házastársak komolyabban próbálunk nem csupán élni egymással, hanem valamennyit megmutatni és bebizonyítani egymásnak Isten áldásából és szeretetreméltóságából, türelméből és megbocsátásából. A folytatása pedig az, hogy a kis család a boldogságot, amelyet remélhetőleg magában rejt, teljesen kész továbbadni másoknak.

„Megáldalak, és légy áldássá.“ Ez feladat, nem pedig megnyugtató, mintha a mai nappal már be is töltötték volna. Azt jelenti, hogy most már Önök ketten is megbízást kaptak a házasság és a családi élet jelentőségének, fontosságának bebizonyítására egy eljövendő társadalom előtt. Mert Isten nem olyannak áldja meg a házasságot, amilyen mindig volt. Isten nem intézményeket, berendezéseket áld meg, hanem mindig *embereket*. Így szól hozzájuk: Veletek akarok lenni. Fedeztetek fel engem utatokon, és

segítsetek másoknak is, hogy korunk sötét zűrzavarában erőt merítsenek. Erőt merítsenek abból a tényből is, hogy itt meg amott két ember házasságban él: nem jóllakottan és kielégülve, hanem készen arra, hogy embertársaik számára is reményt gyűjtsanak. Nem a mi kötelességünk a társadalmat megújítani és átalakítani. Isten azonban meg tud és mindig újra meg fog bennünket újítani, átalakít, szabaddá tesz egymás számára, és egymással együtt más emberek javára.

A pár tudatosan modern módon fogja fel a házasságot, a két szülői ház viszont polgári felfogású.

Friedrich Gözl

FOGADJÁTOK EL EGYMÁST!

Karoljátok fel egymást, amint Krisztus is felkarolt benneteket Isten dicsőségére (Róm 15,7).

Kedves Gyülekezet, a Biblia legelső lapjain olvassuk — mintha ez különösen fontos volna —, hogyan teremtette meg Isten az embert férfinak és nőnek. Ezt a nyelvet sokan ma már nem értik meg, mégis minden értelmes és gondolkodó emberre roppant mélységgel és erővel kellene hatnia. Az elbeszélés elmondja, hogyan vezeti a Teremtő Évát Ádámhoz, az asszonyt férjéhez, és hogyan kiált föl Ádám elképedve, majd lelkes csodálkozással: „Igen, erre van szükségem! Ez hiányzik még. Ezt az asszonyt elfogadom társamnak. Tartozzék hozzám, mint saját énemnek egy része.“ Ez a házasság ösképe. Ennek kellene igazából lennie: két ember valódi, teljes, boldog közösségének, akik tudják, hogy egymásnak vannak rendelve. És minden igazi, annak rendje és módja szerint lefolyó esküvőn érezhető és megfigyelhető valami a férfi elemi öröméből, hogy — Istennek legyen hála — nemcsak férfiak vannak a világon, hanem asszony is, az ő asszonyi élettársa. És remélhetőleg az asszony öröme is érezhető, hogy hozzátartozhat a férfihez, éppen ehhez a férfihez. Ezért szokás lakodalmat ülni, hogy mi többiek is együtt örülhessünk az ifjú párral, látva, hogyan fogadják el és karolják fel egymást, mint amikor egy egésznek két része egyesül.

Persze egy kicsit az is látható és érezhető minden házasságban, hogy nem élünk többé a paradicsomban, — bármennyire paradicsomiak is a lakodalom látványa és hangjai, illatai és ízei. Hogy két ember boldog érzelmek ünnepi túláradásában elfogadja és szereti egymást: ez még nem minden. Ezt az elfogadást mindig újra meg kell ismételni, ennek az idők folyamán kell igazolódnia. Egymásnak ki-mondott „igen“ szavakat mindig újból ki kell mondani. És mindnyájan tudjuk: a házasság minőségét nem az dönti el, milyen hangosan és öntudatosan mondja a két fél az igent az első napon, hanem az, milyen állhatatosan és türelmesen tudják a mindennapi életben megismételni és megerősíteni. Erről szól esketési igéjük, mikor azt mondja: „Fogadjátok el egymást.“ Kétségtelenül jó tanács — de az ára is nagy. Nem kell erről sem Önöknek, sem a többieknek sokat beszélnem, hisz jól tudjuk, milyen nehéz sokszor, hogy a házastársak mindig újból és újból, tűzön-vízen keresztül, örömben és bánatban, sőt nehéz helyzetekben is elfogadják egymást. Igazi, teljes közösség a házasságban ritka, drága kincs. Nem a paradicsomban folynak le a boldog házasságok, hanem a feleknek mindennap újra kell keresniök és kiharcolniok ezt az egybecsengő igent.

„Fogadjátok el egymást.“ Ha ez csak jó tanács lenne, nem érne sokat. Akkor ugyanazt mondaná Önöknek a Biblia, mint a sok jóbarát és rokon: „Nohát próbáljátok meg és iparkodjatok mind a ketten, akkor majd csak sikerül!“ De esketési igéjük nemcsak jó tanácsot ad Önöknek, hanem mércét állít és segítséget nyújt, hogy kövessék a tanácsot: „Fogadjátok el egymást, amint Krisztus elfogadott minket.“ Ez keresztény hitünk alapjára és tartalmára figyelmeztet. Olyan emberek vagyunk, akiket Isten Jézus Krisztus által barátainak, gyermekeinek fogadott. Mindannak ellenére, ami nincs rendben velünk, megajándékoz minket szeretetével. Ha tudok erről valamit, ha életemben és gondolkodásomban szerepet játszik, hogy Isten elfogadott engem, akkor képes vagyok megérteni és elismerni: nem vagyok olyan, amilyennek lennem kellene. Mások és saját magam előtt is szívesen játszom a becsületes, tisztességes, derék ember szerepét. Csakhogy Istennek ez nem imponál. Ha Ő elfogad engem, akkor meg kell értenem, mennyire nem illek én öhozá, milyen kevéssé tudom betölteni azt a szerepet, amelyet nekem szánt. Isten színe előtt szerény és alázatos lesz az ember, de hálás és bátor is. Mert tudja:

Elfogadott engem úgy, ahogy vagyok. A Biblia nem azt mondja: Először ilyennek vagy olyannak kell lenned, ebben meg abban meg kell változnod, meg kell javulnod, hogy kiérdemeld Isten szeretetét. Hanem azt: Isten szeret téged, és ehhez tartsd magad. Számolj vele, hogy ezzel nem egy dolog megváltozik majd életedben és embertársaidhoz való viszonyodban.

Megengedik most, hogy megpróbáljam elmondani Önöknek, mit jelent ez a házasságra vonatkozólag? „Fogadjátok el egymást, amint Krisztus elfogadott bennünket.“ Ez elsősorban azt jelenti, hogy mint keresztényeknek nem kell eszményi, tökéletes házaseletet élnünk. Ezen talán csodálkoznak. Hiszen vannak keresztények, akik úgy tesznek, mintha tökéletes emberek lennének, vagy legalábbis jobbak másoknál. Akik így gondolkodnak, bizonyosan hamis nyomon járnak. Mert hiszen aki tudja, hogy Krisztus elfogadta, az ismeri hibáit és gyengéit. Már nem kell aggodalmasan rejtgetnie és leplezgetnie őket. Még el is ismerheti hibáit, bár ez éppen a házasságban nehezünkre esik. Igazi, mély házassági közösség csak ott alakul ki, ahol a felek nem árnítják egymást, hanem mindegyik arra kéri a másikat: Fogadj el úgy, ahogy vagyok, vedd tudomásul gyengeségeimet is, és segíts szeretetteddel, hogy úrrá legyek fölöttük, hogy legyőzzem magamat.

Ehhez járul még egy második dolog: Aki tudja, hogy Krisztus őt elfogadta, az meg tud bocsátani. Számolni fog azzal, hogy abba is bele kell törődnie, ami a másikban nem kényelmes és nem tetszik neki. És nem gondolja, hogy boldogsága veszélyben van vagy csökken, ha házastársa nem felel meg mindig várakozásának, hanem inkább feladatot lát ebben a körülményben. Vigyázat: ezen nem azt a száználmas, gyöngékező szeretetet értem, amely mindent jóváhagy, mindenre szemet huny, átsiklik a másik hibái fölött és semmibe veszi őket. Krisztus látta az emberek hibáit és bűneit, nem siklott el fölöttük. De szerette ezeket az embereket, elfogadta őket, és ezáltal segítségükre volt, hogy érdemesnek bizonyuljanak szeretetére, hogy megváltozzanak és megjavuljanak. Remélhetőleg minden házasság tudja a következő igazságot: a házaseletben nincs haladás, csak eltévedés és csökönös megmerevedés, ha egyik a másikkal folyton gáncsoskodik, vagy feltételeket szab a szeretetnek.

Nőtlen korában nem egy férfi azt hiszi, hogy majd egyszer jóra való, sőt egyenesen eszményi férj és apa lesz. Egy

jó házasság során már nem kell ebben hinnie, de ez nem is okoz csalódást. Mert házasságunk és családunk boldogsága nem attól függ, hogy mindig elégedettek vagyunk-e egymással és önmagunkkal, hogy mi szülők és gyermekek dicsérhetjük-e egymást és önmagunkat. Attól függ a boldogság; megismerjük-e és vállaljuk-e közös feladatunkat. Isten adta feladatunk, hogy úgy éljünk, mint Isten szeretett gyermekei, akik által másoknak is meg akarja mutatni szeretetét.

Végeredményben ettől függ minden, az Önök házasságában is, amelyhez mindannyian minden elképzelhető jót kívánunk Önöknek: sikert, boldogságot, harmóniát. Csak ne feledkezzenek meg a sok-sok terv, rendezkedés, program között arról a feladatról, amelyet most Önök is megkaptak az Úristentől: ez a két ember fogadja el egymást, vállalja el egymást, vegye komolyan egymást, mint Isten ajándékát. Ezért kötöttek házasságot: nem hogy egy minél boldogabb kis paradicsomi zugot építsenek fel és rendezzenek be önmaguknak, hanem hogy közösen kiáraszszák környezetükre is azt, amire oly epedve vár a világ, mint beteg az orvosságra: szeretetet, bizalmat, vigaszt, reménységet és türelmet.

Karl-Behrnd Hasselmann

A BÉKESZERZŐK KUTATÓÚTJA

Boldogok a békességszerzők, mert őket Isten fiainak hívják (Mt 5,9).

Itt és most mégegyszer arról van szó, hogy együtt meghallgassuk: olyan hosszú huzavona után, amely már a kívülállóknak is kényelmetlen kezdett lenni, miért határozatok el magatokat mégis arra, hogy együtt járjátok meg jövendőtök útját. Igazán nagy figyelemmel akarjuk meghallgatni, miért választottátok éppen ezt az idézetet: „Boldogok a békességszerzők, mert őket Isten fiainak hívják.“ Házasságtok kezdete, ennek a békességszerző jókívánságnak a jegyében, egyúttal alkalom evangélikus és katolikus keresztényeknek erre a kissé szokatlan közös istentiszteletére. Tehát ma nemcsak nektek, hanem valószínűleg mindnyájunknak szól az, hogy ezt a jókívánságot elfogadjuk és to-

vábadjuk. Ennek előfeltétele mindenesetre az, hogy belásuk: mindnyájunknak szükségünk van békére.

Mindkettőtökről tudom: sohasem választottátok volna tanulmányaitok szaktárgyául a pszichológiát illetve pedagógiát, ha nem láttátok volna ebben lehetőséget arra, hogy később hivatásotokban konkrét esetekben békét szerezzetek. Másrészt az utóbbi időben magatoknak is támadásokat, elakadást, összeütközéseket kellett megtapasztalnotok, s mindez közvetlenül odavezetett benneteket Jézus hegyi beszédének e szavaihoz, a bennük kifejezett követeléshez. Ezeknek a tapasztalatoknak persze — mint minden esetben — megvannak az előzményei. Ahol küzdelmek árán megszerzett boldogság van, ott mindig szenvedéssel járt a siker. Minthogy egy kicsit szakemberek vagytok, ismeritek mindennek az okát, és megvannak a határozott elképzeléseitek is arról, hogyan lehet békét szerezni és újból helyreállítani ott, ahol most csak ellenségeskedés uralkodik: az emberek nem akarják vagy nem tudják megérteni egymást. Nagyon jól tudtátok, mit cselekedtetek akkor, amikor szüleitekkel, rokonaitokkal és barátaitokkal közöltétek föltett szándékokotokat, hogy házasságkötésekkel békét szereztetek a keresztény hitvallások között is, és egyelőre a közbülső senkiföldjén telepedtek le, amíg csak ezek a felekezetek nem lesznek elég bátrak ahhoz, hogy közeledjenek egymáshoz. Most elsősorban szüleitek szenvedik meg, hogy nem őriztéték meg a hűséget egyházatok iránt; súlyos vitáitok voltak velük és másokkal, és hiába reméltétek, hogy eljönnek ma az esküvőre. Ez a mai nap háttere. Úgy határozotunk, hogy nem hallgatjuk el. És így annál figyelmesebben kellene hallgatnunk az igére: „Boldogok és áldottak a békességszerzők, mert őket Isten fiainak hívják.“

Megkérem mindnyájukat, akik ebben a teremben jelen vannak — úgy is, mint lelkész, de mindenekelőtt a két házasulandó nevében: értsék meg, hogy nem lehet végleges a szakadás két hitvallás között, amelyek mindegyike e szó kimondójának a nevére hivatkozik. Minél több keresztény járja tudatos keresztényként ezt az utat, annál jobban hidalják át alapjában a szakadást: a házastársak egymáshoz való viszonyában, és később remélhetőleg a gyermekekhez való viszonyban is. Talán nincs is semmi más út a békétlenség legyőzésére Jézus Krisztus gyülekezetében. És boldog vagyok, hogy kettőtök útját annyi egyetemi kolléga segítsége és barátsága kíséri. Ökumenikus közösségeink közös

istentiszteleteket tartanak, és elhatároztuk, hogy egyik hitvallás hívei sem tesznek semmit a másik nélkül, nyilvános téren sem.

Olyan kalandról van itt szó — Friedrich Heer élt egyszer evvel a képpel —, amelynél érdekesebbet és izgatóbbat el sem képzelhetünk. A férfi és a nő találkozásában (és ez esetben a két keresztény hitvallás találkozásában) mintha régmúlt napok felfedező útja tárulna elénk. Akkoriban például az afrikai kontinensnek csak a partvidékét ismertük. A térképek a vidék átkutatásának lehetőségeit csak apró ismert támaszpontokkal jelezték a partvidéken. De az ország belseje a térképen fehér folt maradt, rajta a figyelmeztetéssel: hic sunt leones! Itt oroszlánok tanyáznak. Hogy ne is említsük az oroszlánok és egyéb ragadozók garázdálkodását saját vallásunk vagy a másik hitvallás terra incognitáján: olyan emberek találkozásában, akik megszeretik egymást, mindenekelett ilyen veszedelmes tájakra vezető felfedező útról van szó. Nem sokat használ, ha a házasság elején romantikus elképzelésekhez ragaszkodunk. Ennek persze valóságos élmény a háttere, ha az ember az első találkozáskor csakugyan „odavan“, és csakugyan abból él: a másik szeret engem, megért engem, úgy, mint még soha senki. Mégis hamarosan beigazolódik, hogy az ilyen szerelem inkább az említett expedícióhoz hasonlít, amelynek során minden lehető és lehetetlen dolog előfordulhat. Aki ilyen kalandba bocsátkozik, annak mindenekelett el kell hagynia régi állásait: elképzeléseit, ítéleteit, szokásait, tan- és hittételeit, amelyekért sikraszállt, amelyeket szeretett. Mindezt persze senki sem rázza le egyszerűen magáról; a magunkról és a másiktól alkotott kép — amilyennek lennünk kellene — hozzátartozik az útipoggyászhoz. És már az is boldogtalanságra vezethet, ha nem vagyunk elkészülve rá, hogy a magunk és a másik fél eszményi képe az utazás folyamán elhomályosul, vagy akár egészen elvész. Ritka ember ismeri olyan pontosan önmagát, hogy a másikkal való találkozás ne változtatná meg igazán, és ne válnék idegenné saját magának. De ki venné tudomásul a szerelem első hevében, hogy a másik tényleg más, tényleg idegen lehet, és a valódi találkozás vele saját álláspontunkat veszélyeztetheti?

Mindenképpen így áll a dolog: a házasság egyéniségünk válságával jár együtt, és ennek a válságnak a kimenetelét senki meg nem mondhatja. Ez a házasság — mint a béke

kihirdetése számotokra — új nyugtalanság bevezetője, amelyet mindennap újból le kell csillapítani. A házasság nem befejezett, kész dolog. A bennünk rejtőző nyárspolgár fél attól, hogy a másik megváltoztatja. Ez a félelem legszobban a „házasság révéről“ szóló valótlan elképzelésben fejeződik ki: az ember partra száll, és pihenőre hajthatja fejét. Hogy hasonlatunknál maradjunk: berendezkedik a part egyik támaszpontján, néha ugyan még az ország belsejébe is elmegy mint turista, de aztán gyorsan visszavonul az ismerős tájakra.

Magyarán kimondva: a házasság birtokviszony formájában alakul ki, amely — persze hallgatólagosan — ebből a jelszóból él: „frásban kell tisztázni, milyen feltétellel szereztem meg magamnak ezt a többé-kevésbé exotikus 'darabot', és hogyan szabadulhatok meg tőle megint.“ Ha ilyen ridegen gondolkodunk és beszélünk a házasságról és a másik félről, akkor biztosan nagyon félünk attól, hogy társunk révén magunknak is meg kell változnunk. Pedig a szeretetben nincs aggodalom, nincs félelem.

Ha expedíciónk tényleg felfedezésekre törekszik, akkor folytatja útját; és ezek a felfedezések a leghihetlenebbek és legbámulatosabbak, amelyeket ember egyáltalán elérhet. Megtanulom, hogyan szolgáltassam ki magamat teljesen egy másik embernek, megismerem aggodalmait és szenvedéseit, reményeit és örömeit, egyre új tapasztalat áll előttem, amellyel elbűvöl és lebilincsel, megdöbbsent és elriaszt. És a másik csoda: megismerem önmagam, úgy, mint azelőtt még sohasem: testi és szellemi lehetőségeimet és hibáimat, előző életem teljesen sötét és tisztázatlan hátterét, és erőt vesz rajtam a bizalom, hogy jóvátehetem azt a sok mindent, ami eddig hibás volt bennem. Ahol ilyen felfedezések és változások történhetnek, ott csak a szeretet munkálkodhatik. Csak a szeretet képes arra, hogy mindig újra békét teremtsen ott, ahol állandóan újra nyilvánvalókká lesznek a békétlenség forrásai. Csak a szeretet képes arra, hogy előlegezze azt a jövőt, amelyet egyikőtök sem ismer, és mégis örüljön minden új napnak. Csak a szeretet viseli el azt, ami a másikban rossz, és törekszik még ott is megértésre, ahol már nincs mit megérteni. A házasság tehát a békeszerzés legnagyobb esélye, és ez nem egyszer egyenesen annyit jelent, mint ellenségszeretetet gyakorolni. A békeszerzésnek erre a nagy esélyére akarok ma mégegyszer rámutatni. Ez a béke nagyobb az értelemnél, amely egy

meghatározott elképzelés alapján számítja ki, hogyan használja és használja ki társát. A békeszerzők, akik mindig újra elindulnak a másik felé Jézus Krisztus szeretetének erejében: ők igazán Isten fiai.

Okumenikus esküvő. A menyasszony és vőlegény az evangélikus ill. katolikus egyetemi hallgatócsoport tagja.

Gyurás István

„EGYEK LEGYENEK“

Egy az Úr, egy a hit, egy a keresztség (Ef 4,5).

Kedves ifjú pár, kedves szülők, kedves rokonok és jóbarátok!

Az esküvő mindig örömnép: boldogság tölti el az egymásra talált, közös életútnak induló fiatalokat, és minden jelenlevő örömmel osztozik ebben a boldogságban. Ugyanakkor egy kis szorongás is vegyül az ünnepi derűbe: mit tartogat a jövő ismeretlen útja az egymás kezét fogó jegyeseknek? Most, amikor ti ketten itt álltok Isten oltáránál, hogy házassági szándékotokat Isten színe előtt és az idegyült hívőközösség előtt is kinyilvánítsátok, a komolyságnak ez az árnyalata egy kicsit erősebb, mint máskor. Hiszen nem könnyű vállalkozás két hívő embernek összekötnie az életét, a házasságban lényük legmélyével összeforralni, amikor éppen ebben a legmélyebben: Istenhez való viszonyukban fájdalmas szakadás van: az a szakadás, amely az evangélikus és a katolikus egyházat több mint négy évszázaddal ezelőtt szétválasztotta. Nem akarok ünneprontó lenni, kioktatni sem akarlak benneteket, hiszen tudom, hogy döntéseketeket hosszú és alapos megfontolás és önvizsgálat előzte meg. Csak mint lelkipásztor, akire az Úr emberek gondját bízta, vagy még inkább mint tapasztaltabb, idősebb testvér egy kis útravalót szeretnék még a tarisznyátokba tenni ebben az órában. Bízom benne, hogy később is jó hasznát veszitek.

Azzal, hogy házasságotokra Isten áldását kéritek, egyben kifejezitek azt, hogy mostantól fogva már nemcsak külön-külön, egyénileg kívántok bekapcsolódni Krisztus Egyházának életébe, hanem mint házaspár, mint család is. Életközösségtéket Krisztus közösségében akarjátok élni,

mert tudjátok, hogy ez földi és örök boldogságtok elérésének záloga. Ebben a meggyőződésetekben visszatükröződik az az őskeresztény időkbe visszanyúló tanítás, hogy a keresztény házasság illetve család az Egyház legkisebb egysége, mintegy sejtje. A házastársak egymás iránti szeretete Jézus Krisztusnak Egyháza iránti végtelen megváltó és üdvözítő szeretetéből táplálkozik. Közös nagy tanítónk, Pál apostol „nagy titok“-nak mondja ezt (vö. Ef 5,21-28). Ezt a szoros összefüggést a keresztény hagyomány szépen fejezi ki azzal, hogy a keresztény családot „ecclesiolá“-nak, „kis egyháznak“, miniatűr egyháznak nevezte el.

Ez a megjelölés nem veszíti el egészen belső tartalmi gazdagságát más-más vallású felek házasságában sem. Hiszen az egység több fontos eleme a szakadás óta is mindkét hitvallás közös kincse. Még mélyebb értelmet kap akkor, ha meggondoljuk: a kereszténység egységének helyreállítása Jézus Krisztus akarata, megváltói Szívének forró vágya. Így könyörgött a hívőkért Atyjához: „Legyenek ők mindnyájan egy, mint te Atyám, bennem és én tebenned, úgy ők is egy legyenek bennünk, s így elhiggye a világ, hogy te küldöttél engem“ (Jn 17,21). Ennek az egységnek a munkálása mindannyiunkat egyaránt kötelez. De igazi vezércsillaga lehet a ti házasságotoknak, hiszen az Úrnak ez a vágya egyben a ti leghőbb egyéni vágyatok, boldogságtok útja. És megfordítva: mindaz, amit adottságaitoknak és körülményeiteknek megfelelően, élő hittel és szeretettel egymás boldogságáért tesztek, egy-egy kis kavics, amivel a nagy egység útját kövezitek ki.

Miben nyilvánul meg a közöttetek továbbra is meglévő egység? Mit tehettek hitbeli egységetek növeléséért és elmélyítéséért? A konkrét feleletet ezekre a kérdésekre végső fokon nektek kell megtalálnotok házasságotok hétköznapijaiban. De talán nem árt most közösen számbavennünk ezeket az örvendetes közös kincseket.

Mindenekelőtt, és ez mindennél fontosabb: a két vallás tanításának és gyakorlatának különbségei ellenére alapvetően összeköt benneteket — bennünket mindnyájunkat — nem valami, hanem VALAKI: Jézus Krisztus személye, az ő személyébe vetett hit. Az Egyháznak és a keresztény hitnek Jézus Krisztus a fundamentuma. Ennyiben tehát a szakadás valóban nem hatol le a fundamentumig, mert az Ő személye egy és oszthatatlan.

Egységünk második fontos tényezője a keresztség, amely a Krisztusban hívőket egyházának tagjaivá teszi, és újjászüli az isteni életre. Mindnyájan tudjuk, hogy keresztség csak egy van, mégis ez az egység vallásos életünkben többnyire pusztá szó marad. A ti életetekben, kedves ifjú pár, döntően fontos, hogy a keresztségből fakadó egység élménnyé legyen, és az átélt egység közös imaéletben mutakozzék meg. A közös imának ez a legköre teszi majd lehetővé, hogy gyermekeitek hívő keresztényekké legyenek.

Katolikus és protestáns hívek közös kincse és hitforrása azután a Szentírás, Isten szava. Valahányszor kezetekbe veszitek, Krisztus Lelkével kerültök érintkezésbe. Ne mulasszátok el megbeszélni, amit olvastatok. Gondolataitoknak ez a kicserélése közelebb hoz benneteket egymáshoz, és felold számos előítéletet. Ezen túlmenően a Szentírás közös imakönyvetek is. Nem vehetitek elég gyakran kézbe. Szeressétek a Szentírást, mint vallásos életetek egységének forrását!

Ezek a nagy kincsek: a Jézus Krisztus személyébe vetett hit, a keresztség szentségi köteléke és a Szentírás a ti közös nagy isteni hozományotok, ezek a ti „ecclesiolá”-tok, család-egyházatok hitbeli egységének elemei. Amilyen mértékben sikerül elmélyülnötök ezek gazdagságában, olyan mértékben mélyül és növekszik családotokban a keresztény egység. Ehhez azonban szükséges, hogy mind a ketten eleven kapcsolatban maradjatok egyházi közösségekkel, lelkipásztorokkal: külön-külön is, együttesen is.

Amikor ezt kérem, akkor öröndetes tudatában vagyok annak, hogy az utóbbi években egyre erősebb lesz az ökümené, az egyházak egységét kereső, arra törekvő mozgalom, az egyházak hivatalos keretein belül is. Tehát bizhatunk abban, hogy az egyházatok életében való eleven részvétel benneteket is a nagyobb, tökéletes, eucharisztikus egység felé vezet. Másrészt az az egység, amelyet ti a magatok kis „ecclesiolá”-jában megvalósítotok, nem marad elszigetelt jelenség. Belefolyik egyházaitok egységtörekvésébe. Hiszen minden tag szerves kapcsolatban áll az egész Egyházzal mint Krisztus titokzatos Testével. Így a ti szeretetben elővételezett egységek mindnyájunk teljes egységének hárékony jelévé lesz. Ebben segítsen benneteket kegyelmével Jézus Krisztus, és töltse el szíveteket a köztetek egyre növekvő egység örömével! Amen.

A KÉPESSÉGEKET FEL KELL SZABADÍTANI

Aszerint, hogy kiki milyen lelki ajándékot kapott, legyetek egymás szolgálatára, mint Isten sokféle kegyelmének jó sáfárai (1Pét 4,10).

Szerény és józan ez a szó, amely életútjuk kísérője kíván lenni. Nem a nagy és érzelmes szólamokhoz tartozik, amelyekről a mai fiatalok szinte borzadnak. Szolgálatról szól és sáfárkodásról. Ma ez talán kicsit laposnak és házi-sütetűnek hangzik. Viszont nem ködösít el semmit divatos, hatásos fogalmakkal. Mindnyájan megértjük, mit jelent. Nem ígér földi mennyországot. A mindennapi együttéléstről beszél. Elirányítja Önöket, hogyan tudnak a hétköznapiakban közösen helytállni.

Ezért jó segítség házasságuk közös útján. Hiszen a házasság helye is éppen a hétköznapiakban van. Természetesen az ünnepek se hiányozzanak belőle, legyenek szeretetreméltó meglepetések, rögtönzött ünnepi összejövetelek vidám emberek körében, mindaz, ami fényt derít a köznapok fölé. De ezekben nem merül ki a házasság. Beletartozik a napok egyenletes üteme, mindig újra megismétlődő feladataival és kötelességeivel, nem szűnő gondjaival és ránk nehezedő terheivel. Egyszóval a házassághoz tartozik az a mindennapi légkör is, amelyben a szolgálatnak és a sáfárkodásnak megvan a maga helye, ha ezt mai nyelvünkön kissé másképpen fejezzük is ki.

Szolgáljatok egymásnak, kiki azzal az adománnyal, amelyet kapott! Eredetileg nem házastársaknak szólt ez az ige, hanem az gyülekezet minden tagjának! De két ember házassága, ha mint keresztények akarnak egymással élni, szintén beletartozik a gyülekezetbe. Rá van utalva a vele való kapcsolatra, akármilyen módon keressék is ezt. Szüksége van Krisztus szavára, amelyet a házasságban is valóra kell váltani.

Hogy ez részleteiben hogyan történik az Önök házasságában, az teljesen a saját dolguk, csak egymásnak tartoznak érte felelősséggel és senki másnak. Megvan az esélyük a kísérletezésre. Megvan az esélyük, hogy megkeressék és végigjárják a saját útjukat, és ezt mindenkinek tiszteletben kell tartania, aki útjukat kíséri, még ha más is néha a véleménye.

Esketési igéjük megmutatja az irányt, amelyben haladniok kell. Kétségtelenül kötelességet ró Önökre; de fontos, hogy előzőleg meghallják a benne rejlő ígéretet is. Mit mond ez az ígéret? Azt, hogy közösségükben megvannak Isten jó adományai, és ezekből meríthetnek. Ezt nemcsak közismert jelentésében értem, hogy ti. természetes képességeinket és hajlamainkat Isten ajándékának tekintsük. Véleményem szerint ezek a természetes képességek a bibliai ígéretnek Istenétől különös hangsúlyt kapnak. A célra utalnak, amelyre mindnyájunkat meghívott. És ez a cél a szabadság. Ezek az adományok mintegy a lehetőségek tág tere, amelyben ez a szabadság életté válhatik. Istentől felkínált esélyek, hogy megvalósíthassunk valamit életünkben abból a tervből, amelynek megvalósítására ígérete szerint törekednünk szabad.

Úgy gondolom, ez kétszeresen érvényes a házasságban. Mert ott két ember adományai összetevődnek és kiegészítik egymást. Ezzel életünk játéktere kitágul. Új lehetőségek nyílnak, amelyeket egymagunkban észre sem vettünk. Különösen új erőt nyerünk egymástól, és ez szárnyat ad, hogy jobban győzzük az élet feladatait. Ilyen értelemben a házasság iránya is a szabadság, hiába állítják a gúnyolódók, hogy a házasságban az ember lemond a szabadságáról.

Csakhogy ezeket az adományokat természetesen nemcsak magunkban, hanem mindenekelőtt a másikban kell meglátnunk és elismernünk. Ez a házasság kezdetén nem nehéz. Elvégre az emberek azért kötnek házasságot, mert szeretik egymást, kedvelik és méltányolják egymás előnyös oldalait. De az a feladat, hogy a másiknak jutott adományokat elismerjük, mindig fennáll. Mindig újra fel kell rá figyelni, különösen akkor, ha eszünkbe jut bírálni a másikat. Hiszen sok képesség nem kerül másképp napvilágra, csak ha a szeretet szemével fedezzük fel. Sok adomány egész életünkben kihasználatlan marad, mert hiányzik a szükséges önbizalmunk, hogy élni merjünk vele. Itt az a feladatunk, hogy bátorítsuk egymást rejtett képességeink kihasználására. Az egymás iránti szeretet ezen a téren is teremtő erejűnek bizonyulhatna. Egyszerűen megbíznánk abban, hogy a másiknak bizonyos adományai vannak, és ezzel új hurokat pendítenénk meg az életében.

Evvel már ott is vagyunk annak a birodalomnak a kel-
lős közepén, amelyet esketési igénk a „szolgálat“ szavával

jelöl. Szolgálatok egymásnak! Hiszen ennek az a célja, hogy kölcsönösen elsegítsük egymást Isten fiainak és örököseinek megígért szabadságára, hogy egymás előtt szabaddá tegyük azt a tág teret, amelyet Isten lehetőségeinknek szánt. Ez nem valami magától értetődő dolog. Rendesen jobban érdekli az embert a saját szabadsága, mint a másiké. Szívesen vesszük, ha kiszolgálunk. A páros életben is a magunk boldogságát keressük. Saját véleményünket, saját nézeteinket próbáljuk keresztülvinni. Inkább a magunk terhét akarjuk megosztani, mint a másikat átvenni.

Isten azonban azt akarja, hogy szolgáljunk egymásnak. Ez az élet törvénye, ennek jegyében állít e világba közösségének tagjaiként. Mert az, akit követnünk kell, így beszél: „Úgy vagyok köztetek, mint szolgáló!“ És: „Nem nagyobb a szolgáló uránál.“ Tőle kell megtanulnunk, mint jelent ez a ma kissé elavultan csengő szó: szolgálni. Ő megélte előttünk azt a szeretetet, amely érti a szolgálatot: nem érzélgősen, nem csupán hangzatos szavakkal, hanem úgy, hogy teljesen az emberekért élt, nem kímélte magát, hanem átadta, egészen élete föláldozásáig. Ezt nem tudjuk lemásolni. De beléphetünk a szabadság birodalmába, amelyet ő nyit meg nekünk: megszabadít önmagunktól, önzésünktől, természetes restségünktől. Megtanulhatjuk tőle, hogyan kövessük nyomon. Követése során hozzászokhatunk, hogy tekintetünk iránya ne csak a magunk előnyét firtassa, hanem azt keresse: hol van szükség a mi képességeinkre, hol használhatunk velük másoknak.

A szolgálat, amelyről esketési ígéjük szól, nem korlátozódik kettejük közös életére. Kétségtelenül elsősorban az egymásról való gondoskodás a kötelességük. De önzés lehetséges kettesben is. A házasság ne zárkózzék tartósan önmagába. Tárulkozzék ki a világ körülötte lévő szükségletei, problémái felé. Engedje, hogy belevonják a szolgálatba, ami a keresztényeknek az egész világ kötelességük.

Ezzel a szolgálattal vagyunk sáfárai Isten kegyelmének, amely ígérete szerint kísér utunkon. Ismerjük Jézus példabeszédét a sáfárról. Nem azt dicséri meg, aki elássa a rábízott pénzt, hanem azokat a sáfárokat, akik mertek vele valamit kezdeni, akik befektették.

Persze kérdezhetjük: Megtaláljuk-e ilyen sáfárkodással költségeink fedezetét? Nem leszünk-e igen könnyen vesz-

tesek? Hol marad saját boldogságunk, saját előnyünk? Ezeket a kérdéseket nem kell jámbor idealizmusba fojtani! Legyenek csak sáfarai Isten sokféle kegyelmének. Ez viszont azt jelenti: szabad remélniök abban, hogy Ő közel van Önökhöz, és megnöveli erejüket, ha adományait szolgálatra fordítják. És azt is, hogy az ilyen életen az Ő áldása nyugszik, s betelik rajta ígérete. Igaz a paradoxon: Aki meg akarja tartani életét, elveszti azt, aki pedig odaadja, az megkapja, aki önmagáról megfeledkezik, megtalálja!

Gerhard Obst

A TEHERVISELÉS TÖRVÉNYE

Hordozzátok egymás terhét, így teljesítitek Krisztus törvényét (Gal 6,2).

Rám bízták egy kívánságukat, hogy elgondolkozzam rajta, amikor beszédemre készülök. Nem akarják, hogy jó kívánságokkal halmozzam el Önöket olyanformán, hogy most elmondom, mi minden tartozik a jó házassághoz: szeressék egymást, legyenek hűek egymáshoz, bocsássanak meg egymásnak. Inkább mondjam el a véleményemet, de ne olyan általános intelmekkel hozakodjam elő, amiket már úgymint mindenki tud. Most talán kicsit megdöbbennek, ha mégis ilyen intelmet hallanak a beszéd elején: „Hordozzátok egymás terhét!” De ne feledjék — akkor sem, ha majd a többiek ma esküvőjük napjára jókívánságaikat nyilvánítják —: mindezt nem intelmeknek szánták, nem magasabb fórumról kiosztott feladatoknak, hanem olyan emberek kívánságai, akik szeretik Önöket. Mindezek az emberek azt akarják Önökkel megérinteni — akár egy kézszorítás, akár rövid jókívánság, akár hosszú beszéd formájában —, hogy nekik is szívügyük az Önök jó házassága.

De mi itt nem azért gyűltünk egybe, hogy általános tapasztalatokat cseréljünk a jó házasságról, vagy hogy jó kívánságokat mondjunk. Azt akarjuk hallani, mi az Isten mondanivalója házasságukhoz. Mindenekelőtt, kedves ifjú pár, ez az ige irányítsa házasságukat: „Egyik hordozza a másik terhét.” Pál nem házastársaknak mondta ezt, de elmondhatjuk házasságukra is. Az értelmezést most nem kettejükön kezdjük, hanem mindnyájunkkal. Önök ketten

házasságuk révén különleges helyzetbe kerültek. Kiváltak és elkülönültek az összes többiektől. És ha úgy tekintjük a házasságot, hogy az terhet is jelent, akkor ez az ige ezt fejezi ki: viselnünk kell az Önök házasságát.

Továbbra is kapcsolatban maradnak az emberekkel, akikkel ezelőtt együtt voltak. Barátaikkal, ismerőseikkel, hivataltársaikkal. És jó ez így. De kettejük között most mégis új közösség létesült, és ez minden másnál fontosabb. Szüleik, illetőleg apósuk-anyósuk házában maradnak, és így ezentúl is azok közösségében lesznek, akikkel ezelőtt együtt éltek. A szülőknek most mégis inkább oda kell adniok leányukat, átadni vejüknek. Ez a mondás: „Hordozzátok egymás terhét“, azt jelenti: segítsen mindenki, hogy Önök ketten, akik itt ülnek előttünk, jó házasságban élhessenek. Ha kissé túlzottan fejezhetem ki magamat: egy engedetlen leány vagy egy kiállhatatlan vő még mindig nem olyan rossz, mint egy civódó házaspár. Aki a házastársak közé áll, rettentő terhet ró rájuk. Ezért hagyja el a férfi atyját és anyját, és feleségéhez ragaszkodik. Ők ketten összetartoznak.

Másrészt: Egy házaspár a házban, Önökhöz hasonló ifjú házaspár, másokra is terhet ró, ezért Önöknek is segíteniük kell szüleiknek a teherviselésben. Ez a mondás kétségtelenül ezt is jelenti.

Másodsorban ez az intelem: „Hordozzátok egymás terhét“, kettejükre vonatkozik kölcsönösen. Nem az áll itt, hogy a nő különösen is viselje a férfi terhét. Igaz, a férfinak megvannak a maga hivatásbeli gondjai, de ilyenek a feleségnek is vannak. És minthogy Önök mind a ketten dolgoznak, ez azt jelenti, hogy együtt kell mindkettejüknek elvégezniök, ami intéznievaló még marad, például a házi kötelességek terén. Itt nincs szó semmiféle alárendeltségről egyik fél részéről sem abban az értelemben, hogy egyiknek több terhet kellene viselnie, mint a másiknak, vagy egyiknek több szabadideje lenne a másiknál! Felkiáltójellel zárom ugyan ezt a mondatot, mint intelmet, de nem negatív intelem, nem nehezíteni akarom vele a dolgukat. Hanem ha terheket kell hordozni, ha le kell vennünk őket a másik válláról, ez azért történik, hogy könnyebbséget jelentsen mindkettejüknek. Tehát ezt a mondatot: „Hordozzátok egymás terhét“ nem úgy értem, hogy a másik oda van kötve hozzám (nesze, itt a teher, cipeld), hanem hagyják meg a másikat szabadságában, hadd legyen olyan, amilyen. Hadd

tegye azt, amit szeretne. Mindegyik hagyja a másikat. És aztán lássa mindegyikük, hasznára válik-e ez a házasságnak, a közös együttlétnék, vagy pedig valamelyiküknek el kell hagynia valamit eddigi szokásaiból. Mindenesetre itt ez áll: „Egyik a *másik* terhét viselje.“

Pál azon a terhen, amelyet a másiknak viselnie kell és amelyet le kell venni róla, saját gyengeségét és rosszaságát is érti. Nemcsak ezután fogják észrevenni, hanem máris észrevették, hogy házastársuknak is vannak hibái. Talán ez a legkínosabb ebben a mondatban, ha megfontolják: ezeket a nehézségeket, a másiknak ezeket a gyöngéit is hordoznom kell, le kell vennem róla.

„Hordozzátok egymás terhét“: tehát úgy kell őt meghagynom, amilyen, és türelemmel el kell viselnem. De ez a „türelmes elviselés“ nem jelenti azt, hogy elhagyhatjuk a kölcsönösség síkját. Sem úgy, hogy a másik most már mindig viselje az én terheimet, és én ebbe belenyugszom. De úgy sem, hogy bele kell törődnöm, hogy a másik mindig csak rám rakja a terhét, és nem maga viseli. Kedves ifjú pár, mindig beszélniök kell egymással. Ha ezt az ígét megfontolás tárgyává teszik, később szem előtt kell tartaniok, hogy ez a teherátadás és teherviselés ne váljék a gyakorlatban egyoldalúvá. Néha a vitatkozás is hozzájárulhat ahhoz, hogy a másik terheit csökkentjük. Ezt nem megnyugtatóul mondom, minthogy már megtapasztalták, hogy kettejük között vitatkozás is előfordulhat, hanem azért, mert véleményem szerint semmiféle veszekedés nem jó, de a vitatkozások, még a kemény viták is lehetnek jók.

Giese szexuálpszichológus „Ember, nem, társadalom“ c. könyvének egyik fejezete a házasság lélektanával foglalkozik. Háromféle házasságról szól: kemény, lágy és üres házasságról. Az üres házasságról itt most nem akarunk beszélni. A lágy házasság a könyv szerint olyan házasság, amelyben a két fél rövid időn belül felismeri a másik hibáit és gyöngéit: de szükségük van arra a beállításra, hogy a másiknak nincsenek hibái, csak úgy akarják szeretni, amilyenek megismerték, amilyenek elgondolták. Ezért kölcsönösen valamiféle talapzatra állnak fel, és úgy tesznek, mintha a másik még mindig olyan volna, amilyenek megismerkedésük kezdetén látszott. Ilyen házasságban nem lehet veszekedés, egyszerűen úgy csinálnak, mintha mindenben lenne minden. De ez a házasság látszatra épül.

Ezzel szemben a kemény házasságban a felek ismerik egymást, tudnak egymás gyengeségeiről, de együtt élnek ezekkel a gyengékkal, megmondják társuknak, ha valami helytelen volt. Beszélnek és vitatkoznak egymással. Ez a fejezet állítja, hogy az ilyen kemény házasság sokkal előnyösebb a lágynál, — hát még az üresnél.

Evvel nem civódásra akarom Önöket felbátorítani, hanem nyíltságra biztatni: kölcsönös őszinte megbeszélésre, kölcsönös kritikára is, ha ezt a bírálatot „a másik terhe hordozásának“ szellemében értik, ha segíteni akarnak vele társuknak, hogy úrrá legyen szokásain, gyengeségein, hibáin. Ha állhatatosan megmaradnak egymás terhének hordozásában, akkor meg fogják tapasztalni, hogy kialakul egy közös „mi ketten“. Hogy nemcsak ketten vannak, hanem házasságukban van így még egy harmadik tényező is, ami összetartja Önöket, pontosan ez a kölcsönös közösség. Ez a mondat iránymutató akar lenni, amelynek nyomán mindig eldönthetik, helyes-e, amit tesznek. És az iránymutató így hangzik: Hajlandó vagyok-e társammal együtt hordani a terheket, amelyeket viselnie kell? Akarok-e mindazzal, amit a másikért teszek, közösségünk, házasságunk érdekében is tenni valamit?

Legyenek tehát nyíltak egymással, egymáshoz, egymás iránt, és tegyenek mindent közösen! Hány asszony van, aki férjét teszi felelőssé gyermekeik számára! És hány férfi bízza a születésszabályozás problémáját egyedül az asszonyra! „Hordozzátok egymás terhét!“

Világosítsák fel egymást kölcsönösen a terhekről, amelyeket a másik még nem vett észre! Vonják be társukat a közös felelősség vállalásába. Beszéljenek egymással! Legyenek nyugodtan okosak; kritikus megbeszélésre válasszanak ki alkalmas időpontot, de legyenek nyíltak! Mind a ketten közösen felelősek házasságukban mindenért. Talán egyiküknek többet kell elviselnie házasságukban, és talán már sejtik is, melyikük lesz az. De annál nagyobb figyelmeztetés ez a másíknak, hogy segítsen a teherhordozásban.

Most pedig, kedves jegyespár, végül még egyet: fontos, hogy ezt is tudják és tisztázzák maguk előtt. Ha együtt hordják terheiket, teljesíteni fogják Krisztus törvényét. Mikor arról beszéltünk, megígérhetik-e tulajdonképpen, hogy mindhalálig tisztelik és szeretik egymást, azt mondták: ezt az ember valójában nem tudja megtenni, hiszen a feleletben is, amelyet adniok kell, ez áll: „Isten segítségével.“ És

tovább így okoskodtak: Nos hát, vagy Isten segít, akkor magunknak semmit sem kell tennünk, vagy mi magunk vagyunk felelősek, akkor pedig minek mondjuk: „Isten segítségével“?

Kedves jegyespár, nem így áll a dolog. A keresztények olyan Istenben hisznek, aki megszólít bennünket. Ebben az intelemben is: „Hordozzátok egymás terhét.“ Most is szól Önökhöz, miközben házasságukra tekint. Olyan Istenben hiszünk, aki szól hozzánk, aki akar tőlünk valamit, de itt is van velünk, és belevon erejébe. Megtapasztalhatjuk, hogy összhangban vagyunk Istennel, hogy belső ziláltságunk és kiegyenlítetlenségünk leküzdhető. Ha Istennel van dolgunk, az úgy történik, hogy Ő megszólít minket; mi erre mondhatunk igent vagy nemet de ugyanakkor itt van Isten Lelke is, megújít és átváltoztat minket. Az Úristen cselekszik, de általunk is akar működni. Maradjunk a házasságunknál. Nagyon helyesen mondták: „Ezt nem ígérhetjük meg: ‚míg a halál el nem választ egymástól‘. Hogy mondhatnánk ilyen végérvényeset!“ Ez emberfölötti. Itt az Úristennel kellene szövetségben lennünk. És Pál pontosan erre céloz: „Teljesítitek Krisztus törvényét.“ Azt fogják megtenni, amit Krisztus tett. Ez az ő törvénye. A jóság, az igazságosság, a szeretet élete. Jézus ezt követeli. De meg is tette azt, amit itt követel. Hagyatkozzanak Jézusra! Ne gondolják, hogy egyedül kell életüket végigküzdeniök. Nem, erre nincs szükség, még olyan gyönyörű, fontos és nehéz ügyben sem, mint a házasságuk.

Jézus rá akarja venni Önöket, hogy egymás terhét hordozzák. Bízzanak ebben. Mondják: „Isten segítségével“, „Krisztus segítségével“. És azután merjék és csinálják bízvást! Krisztus Lelke jelen van, s nagysága és ereje felülmúlja mindannyiunk elképzelését.

Markus Bieler

NEM OLYAN EGYSZERŰ A SZERELEM

Hordozzátok egymás terhét, így teljesítitek Krisztus törvényét (Gal 6,2).

Akik fiatalon kötnek házasságot, azoknak sokan akarnak jótanácsot adni; nyilvánvaló, hogy mindenki csak javát akarja mindkettőnek. De végül is és igazából elég

egyetlenegy tanácsadó: az, aki a Bibliánk két fedele között lakik. Az igazság hangjának nevezhetnénk; de Luther Márton szükségesnek érezte, hogy „Vigasztalónak“ hívja. És tágabb értelemben valóban vigasztalóan kíván most szólni az Isten embere, az Isten Igéje, az Isten Lelke ahhoz a két emberhez, akik most férj és feleség lesznek a házasságban; annyi elkerülhetetlen izgalom után megnyugvást és bizalmat sugározva.

Aki házasságot említ, hallgatólagosan szerelemre gondol. De a szerelem nem olyan egyszerű. Elég hamar belátjuk, hogy egy férfi meg egy nő együttese még korántsem jelent föltétlenül szerelmet. A férfi egyszerűen mohó vággyal követelheti a magáét, és az asszony megint csak a magáét. Ebből aztán csak vad zűrzavar keletkezik, ha egyik kívánság a másik ellen támad, egyik háttérbe szorítja a másikat. Nem, a kívánság, a bírvágy törvénye még nem kelt igazi szerelmet a házastársak között. Nagy szükségük van arra, hogy egy másik törvényről is halljanak. Arról a törvényről, amelyet Krisztus hozott a világba. Nemcsak szóval, mert a szavak önmagukban üres és olcsó szólamok: ő *élte* ezt a törvényt, életének minden napján, szenvedése napjaiban, és még halálában is. Ez a törvény egyszerűen így hangzott: hordozzuk egymás *terhét* az életben, az emberek között. Nála ez még teljesen egyoldalú volt: ő hordozta a terhet, ő akarta így. Isten üdvözítő irgalma működött benne: látta, hogyan cipelik az emberek sokféle terhüket, mennyire szűkölködnek pénzben, de szeretetben is, mennyi a fekély testükön, de lelkükön is, hogyan vonszolják a nyomor, de a vétek, a bűn, a gonoszság malomköveit is. Mindezt magára vette: le akarta emelni róluk, hogy fölfedezzék, hogy már nem nyomja őket, azt akarta, hogy szabadon fölegyenesedjenek és kinyújtózzanak, hogy föllélegezzenek, sőt Isten gyermekeiként ismét szabadnak, boldognak akarta őket látni. Nem számolgotott, nem kímélte magát; hagyta, hogy mindenképpen *szétzúzza* ez a teher, amelyet a többiekről levett, és a saját vállára, a maga lelkére rakott. És az ő terhének a hordozásában senki sem segített egy kicsit. Legfőjebb maga Isten, aki két éjszaka elmúltával megszabadította a keresztőtől, elhengerítette még a ránehezédő sírkövet is, és pehelykönnyű, istenien könnyű új életre támasztotta fel, *örök* életre!

Azóta ez a törvény, az ő törvénye ott fénylik az emberek minden egymás közötti kapcsolatában, s egészen kiemel-

kedő módon a házasságában. Mit mond ez az ő törvénye? Ezt: a szeretet valójában csak ott kezdődik, hogy érzékek támad az iránt (vagy inkább hagyjátok, hogy fölbredjen az érzékek az iránt), mi nyomja az oldalaton levő társ vállát, mi esik neheze, mit kell cipelnie. Ott kezdődik a szeretet, mikor szívetek-lelketek nem bírja el, hogy egyedül hagyjátok terhével társatokat az oldalaton. Ott kezdődik a szeretet, hogy saját vállatokat ajánljátok fel, saját vállatokat csúsztatjátok a másokra nehezedő teher alá; ott kezdődik, ha minél tovább csináljátok, annál kevésbé morogva és kellenlenül, annál inkább belső szükségéből és örömmel. Ott kezdődik a szeretet, hogy szívetek előtt világítóan megjelenik a példázatbeli irgalmas szamaritánus, és ti tudjátok, kitörölhetetlen tudással, hogy a másik, feleségetek, férjetekek hirtelen rászorulhat az irgalmas szamaritánusra. Akkor pedig én vagyok az a szamaritánus, és szívesen leszek az. Mennyire örülök, hogy ezt a szép, Isten szeme előtt is szép szerepet vállalhatom mellette: irgalmas szamaritánus lehetek!

Ti tehát úgy induljatok el házasságotokba, hogy egymás terhét hordozzátok. A férj felesége bevásárló hálóját — hát a feleség? Az a férfi aktatáskáját, szerszámládáját vagy kertészkosarát. Mindez csak hasonlat. Hordozni annyit jelent, hogy megértés és türelem van bennünk. A férj legyen megértéssel a nő érdeklődési köre és egyben női mivolta iránt. A nő nem férfi, ne is akarjon az lenni, nem is szabad annak lennie. Nemcsak joga, hanem kötelessége, feladata, hogy nő legyen. Az asszony pedig legyen megértő a férfi érdeklődési köre és mivolta iránt. A férfinak szabad és kell is férfinak lennie, különben a teremtés rendje felborulna. De mindketten legyenek türelemmel egymáshoz. Ne úgy vegyék egymást, amilyennek lenniök kellene, vagy amilyennek szeretnék a másikat, hanem úgy, *amilyenek*. Ez is hozzátartozik a kedvesen és türelemmel hordozott kölcsönös terhekhez: kinek-kinek a különöségei, rigolyái, hiányosságai és korlátai. Mindenki van ilyen. Egyik sem javíthatja, változtathatja meg erőszakkal a másikat. De hordozzák egymás terhét, akkor majd lassanként és észrevétlenül különös kis csodák történhetnek: alkalmazkodás, egymáshoz idomulás. Hol ezt, hol azt tesszük meg a másik kedvéért, mert megtanultuk, hogy örömet szerez neki.

„Így teljesítitek Krisztus törvényét.“ Teljesíteni. Be kell valamit teljesítenünk itt a földön. A házasságban is. A szó-

lásmód szerint például betelt egy ember szenvedéseinek mértéke. Ha lehet, az ember persze inkább valami mást töltene be, mint a szenvedés mértékét. És lehet. Éppen azért jött el és halt meg Krisztus, hogy *ezt* is megmondja nekünk. Szünet, halála és feltámadása nem más, mint ennek az ígéretnek a pecsétje: Igen, *lehet*. Szép mértéket szabad betöltenetek. Szép törvényt, vidám törvényt teljesíthettek be házasságokban. Példaképpül Krisztust láthatjátok magatok előtt. Tőle, nála tanulhattok, hogy házasságotok jó legyen. Kedvesek és szeretetreméltóak lehetek egymáshoz, mint ahogyan *odaönn* szeretnek, féltékenység és felfortyanás nélkül, nagyképűség és illetlenség nélkül, indulatosság és haragtartás nélkül, határtalan megbocsátással, hittel, reménnyel, kitartással és hűséggel. És kiváltképpen határtalan szeretettel. Mégpedig valódi szeretettel. Most már ez a szeretet állandó lakást tud venni a férfiban és az asszonyban, és ebből valami nagyon szép lesz: egy férfi és egy nő a házasság szép közösségében. Igazán házasság lesz: *szeretet*. Ebben az értelemben köszöntünk titeket az apostol szép jókívánságával: árásszon ei az Úr irgalmának, békéjének és szeretetének bőségével!

Nagyon fiatal pár. Az asszony gyereket vár. A férfi egészen az utolsó pillanatig nem tudta rászánni magát, hogy megnövsüljön.

Dr. Gianone Egon

LEGYETEK HALÁSAK! (Kol 3,16)

(Esküvő egy Duna menti magaslaton fekvő kegytemplomban)

Szentírási szakaszok: Tób 8,5-10

Kol 3,12-17

Jn 17,20-23

Kedveseim!

Míntha nem is lett volna olyan régen, pedig közel negyedszázada már, hogy Judit szülei itt, a kegyoltár előtt, örök hűséget esküdtek előttem egymásnak. Sok minden változott itt azóta: újak az ablakok, újak a padok, megfiatalodtak a szobrok restaurátorok gondos keze alatt. A Duna partjára vezető szép lépcsőről ne is beszéljünk. —

A köntös új, a lényeg nem változott. A hely varázsa, amely évszázadok óta vonzza ide az embereket, érintetlenül megmaradt.

Az idők igazán nagy tanúja maga a Duna. Az utolsó évtizedek őt sem hagyták érintetlenül: hidak, erőművek épültek rá, zsilipek és gátak módosítják folyását. Lényegében mégis változatlanul hömpölyög, csakúgy mint jó két évtizede, amikor Ti, a szülők álltatok itt, mint ma az ifjú pár, vagy amikor ezt a templomot régi generációk áhítata építette hálából a Szűzanya tiszteletére. Itt, a Duna partján torpantak meg a népvándorlás népei az antik római birodalom mezsgyéjén mindaddig, amíg annak ellenálló ereje belülről össze nem omlott. Íme, már évezredekben gondolkozunk! Évszakok változásától függetlenül vízi sodró áráját ez a folyó a Fekete-erdőtől a Fekete-tengerig, országokat és népeket köt össze, és mindig nagyobbá lesz, valahányszor egy-egy kisebb társát magába fogadja.

Emlékeztek? Néhány éve egy nyári autóbuzsikirándulás alkalmából Passau városában töltöttünk pár órát. Együtt álltunk egy magaslaton a város fölött, és néztük két nagy víz összetalálkozását. Az Inn jó darabig megtartotta fehér színét a szélesre nyílt mederben, a zöldesszürke Duna nem tudott egyhamar fölülkerekedni dél felől érkezett társán. Messze láttuk még a két folyó párhuzamos útját, míg aztán lassan mégis csak egymásba keveredtek, és a talán nem is nagyobb Duna nevéen folytatták útjukat kelet felé. A rákövetkező hosszú út után kinek jutna itt még eszébe, hogy kettejük vizét különválassza egymástól?

Két önálló fiatal egyéniség, Károly és Judit áll most itt egymás mellett. Magatok sem tudjátok talán pontosan, hogyan találhatok egymásra: egyszerre csak magától értetődő lett, hogy ahol egyiketek van, oda tartozik a másik is — és viszont. Tóbiás szavaival fordultatok Istenhez, a források, folyók teremtő Urához. Ő alkotta az első embert, Ádámot a föld porából, ő adta mellé Évát, az asszonyt, segítő társául. Bennük indult el az emberi nem élete. Ők jártak az élen, hogy uralmuk alá hajtsák a földet, és benépesítsék, ahogyan az Úr kívánta tőlük. Amit Ádám és felesége elkezdett, gyermekeik és azok gyermekei folytatták — egészen maig. Most rajtatok a sor! Két irányból összefutott éltetek egybe lesz hamarosan. Ha a színek nem is olvadnak mindjárt egybe, mégsem beszélhetünk már két ember külön sorsáról, hanem kettőtök közös életéről, amely majd

kettőtök vonásait összefogó utódok életében teljesebbé ki. Amit ti ma kezdtetek, ők folytatják majd tovább.

A házastársak életének ezt a csodálatos egységét párhuzamba állítja az Egyház — az Úr Jézus főpapi imáját idézve — az Isten belső életének legmélyebb egységével: „Amint te, Atyám, bennem vagy, és én tebenned, úgy lesznek ők is egyek mibennünk.“ Íme: a házasság misztériuma kibővül és a háromszemélyű egy Isten életébe torkollik, sőt azokat is belevonja, akiket a házastársak szóval és tettel igazolt hite vezet majd a hitre. Gondoljatok erre, ha majd gyermekeitek lelkét formáljátok!

+

Szívesen nézzük nyári időben a vizek játékát, a hullámok fodrozódását. Itt-ott egy kis hal ficáncol a fölszínen, örül a napsugárnak. Ott azonban, ahol a talaj egyenetlen, forgók támadhatnak: víz mellett élő emberek ismerik az örvény veszélyeit. Nyár múltával azonban, ha szürke köd fekszi meg a tájat, még ha ólmos eső esik is, vagy éppen vastag jégkéreg fedi be a víz felületét, a mélyben folyik tovább a víz belső élete . . .

Indulástok — látjuk — verőfényes. Egymás közellétét keressétek, egy az örömtökök és egy a panaszotok. Jól is van ez így: ugyanazt akarni és ugyanazt nem akarni, ebben áll az igazi barátság . . . és mit érne egy házasság igazi barátság nélkül?

Most a tavasz lehelletét érzitek, madárdal és virágillat a lelketek, és a hála szava az, amellyel Istenhez fordultok: „Köszönöm, Uram, hogy ide elvezettél, hogy Károlyt — Juditot nekem adtad . . .“ Egymás közt is ez lesz most szavatok zenéje; de ennek így is kell maradnia később is. „Hálásak legyetek!“ — hallottuk Szent Pál szavát. Legyetek hálásak Istennel szemben, de egymással szemben is a hétköznapi ezer apró feladata között, ha nyugodtan telnek napjaitok, de akkor is, ha úgy gondolnátok, hogy örvények sodrába kerültetek, hogy alig elviselhető már a teher, amelyet hordoznotok kell. Legyetek hálásak: ha ketten töritek fejeteket közös vagy összehordott gondjaitokon, ha ketten tisztítjátok el a romokat, amelyek egy kedvezőtlen esemény nyomán keletkeztek . . . mondjátok (vagy gondoljátok legalább magatokban): köszönöm, életem társa, hogy Te vagy, még akkor is, ha nem egészen olyan vagy, amilyennek kezdetben láttalak . . . Köszönöm, hogy itt vagy mel-

lettem: közösen hordozott kettős teher kevésbé nyom, mint ha külön-külön bajlódnánk egyenkint egy-egy felével. Lehet, hogy nehéz elviselnem egyes tulajdonságaidat, de vajon Te mit szólna az enyémekekhez? — Vétkeztél? Megbántottál? Megsértettél? Ez nem vártam volna Tőled! Elég alázatos vagy-e vajon, hogy elfogadd, ha megbocsátok Neked? Igyekszem ezt úgy tenni, hogy ne legyen számodra túl nehéz... — Vagy úgy gondolod, hogy már én is adtam neked elég okot rá, hogy sértve érezd magadat? Hogy átnéztem rajtad, nem vettem észre, amikor örömet akartál nekem szerezni, nem hallottam meg suttogó kérésedet: talán inkább gondolat maradt, mint kimondott szó, de ilyen indulás után, mint a mai, szeretted volna, ha később is szemedből olvasom ki kedves kívánságaidat. Ha egyszer-kétszer talán másfelé kezdett húzni egy idegen vonzalom: íme, töretlenül ma is itt vagyok. — Az egymás után következő napok pora lepte volna be az újdonságok varázsát? Mit is mond Szent Pál? „Bármit mondtok vagy tesztek, mindent az Úr Jézus Krisztus nevében tegyetek, és általa adjatok hálát az Atyaistennek.“ Vajon hogy állunk mi ezen a ponton? — kérdezitek magatoktól. Bruckner Antal a zene nyelvén szötte bele 2. szimfóniájába: „in nomine Domini“. Hogyan jut nálunk, napi munkánkban, házaseletünkben kifejezésre a szentpáli gondolat: mindent az Úr Jézus Krisztus nevében?

Legyen rá gondotok kezdettől fogva: a teremő Istenbe gyökerezik vonzalmatok. Ő indít útra most mindkettőtököt, neki kell majd egyszer számot adnotok. Mint ahogy a római légiók őrszemei álltak birodalmuk határán, Noricumban, Pannoniában és végig a Duna mentén, úgy vigyázza szeretteitek szeme indulástokat. A rátok bízott kincs, kettőtök közös élete és annak folytatása nemcsak a tiétek: Isten országa ügyében jártok. Legyen bennetek áldott az ő neve mindörökké!

Hellmut Traub

ISTEN SZÖVETSÉGÉBEN

Én, az Úr vagyok a te Istened, aki kihoztalak téged a szolgaságból. Ne csinálj magadnak faragott képet (MTörv 5,6-8).

„Én, az Úr . . .“ Igen, Ő beszéljen most!

Értsétek meg: Ő nem olyan előfeltétel, amelyet mi alkotunk meg, mi képzelünk el — olyanformán, mint ahogyan

kölcsönös „igen“-eteknél föltételeztétek egymást, az anyakönyvvezetőt, az anyakönyvi hivatalban összegyűlt társaságot; mint ahogy föltételeztétek először saját magatok kölcsönös ígéletét, azután az államot, most pedig a jó Istent. És bizonyára nemcsak a jószokás kedvéért, hanem egész komolyan veszitek a jó Istent. De nem erről van szó!

Ha most az történik, aminek történnie kell, akkor fordítva van: Ő lép elénk. Ő jön értetek, ő ragad meg benneteket. Ő megelőz titeket. Így történt akkor is, amikor a Törvényt adta. Ez áll ott: „. . . nem atyáinkkal kötött szövetséget, nem! *Velünk!* Velünk magunkkal! Ezekkel itt és ma, velünk élőkkal, mindnyájunkkal . . .“

Az imént azt énekeltétek: „Krisztus feltámadt.“ Ő lép most elétek. Ennek az esketésnek ez és csakis ez ad erőt, értelmet és vigaszt. Itt az ő szövetségében kapott helyet a ti szövetségetek; ide vesz bele titeket, előre helyez — maga elé állít. És meg is mondja: „*En, a te Istened.*“

Isten! Kicsoda az? Micsoda az? — Megmondja:

„*Az, aki kivezetett téged a szolgaságból.*“

„Kivezetett“ — igen, ezt tette. Kétségtelenül igaz: *ti* találkoztatok egyszer, *ti* találtatok egymásra, *ti* mondtatok igent egymásnak. Igen, *ti* tettétek ezt. És most Ő hozzáteszi: Igen, mindez igaz. És anélkül, hogy valamit lealkudnék az igazatokból, inkább hogy még jobban megalapozzam, még valami egészen más is igaz: Én találtalak meg téged, mindkettőtöket, külön-külön és együtt, és így én vezettelek benneteket; én intéztem, hogy találkoztatok, hogy megtaláljátok egymást, és megtaláljátok az egymásnak szóló igent.

„Vezettelek“ — olyan ez, mint a kiolthatatlanul ragyogó fény egész életetek felett. Most, ebben a pillanatban láttátok; ne feledjétek el egyhamar; és ha úgy adódik, emlékezzetek rá: ez *biztos* út, *erős* találkozás, *érvényes* igen. Szabad ezt egyre jobban fölismernetek, — de soha ki nem merítitek ismeretét.

Ne higgyétek, hogy ez tudathasadás: Mi tettük, és Ő tette meg! Még kevésbé gondoljátok, hogy *ti* így bábok lennétek. Nem: éppen így vagytok és lesztek igazán elevennéké — *ővele*. Éppen ebben áll ez a titok: Együtt vagytok és együtt lesztek az Ő veletek való együttlétében. Ez a szeretet hatalmas, mindent meglevenítő játéka. Valóságos csoda. Mindent „megmagyarázhattok“ benne. De minden

magyarázatokkal még semmit sem tisztáztatok. All ez minden lépésekre; a gyerekek születésére; egész életutatokra.

Egy bölcs öreg rabbi így fejezi ki ezt: Eljött hozzá egy nagy természetbúvár, és azt mondta: „Kutatásaim beigazolták, hogy azokban az órákban, amikor Izrael fiai átkeltek a Vörös-tengeren, annak természeténél fogva szét kellett válnia. Mi marad hát a híres csodából?” Erre a rabbi: „Nem tudod, hogy a természetet Isten alkotta? Olyannak alkotta, hogy abban az órában, amikor Izrael fiai átkeltek a Vörös-tengeren, annak szét kellett válnia. Ez a híres és nagy csoda.“ Így van veletek is: Ő téged, X., és téged, Y., egymásnak teremtett. Csodákat fogtok megélni. Ezt jelenti az, hogy „vezetett“. Vagyis nem vagytok egymás birtokában — ha így gondolná valamelyikőtök, akkor elvesztették egymást —, hanem újra és újra megkapjátok egymást.

Így „vezetett ki titeket az Úr a szolgaságból“. Ez a szolgaság saját éniünk bilincse. Mindegyikőtököt kivezette saját énje szomorúságából, oktalanságából, tehetetlenségéből és álmodozásaiból. Soha ne engedd, hogy álmaid föléd kerekedjenek: Hiszen tanultam, — micsoda tanítónő lehetett volna belőlem! Miről is mondtam le! És te másik ne arra gondold, miféle kötelezettségeid lehetnek még régi ott-honoddal szemben. Mindez mögöttetek maradt. Az „én“ már nem élhet többé: *ti* fogtok élni. Ez a szövetség. Az énből most valami egészen más hangzik fel, vágyódva, kiáltva: Te, te!

Te — ez a csoda. Nem az, hogy mondom, hanem minenekelőtt az, hogy észreveszem, hallom, hogy jön felém: Te! Az Úr szövetséget, közösséget létesít. És *abban* valósul meg a Te, *abban* jut érvényre a Te. Amikor utasítást ad: *Te* tedd ezt és ezt — ezzel közösséget alkot.

„Te“ — mondja Ő, az Isten. Lássátok, ez a csoda, és ez a legtermészetesebb dolog. Ez az „üdvösség“. És ebben az üdvösségben lesztek ti — ti magatok. A szeretettel (a szeretet megtanulásával) megszűnnek a követelmények és a „mi“ valósága egyre erősebbé válik. Együtt, egymással! De ez csak a kezdet. Az egymással folytatott életből egymásért élő élet lesz. Ez nem valami magas erkölcsstan! Ez tulajdonképpen magától értetődik az életben. Értsétek meg: ha szeretünk (ha a szeretetet megtanuljuk), akkor életterünk-ből kisöpörjük a jog, az „objektív“ érvényesség egész birodalmát, mindazt, ami olyan halálos hidegséggel áll közénk:

„ennek okvetlen meg kell lenni“! Már nem ez meg az számít, hanem a másik: ő egyedül. Egyémásért. De folytatása is van! Az egymásért való életből kialakul az élet koronája és egyben tulajdonképpen kezdete: Az én életem valamiből él, azaz hogy valakiből: a társamtól közelít felém. Értsétek meg: a szeretet kezdete és vége az, hogy szeretnek bennünket. Titka az, hogy hagyjuk magunkat szeretni. Fölfoghatatlan csoda, hogy akar engem valaki! A szeretet megtanít a szeretet elfogadására, a másiktól kiáradó élet elfogadására, arra, hogy a másiktól kapom meg teljesen önmagammat. Ezzé kell lennünk: olyanná, aki társától kapja önmagát. És ezért, ezért érvényes a tétel:

Ne csinálj faragott képet! Így van ez: nem ismerjük a másikat, magunkat sem ismerjük! És minden elképzelés hazug, saját zsarnokságunkba kényszerítjük vele a másikat. A szeretet és az élet minden zsarnokság bukása. Tudom, ti mindketten értelmes emberek vagytok, és magatok is megvalljátok, hogy nem ismeritek egymást, sőt önmagotokat sem. De biztosítalak benneteket: mindenki újra meg újra gyorsan valami képet akar alkotni magának. Ilyenkor azt hiszi, elleste társa titkát. És ilyennek akarja, nem másnak. Ez halált rejt magában.

Nem, ne alkossunk képet! Ne tartsuk fogva a másikat, ne akarjuk erőszakkal alakítani. A „ne csinálj faragott képet“ parancsa eloltja azt a mohó vágyat, amely nem a másikat, hanem társában önmagát keresi, és megmérgezi a közös életet.

Ne csinálj faragott képet! Ez azt jelenti: semmi mesterkéntnek nincs helye köztetek, semmi mesterfogásnak, semmi technikának. A mesterfogás csalóka. A technikának megvannak a maga törvényei. Így vagy úgy, de mennie kell a dolognak; tehát manipulálok, és inkább veszni hagyom az igazságot. Amennyire csak tudjátok, kerüljétek el egymás manipulálását. A művészet, nem a mesterkedés vezet a csalódásból az igazságba. Csak így gyarapszik a szeretet.

Ne csinálj faragott képet! Azt jelenti ez az egymással, egymásért, egymásból élt életben, hogy megszabadulunk minden kényszerűségtől. A kényszer, a „muszáj“ két ember között ahhoz a sok vétekhez tartozik, ami az együttélésben napról-napra felhalmozódik és gátolja az életet, ahelyett hogy elősegítené, megelevenítené. Tehát képet nem alkotni gyakorlatilag annyit jelent, mint megbocsátani. En-

nek a kritikus pontja pedig: elfogadni a bocsánatot. Erre este-reggel szükségünk van a másiktól. Egészen konkrét és józan módon. Szükség van arra a záróvonagra, amelyet a másiknak kell meghúznia mindenféle (a legjobb akarat mellett is!) róla alkotott elképzelésem alá. Kérni fogom társamat: „Jöjj, jöjj kérlek hozzám!”

Ne csinálj faragott képet! Azt is jelenti ez: nyíljunk föl a másik valódi énje számára. És ez csak akkor sikerül, ha magunkhoz is úgy próbálunk közeledni, amilyenek vagyunk. Egyszerűen, kendőzés nélkül. Úgy, amilyen vagyok, tele hibával, sebezhető, segítségre szoruló. A „faragott kép” a látzat kísértése, mintha nem szorulnék segítségre. Megváltás csak kép nélkül lehetséges: Ilyen vagy te és ilyen vagyok én. Csoda: kérlek, ne bánts! Engedd meg, hogy felüdüljek nálad! Segíts, takard be hibáimat! Nem ruhára van szükségem, hanem terád. Légy te a ruhám!

Még két végső megjegyzést:

A tilalom: „Ne csinálj faragott képet”, elsősorban az Úrra vonatkozik. Minden jelképpel magát az Urat támadjuk meg. Ez az akkori Izraelben különösképpen is így volt, mert minden jelkép meghatározott nemű. Ő azonban, az Úr, az élet Ura. Nem kép!

Számunkra ez a megismerés és megtapasztalás hosszú útját jelenti. A nemiség föltétlenül hozzátartozik a házassághoz, mert az ember csak férfiúi illetve női mivoltában igazán ember. Így a nemiség része annak a nagy ajándéknak és gyönyörűségnek, amelyet egymástól kapunk, amit bizvást, örömmel élvezzünk is. És mégsem a nemiség alkotja a házasságot. Az adományok és terhek megoszlása itt különösen sokrétű. Ami a házasságot alkotja, az a mindkettőt felhasználó és hordozó szeretet. És ami még sokkal csodálatosabb: éppen ott, ahol az egyén megtalálja ki-elégülését, siet segítségére a másik. Vigasztaló jelül, amely a házasságban is elkerülhetetlen magány mellé megmutatja a titoknak már munkálkodó erejét: Egyek lesztek!

Ne csinálj faragott képet! Végül még azt jelenti ez, hogy a társadalomban élő sejté váltok. Egyet sem tartoztok követni azok közül a balga és nevetséges mintaképek közül, amelyeket nyújtunk nektek. Hanem — a túlnépesedés és erőszak nagy veszélyeinek láttára is — szabad mindig új felelősségérzettel próbálnotok újraalkotni ezt a mintát. Azzal teszitek ezt meg, hogy *éltek!* Jól, forradalmian. De

erőszakos megtorlás nélkül, mert hiszen ti a szeretet iskolájába jártok, a szeretetnek pedig nincs programja és nincs szüksége az erőszakra. Így fogtok Isten szövetségében élni.

Ebbe az ő szövetségébe állított bele titeket, „én-te“ elgondolásával. Küld benneteket. Így fogjátok megkapni a boldogságot — mindig előttetek áll; az életet — mindig újból; társatokat, mindig újonnan, mindig másképpen és mindig csodálatosabban; és így kapjátok meg egymást kölcsönösen — Isten kezéből.

Babos István

KÜZDELEM AZ ESZMÉNYI HÁZASSÁGÉRT

Ez az én parancsom, hogy szeressétek egymást, ahogy én szerettelek titeket“ (Jn 15,12).

Kedves Eileen és Jim, — kedves Szülők és Jóbarátok!

Mi, az itt összesereglett ünneplő közönség úgy gondoltuk, hogy az Isten is egymásnak teremtett benneteket. Már vártuk, hogy mikor lesz „hivatalossá“ az eljegyzésetek. Amint észrevettétek, mindenki arcán kigyúlt az öröm, amikor jókívánásaikat kifejezték. Egy kis társalgás után az örömteli kifejezést bizonyos komolyság váltotta fel az arcokon. Egy óvatlan pillanatban — főleg amikor férfi férfivel, leány leánnyal bizalmasan beszélhetett a nagy tömegben, egymás után jöttek a nem kért jótanácsok: „Még meggondolhatod, Jim . . . Még nem késő. Nem úgy van az, mint a mese mondja . . . Úgy gondolod, hogy családfő leszel? Igen, de ne felejtse el, hogy minden családban a férfi a fej, az asszony a nyak, és a nyak arra fordítja a fejet, amerre akarja.“ Az asszonynép közötti beszélgetésre nem emlékszem. Csak egy foszlányszerű mondat ütötte meg a fületem: „Asszony lesz a lányból, könny a vígságból.“ Vagy mint a tréfás vőfélymondás figyelmeztet: „A házasság kaloda, Ne tedd a lábod oda.“ Mindez félig viccesen, félig komolyan hangzott el. Az ilyen jótanácsok, főleg a legénybúcsú alkalmával, ingyen és bérmentve jönnek.

Mint jólnevelt fiatalok megköszöntétek a jókívánásodat, és egy kissé zavarban voltak a „tanáccsal“. (Nem használok a „jó“ kifejezést, mert szerintem „rossz“ volt a tanács.) Valahogy úgy éreztétek, hogy nincs igazuk azoknak, akik

így beszélnek. Talán nem is tudtátok szavakba foglalni el-
lenvetéseiteket, de úgy éreztétek, hogy a ti véleményetek
és nem a tanácsadóké a helyes. Valóban — igazatok van.
És most az egész közösség előtt felolvastuk a Szentírás ta-
nítását, ami a szátokba adja a szót, hogy megvédjétek a ti
elgondolástokat.

Az egyház úgy vélekedik a házasságról, mint „a legősibb
közösségre adott . . . áldásról, ami mindvégig megmaradt“
(Áldás C). A ti szemetek előtt ez az áldás, ez az ideál ragyo-
gott fel a maga szépségében. Sajnos, a bűn, az önzés miatt
az ember soha nem tudja megvalósítani ezt az ideált. Sok-
szor belefáradunk a küzdelembe — és ez az oka a cinikus,
félíg tréfás, félíg komoly megjegyzéseknek. Ti viszont há-
zastársi életetek kezdetén világosan látjátok az eszményt,
az ideált. Úgy is mondhatnám: az Isten akaratát a házas-
ságról a maga szépségében. A ti látástok a jó, a tanácsa-
dóké hibás.

Hogyan lehetne ezt az ideált megőrizni? Az üzleti világ
azt tanácsolja, hogy találkozzatok félúton. Ha mindketten
egy kicsit engedtek, megvan a remény arra, hogy kiegyez-
tek. Ez a szabály kitűnő lehet az üzleti világban és a vásár-
téren, de teljesen hibás és használhatatlan két egymást sze-
rető ember között.

Ha valaki szeret, nem áll meg a félúton; egészen, száz
százalékig átadja magát, egészen, száz százalékosan a mási-
kat, a szeretett személyt keresi, neki akar tetszeni, kedves-
kedni. Erte akar élni. A félmegoldás csak a piacon jó. A
szerető személyek között száz százalékos önátadás a megoldás.
Erre tanít bennünket Krisztus példája. Isten Fia akkor
lett emberré, amikor mi bűnösök voltunk. Ő nem várt arra,
hogy az első lépése után mi is mozduljunk. Odaadta ma-
gát értünk egészen. Hasonló módon ti is éljétek egymásért.

Ha így éltek, az egy életen át tartó, hűséges, szeretettel
teli életközösség vigasztalás, öröm és erő forrása lesz.
Kezdetben mindez egészen világos. A házaselet kezdetén
fel-felcsillan a boldogító érzés: Jobb adni, mint kapni. Kí-
vánjuk, hogy érezzétek és tapasztaljátok ezt a boldogító
érezést: mennyire örömteli az önzetlen szeretet.

Most mindez könnyűnek és egyszerűnek látszik. De mi-
vel emberek vagyunk, előbb-utóbb az önzés, emberi gyen-
geség, betegség, gondok nehezebbé teszik majd az eszmény
megvalósítását. Ez nem jelenti azt, hogy feladjátok az esz-

ményt. Órizzétek meg, soha ne adjátok föl, mert maga az, hogy mindig jobban, önzetlenebbül és tökéletesebben akarjátok egymást szeretni — még akkor is, ha néha ez nem a legjobban sikerül —, maga a törekvés boldogító lesz, erőforrás lesz számotokra. (Gondolatok csak Don Quijote esetére, aki az elérhetetlen csillagért nyúlt. Ez töltötte be életét: egyik kudarcot a másik követte, de hű maradt, és a végén győzött.)

Nagy dolog egy életre elkötelezni magatokat. Ezért áll mögöttetek az egyház imádságaival és szentségeivel. Állandóan Krisztus példáját tárja szemetek elé: Szeressétek egymást úgy, mint Ő szeretett minket, egészen és önzetlenül. Ezért áll mögöttetek az itt összegyűlt közösség imádságaival. Mi valóban akarjuk, és kérjük hozzá Isten segítségét, hogy mindig hűek maradjatok az eszményhez, és az ideálért való küzdelem és fáradozás állandó öröm forrása legyen számotokra.

Szent Erzsébet egyik modern életírója, Nesta de Robeck említi, hogy Erzsébet milyen őszintén, gyermekien egyszerű és éppen ezért nagyszerű odaadással szerette férjét. Amikor a kúrtszó Lajos hazajöttét jelezte, Erzsébet mindent otthagytott és széleseben rohant, hogy férje nyakába boruljon és csókjaival elborítsa. Erről a mélyen emberi szeretetről mondta Erzsébet: „Istent szeretem, amikor férjemet szeretem; adja meg számunkra a házasság megszentelője az örök életet.“ Ugyanilyen őszintén szerette Lajos is Erzsébetet.

Nem hiszen, hogy kúrtszó fogja jelezni Jim érkezését, és Eileen sem királyleányként tervezi tölteni napjait. Így ebben nem utánozhatjátok Erzsébetet és férjét. De olvasátok el gondosan a leckét (II. olvasmány), és ebben találtok egy sorozat ötletet, hogy egyszerű hétköznapi dolgokban hogy előzhettek meg egymást. Előzzétek meg egymást a szeretetben. Soha ne várjátok, hogy a másik tegye az első lépést. Így lesz házasságotok öröm és erő forrása.

Az én jótanácsom az egyház jótanácsa. Legrövidebben az Allelujavers foglalja össze: „Isten szintiszta szeretet. Mi is szeressük egymást (és áll ez főleg a házastársakra), amint ő szeretett minket“ (1Jn 4,8.11).

Olvasmányok: I. Ter 1,26-28,31a

II. Kolosszei levél 3,12-17

III. János 15,9-12

EZÜSTMENYEGZŐRE

Megismertük a szeretetet, amelyet Isten oltott belénk, és hittünk benne. Szeretet az Isten, és aki a szeretetben marad, az Istenben él, Isten pedig benne (1Jn 4,16-17).

Még jól emlékszem arra az órára huszonöt évvel ezelőtt, amikor ugyanebben a kis kápolnában stórával összekötöttem Rezső és Márta kezét, annak jeléül, hogy ez a két ember Isten előtt örök szövetséget kötött egymással. Ma már bevallhatom: nemcsak azért kísértelek a nászmise végén a templomajtóig benneteket, mert elsőnek akartam gratulálni, hanem azért is, mert féltém: meghalljátok a körülöttek összesűgőkat, meglátjátok a kétkedő tekinteteket. Nem akartam, hogy észrevegyétek mindezt, hiszen jól ismertelek mindkettőtöket, és tudtam: meggondoltátok, mire vállalkoztok. Azt is tudtam: Márta nem szánalomból megy hozzá Rezsőhöz, akiről akkor már megvolt a kérlelhetetlen diagnózis: üzemi balesete következtében fél lábát amputálni kell. Hanem azért, mert a rokkant testben virrasztó megalkuvás nélküli lélekben fölismerte a maga istenakarta másik felét.

Huszonöt év telt el jóban-rosszban, örömben és fájdalomban. A közfelfogás általában azt állítja, hogy az érzelmek az idővel megkopnak. Elég rátok nézniünk, hogy lásuk: ez nem igaz. Elég visszagondolnom arra a házassági évfordulótokra alig néhány évvel ezelőtt, amikor történetesen Rezsőnek vidékre kellett utaznia. Éppen benéztem valami okból hozzátok, mikor csengett a telefon. Nincs az a menyasszony, aki olyan szerelmes ujjongással repülne vőlegénye elé, ahogyan a mi ötgyermekes Mártánk szaladt a készülékhez: „Rezső, ez Rezső!”

Bizony, kedves ezüstmenyegzős házaspár, jobban szeretném, ha ezt a beszédet most ti tartanátok, ti magyaráznátok meg barátaitoknak, ismerőseiteknek a boldog házasság és boldog élet titkát. Hallom a választ: nem beszéddel, hanem étellel kell azt magyarázni. Huszonöt év életpéldáját köszönjük meg most nektek; és Isten a tudója, hogy soha nem zárkóztatok magatokba, mindig nyitott kézzel és nyitott szívvel fordultatok mindenki felé, aki segítségért, tanácsért jött hozzátok, s ugyanígy fogadtátok el ti is a segít-

séget és tanácsot másoktól. Családi otthonotok igazi „ecclesiola” volt, az Egyház kicsiny sejtje, szerves kapcsolatban a közösség egészével.

Mint lelkipásztorotok és jóbarátotok egyszemélyben, ma mégis föl kell vetnem a kérdést: mi adott erőt huszonöt éven át a szeretet és hűség töretlen megőrzésére. A felelet nem lehet másban, mint abban a szentjánosi gondolatban, amelyet 25 éve adtam útravalóul: „Megismertük a szeretetet, amelyet Isten oltott belénk, és hittünk benne.”

Igen, ti hittetek a szeretetben. Hittetek először is azt, hogy Isten vezetett benneteket egymáshoz. Ezért tudtátok úgy becsülni egymást, mint Isten ajándékát. Akkor is, amikor az együttélés során sok a magatokétól eltérő, talán kellemetlen vagy bántó vonást fedeztetek föl a másik szokásaiban, felfogásában, ízlésében. Mindezt közösen meg tudtátok beszélni: soha nem szűnt meg nyíltságotok egymás iránt. Nemcsak a kilincseket szidoloztátok felváltva, amelyiknek éppen több ideje volt: egymás lelkét is egyre tisztogattátok, fényesítettétek. És főleg hálásak voltatok egymásért, otthonotokért, boldogságotokért az Istennek. A sötét napokban sem szűntetek meg hálálkodni, hiszen mindig megmaradtatok egymásnak, és ez nagyobb ajándék volt mindennél. Ujjongva hatoltatok a szeretet kis lámpásával mindig beljebb abba a titokzatos világba, ami a másik ember, annak teste-lelke. Ez a világ soha ki nem meríthető. Csoda-e, ha érdeklődésetek, örömeitek nem csökkent, hanem növekedett, ha kapcsolatotok egyre sokrétűbbé, egyre gazdagabbá vált?

Hittetek a szeretetben úgy is, ahogyan kívülről, életek eseményeiben közeledett felétek. Szilárdan hittetek, hogy semmi sem történik Isten gondviselése nélkül. Ez adott erőt, amikor Márta egy félévig betegen feküdt, és Rezsőre hárult munkája mellett a háztartás minden gondja is. Ezért vállaltátok a második gyereket még Rezső szüleinél meghúzódva, az ötödiket szerény kétszobás lakásotokban. És lám, a kis lurkó már mai tágas, szép lakosztályokban született. Isten szeretetének új meg új jeleként fogadtatok egy szeretetsomagot, egy nyaralásra felajánlott vidéki villát, egy prémiumot a munkahelyen. Persze nem mindig értettetek egyformán mindent. De megbeszéltek, együttes álláspontot alakítottatok ki, és ez több, gazdagabb, harmónikusabb volt annál, amire külön-külön juthattatok volna. A munka legsűrűjében is szakítottatok

időt arra, hogy mindent megtárgyaljatok, előbb csak egymással, később a növekvő gyerekekkel is. Nem, a ti otthonok nem hasonlított azokra a szomorú családokra, ahol a családtagok csak futólag látják egymást: rohanva reggel, fáradtan este.

Mert hittetek a szeretetben elsősorban saját családi életetekben. Hittétek, hogy a házasság szentség, és ennek a szentségnek ereje működik minden családi eseményben, minden otthonalakító munkában, minden egymásnak tett szívésségekben, minden kis ajándékban. Természetes és természetfölötti szeretetnek ez a harmonikus egysége tette, hogy Márta még a varrótűt is dalolva vette kézbe, pedig ha valamit, hát varrni igazán nem szeret. Ezért vitte haza Rezső minden évben feleségének a legelső csokor hóvirágot, mélyebb örömmel, mint valaha vőlegény korában. Ezért volt boldog megújulás minden együttes kirándulás, minden közös színházi este (hála azoknak a jóbarátoknak, akik ezt gyermekörzőkként lehetővé tették!). És ezért volt családi közösségekben főhelyen az Isten. Nem hangosan és hivalkodva, de természetesen megnyilvánulva közös szentírásvolasásokban, legalább „részlegenként“ közös vasárnapi szentmisében, családi ünnepekben, és mindenekelőtt a mindennapos közös esti imában, amit Márta olyan szépen, ötletesen, hangulatosan tud megszervezni. De ugyanígy abban is, ahogyan az emberek felé fordultatok, munkahelyen, társaságban, vendéget fogadva. Az emberek jól érezték magukat nálatok, mert Isten szeretetét sugározttátok feléjük, egyszerű, természetes módon.

És végül hittetek a szeretetnek, amint a legnagyobb csodában: gyermekeitekben közeledett felétek. Soha nem utasítottátok el. Akkor sem, amikor a gyerekcsapat növekedésével (nem akarok ünneprontó lenni!) sokszor még jóbarátaitok, családtagjaitok sem tudtak megérteni benneteket. Akkor sem, amikor kínzó gondok között kellett beosztanotok a kis keresetet, amikor Mártának ott kellett hagynia szeretett hivatását, mert a gyermekek nem nélkülözhatték az édesanyát. Ti hittétek, hogy a legnagyobb boldogság, a legnagyobb kitüntetés a világon: édesanyának, édesapának lenni. És igazatok volt, ezerszer igazatok van. Persze ennek a boldogságnak megvan az ára: sok-sok idegtépő töprengés, sok-sok éjszakai virrasztás és imádság, sok bánat és fájdalom. De amikor kamaszfiatok néhány heti makacs visszahúzóds után megint bekapcsolóds a

közös esti imába, vagy amikor kislányotok súlyos operációja után először szaladt le a kertbe, akkor éreztétek: igen, érdemes. Nagyon nehéz egy embert formálni ki az Istennek, de talán sehol olyan közel nem juthatunk az ő szeretetéhez, mint ebben a hivatásban. És ez a belőletek sarjadt nyolc fiatal vessző, családi életetek kitüntetéses diplomája Isten előtt, tovább fogja vinni a ti szeretetbe vetett hiteteket.

Sokat mondhatnék még rólatok, de az idő eljár. Mit mondjak ma nektek? Talán csak egyetlen mondatot, a huszonöt év előttinek a folytatását. Ti most már nemcsak megismertétek egymásban Isten szeretetét és egymás szeretetét (a kettő nem kettő, hanem egy: csak egy szeretet van!), nemcsak hittetek benne, hanem egy emberöltőn át benne is maradtatok. Szent János így folytatja: „Szeretet az Isten, és aki a szeretetben marad, az Istenben él, Isten pedig benne.“ Veletek együtt az az egy a kívánságom, az a bizodalmas reményem: maradjon a ti házasságotok olyan, mint eddig. Egyszerű, feltűnés nélküli, csendes és boldog szeretetközösség. Amíg ebben megmaradtok, Istenben maradtok, és ő tibennetek közöttünk marad. Ezt köszönjük ma meg Neki veletek együtt a szentmise Te Deumában.

B) TEMETÉSI BESZÉDEK

Gerhard Bauer

AZ ÚR ADTA, AZ ÚR ELVETTE

*Az Úr adta, az Úr elvette,
legyen áldott az Úr neve! (Jób 1,20)*

Kérem, ne vegye senki elhamarkodott tanácsnak, vagy éppen csúfondárosságnak és gúnynak, ha most annak a megfoghatatlanul nagy csapásnak a színe előtt, amelyet ez a koporsó jelent számunkra, mindenkit felszólítok: ismételje el Jóbnek ezt a három rövid és súlyos mondatát: „Az Úr adta! Az Úr elvette! Legyen áldott az Úr neve!”

Tudom, hogy amikor most mérhetetlen fájdalmat érzünk H.B. elvesztésén, egyikünk sem jutna magától arra a gondolatra, hogy Jóbéhoz hasonló magatartást tanúsítson. Jób akkor mondta ezt, amikor híriül hozták neki egész vagyonának, hét fiának és három lányának hirtelen elvesztését.

Minden valószínűség szerint mindnyájan úgy fogadták H.B. halálhírét, mint mi emberek ilyenkor általában: mint-ha fejbevágtak volna, képtelenek vagyunk egy világos gondolatra, gáttalanul átengedjük magunkat a sírásnak, panasznak, sőt a vádaskodásnak — vagy talán rémületünkben még sírni sem tudunk, és aztán következnek a kétségbeesett, tehetetlen miért?-ek: Miért kell így lennie? Miért kell egy 28 éves fiatalembernek, élete, életpályája, házassága kezdetén, egy optimista, vidám, életeleven, tetterős embernek így lassan, feltartóztathatatlanul elsorvadni és meghalni idő előtt? Annyi embernek lenne még szüksége rá, annyian vetették reményüket beléje, ő maga is ragaszkodott az élethez, terveket szőtt, a jövőbe nézett! Miért nem tudta senki sem megmenteni, közöttünk tartani: sem az orvosok minden művészetükkel és tudományukkal, sem a mi szeretetünk és gondoskodásunk, sem hitünk és imádságunk? Miért mindez? Mi az értelme ennek a borzalmas eseménynek? Miért neki kell meghalnia, nem pedig egynek a sok életúnt öreg közül, akik jobban szeretnének örökre elaludni, mint új napra virradni?

Miért nem avatkozott be a szeretet Istene, akiben pedig hiszünk? Miért hallgat, miért rejtőzik el úgy előlünk?

Bizony az ilyen kérdések mindenképpen sokkal inkább a nyelvünkre állnának, mint hogy azt a három mondatot

elismételjük. De tudom: senkinek sem segítenék azzal, ha átengedném kérdéseinek és sóhajainak. Ezért szeretném, ha elkísérnének Jóbhoz és az ő egészen másfajta szavaihoz. Szilárdan hiszem: ezek a szavak nem túlságosan magasak ahhoz, hogy mi is utána mondjuk őket.

„Az Úr adta!“ Ez az első „igen“, és ezt még viszonylag könnyű utána mondani. Hiszen az ittlevők közül senki sem fogja kétségbe vonni, hogy az Úristen adta ezt az eltávozott életet. Nem nyomorúságosnak és korlátoltnak, hanem gazdagnak és szabadnak. Ő ruházta fel H.B.-t sok kiváló adománnyal: humorral, a szeretet és békítés képességével, azaz, hogy kiegyenlítse az ellentéteket és magával ragadjon, hogy fessen és költson, hogy szervezzon, dolgozzék, tervezzen, ünnepeljen, örüljön. Ilyennek adta őt nekünk az Isten: Önöknek, kedves szülők, mint fiukat, testvéreinek mint igazi testvért, feleségének mint férjet, akivel már kora ifjúságukban boldog, soha nem egyhangú közös életet kezdhettek kölcsönös vonzalommal és odaadással. Így adta nekünk Isten a kedves halottat — és mindazok, akiknek közülük volt hozzá, akik együtt éltek, együtt dolgoztak, együtt örültek vele, gazdagabbak lettek általa. És neki magának is megadta azt a bizonyosságot, hogy életének értelme és feladata van, hogy nem élt hiába. Ezt senki sem vonhatja kétségbe. Ezért megvalljuk: „Az Úr adta!“

És ha igazán hisszük, hogy ez az ember mindenestül Isten kezéből származott, az ő adománya, az ő áldásának gyümölcse volt minden tulajdonsága és egész élete, nem pedig saját teljesítménye, vagy éppen a mienk, akkor alapjában véve nem védekezhetünk Jób második mondata ellen sem: „Az Úr elvette!“

Tudom: nagyon-nagyon nehezűnkre esik így beszélni. De nem szabad elzárkóznunk előle. Mert mindaz, amink van: testünk és életünk, lelkünk és egészségünk, férjünk és feleségünk — mindaz nem a mienk. Nem szolgáltuk meg, nem vettük meg örökös tulajdonként. „Mezítelenül léptem ki anyám testéből — mezítelenül megyek el ismét“ — mondja Jób, és később: „A jót elfogadtuk Istentől — nem kelle-e elfogadnunk a rosszat is?“ Vagyis: nincs jogom Istennek minderre az adományára. Csak kölcsön kaptam, rövidebb-hosszabb időre rám bízták, hogy örömöm teljék bennük, és Isten dicsőségére és szolgálatára használjam. Amikor neki tetszik, újból elveheti, amit adott.

Persze könnyű ezt mondani. Ha olyasvalaki mondaná, akitől Isten még semmit sem vett el, attól el sem fogadnánk. De Jób mondja: igazán olyan ember, akitől Isten mindent elvett, amije csak volt: vagyont, birtokot, a gyermekeit és még az egészségét is. És mégis még mindig el tudja mondani: az Úr adta, az Úr elvette! Sok emberről van tudomásom, akik — mint Jób felesége — közel álltak ahhoz, hogy átkozzák Istent a veszteségért, és azután mégis megtanultak úgy beszélni, mint Jób. És ez volt mindig, most is ez az egyedüli út, ahogyan túltehetjük magunkat egy veszteségen, anélkül hogy keserűvé és kétségbeesetté válnánk, közönybe süllyednénk vagy megőrülnénk.

Nem kényszeríthetem Önöket, hogy mondják Jób után ezt, de tudom, csak akkor lehetnek újból szabadok és vidámak, ha igazán megpróbálják.

És akkor azt is megtapasztalják, hogy az az Isten, aki tegnap adott, ma pedig elvesz, holnap csodálatos módon már megint adhat. Ahogyan Jóbnak is visszaadta, amit elvesztett. Ahogyan Fiának, a mi Testvérünknek, Jézusnak — miután ő önként visszaadta kezébe életét, amikor kívánta tőle — új életet adott a feltámadásban.

Jóbtól, Jézustól és sok-sok követőjüktől tanulhatjuk meg aztán a harmadik, utolsó, legnehezebb mondatot: „Legyen áldott az Úr neve!”

Igazán képteleneknek érezzük most magunkat erre a dicséretre, hiszen még ha az első két mondatot el is tudnánk ismételni, az ellen minden tiltakozik bennük, hogy most áldjuk az Úr nevét. De nincs más választásunk: vagy úgy látjuk, hogy borzalmas, vak véletlen, gonosz, sötét sors hatalmában vagyunk, és tompán megadjuk neki magunkat — vagy megkíséreljük, hogy még most is a szerető Atya munkáját lássuk, aki szeret akkor is, ha megver, aki a legjobbat akarja nekünk akkor is, ha a legkedvesebbet veszi el tőlünk.

Legyen áldott az Úr neve! — ez azt jelenti: Istennek igaza van minden tetteiben, akkor is, ha nem értjük. Akár ad, akár elvesz, akár megöl, akár megelevenít, akár szenvedést küld, akár örömet — a mi jó Atyánk ő és az is marad, aki soha, még a halálban sem enged el bennünket egészen, aki soha nem hagy új adományok és feladatok híján. Neki a halál sem vég. H.B.-vel sem végzett, hanem jövendő, új, örök életet ad neki!

BETELJESEDÉS, NEM MEGSEMISÜLÉS

„Beteljesedett“ (Jn 19,30)

Halált nem ismerő élet — betegségtől, szenvedéstől nem veszélyeztetett élet — dúsan viruló, soha nem hervadó élet — ősztlől és aggkori gyengeségtől megkímélt élet: ez mindannyiunk közös vágya, soha be nem teljesedő álma. Ezért lebeg a szomorúság elháríthatatlan fátyla életünk fölött. Miért, hogy a halál éppúgy hozzátartozik életünkhöz, akár a születés? Miért kell így lennie? Vegyük-e egyszerűen tudomásul, mint adottságot? Be kell vallanunk: erre nem vagyunk képesek. Mert embernek lenni annyit jelent, mint kérdezni. Töprengő, de a tiszteletet megadó imában, mint Jób. Vagy a sorscsapás fájdmától átkokat szórva az ég felé, ha ökölbeszorított kézzel, tehetetlenül kell néznünk, hogyan eresztenek le egy embert legszebb férfikorában a föld mélyébe. De az égre kiáltott átkok nem az imádságok visszája-e, amelyekkel feleletet szeretnénk kikényszeríteni megoldatlan kérdéseinkre? A görögben ugyanaz a szó jelenti az átkot és az imát. És Móricz Zsigmond ezt mondta Ady Endrével kapcsolatban: „Aki szenved, az imádkozik vagy káromkodik. Mert a kettő egy helyről fakad, s csak közben válik ezzé vagy azzá. Mindkettő Isten fele út vagy kapaszkodik . . .“

Miért mered mozdíthatatlan határ életünk elé? Megismerésünk töredékes: csupán részigazságokat tudunk. Pedig csak az egész igaz. Az egészet azonban csak Isten tudja. És ő azt mondaná erre, hogy a halálnak való alávetettségünk nem vaksors, nem értelmetlen véletlen, hanem a könyörülő Isten felelete az emberi bűnre. Ő ilyesfajta sírfeliratot tenne kedves halottunk sírjára:

Nem a semmibe, hanem a teljességbe.

Nem a sötétségbe, hanem a fénybe.

Nem idegenbe, hanem az örök hazába.

1) *Nem a semmibe, hanem a teljességbe.* — A halál végez az emberrel; de a holttest nem azonos az emberi személlyel. A halál véget vet az ember földi életének; de ez a vég nem egyenlő a megsemmisüléssel. A halál nem végátlomás, ahonnan nincs tovább vezető út. Hanem *határ*, ahol az emberi kibontakozás, érettség és teljesség új szakasza, korszaka kezdődik. Minden érési folyamatban vannak moz-

zanatok, amelyek az emberi munkától és törekvéstől függenek; de egy bizonyos ponton túl maga a természet alkot és érlel, teljesít és növel. A mi halottunk halálával elérkezett ahhoz a határhoz, amelyen túl senki sem dolgozhat, mert ott maga a Természet Ura munkálkodik, hogy emberi lényünket elvezesse az érettség és teljesség új dimenziójába. Szent Pál így ír: „Fussuk meg kitartással az előttünk levő pályát. Emeljük tekintetünket a hit szerzőjére és bevégzőjére (azaz beteljesítőjére, mint az eredeti görög szövegben a „telosz“ szó jelenti), Jézusra, aki a rá váró öröm helyett elszenvedte a keresztet, nem törődött a gyalázzal, és most az Isten trónjának jobbján ül“ (Zsid 12,2). Jézus a hit szerzője és bevégzője, az alkotó és a beteljesítő. Ő, aki legszebb férfikorában halt meg, így kiáltott utolsó szavával azok előtt, akik meg akarták semmisíteni: „Beteljesedett!“ Halála nem megsemmisülés, hanem beteljesedés. Elvégezte feladatát, teljesítette Atyja akaratát, és ezzel belépett Atyja teljességébe. Ezért jelenik meg feltámadásakor mint kibontakozott, megérett, beteljesült ember. S mivel az Ő sorsa az ember sorsa lett, elmondhatjuk halottunkról is: halálával nem a semmiségbe, hanem a teljességbe lépett be. (Itt említettük a halott életének főbb határvonalait.)

2) *Nem a sötétségbe, hanem a fénybe.* — Lehetséges az, hogy egy ragyogó tehetség, egy lángoló elme egyszersmindenkorra elsötétedjék? (Itt megemlékeztünk a halott munkáiról, terveiről, alkotásairól, eredményeiről.) Jézus nem sötétséget, hanem világosságot hozott eljövételével. „A nép, amely sötétségben ült, nagy világosságot pillantott meg, és világosság támadt azoknak, akik a halál árnyékában és országában laktak“ (Mt 4,16). Hogy semmisíthetné meg, hogy vethetné a sötétségbe a Teremtő legnemesebb alkotását, az emberi tehetséget és szellemet? „A megtört nádszálat össze nem zúzza, s a füstölgő mécsbelet ki nem oltja“ az Úr — írja Izaiás próféta, és így veszik át tőle ezt a vigasztaló szót az evangelisták (Mt 12,20). De ha egy ember semmi maradandót sem alkotott volna életében — ugyan mi maradandó a földön? —, akkor sem alszik ki halálával és sötétül el elhunytával az a szeretet, amelyet egy egész életen keresztül szerettei iránt tanúsított. A szeretet világítani fog örökre. Isten ugyanis arra méltatott bennünket, hogy részünk legyen „a szentek örömeiben, a világosságban. Ő kiragadott minket a sötétség hatalmából, s áthelyezett szeretett fia országába“ (Kol 1,12-13). Ő az,

akiról azt valljuk, hogy „lumen de lumine“, fény a fényből. Ha valaki az Ő sorsát osztja, akkor halálával nem a sötétségbe, hanem a fénybe lép be.

3) *Nem idegenbe, hanem az örök házába.* Jézus így szólt tanítványaihoz, „amikor a világból vissza kellett térnie“ (Jn 13,1): „Atyám házában sok hely van . . . Azért megyek, hogy helyet készítsek nektek. Ha aztán elmen-tem és elkészítettem a helyet, ismét eljövök, és magammal viszlek titeket, hogy ti is ott legyetek, ahol én vagyok“ (14,2). A halál költözködés. Minden költözködés nehéz, ha nem tudjuk, milyen lesz az új helyen a fogadtatás. Nem leszek ott idegen? Hogy fogok hibáimmal ott beilleszkedni? Mint az evangéliumban a tékozló fiú, mi is idegennek ére-zünk az atyai házat, amelyet olyan könnyelműen elhagytunk, amelyhez olyan hosszú időn át hűtlenek voltunk. De ez a fiú legmélyebb eslettségében is ki tudta mondani: „Fölke-lek és atyámhoz megyek!“ (Lk 15,18) Hisszük, hogy a mi halottunk is ezekkel a szavakkal gondolt vissza életére és költözött el tőlünk nem az idegenbe, hanem az örök házá-ba, Jézushoz, Urához, Teremtőjéhez, Testvéréhez az atyai házába.

Kedves Gyászolók! Ez az Isten üzenete. Nem dicsfényt fon a halál köré, hanem komolyan veszi. De általa otthont találunk a szerető Atyánál. Ott beteljesülünk, biztonságban leszünk, hazaérünk.

Titokzatos, felfoghatatlan Isten! Teremtésed, amelyben élünk, olyan kérdéseket vet föl nekünk, amelyekre nincs felelet e világon. Megengeded, hogy a bűn betörjön te-remtésedbe, és a halál jusson uralomra benne. Azóta mindazt, amit teremtettél, szenvedés és fájdalom bélyegzi, könny és vér itatja át. A föld, amelyet ránk bízál, minden haladás ellenére is úgy eltorzult, hogy alig ismerünk rá benne művedre. Te azonban nem hagytál minket az éj-szakában, hanem elküldted Fiadat, hogy hazavigyen a te világosságodba, és tökéletessé tegyen. De hányan ismerik ezt az örömhírt? Emberré lett Fiad képmásainak nagy-része még sötétben és tudatlanságban jár. Kérünk azért, ragyogtasd fel a húsvéti fénynek az egész világra kiáradó, maradandó sugarát azoknak is, akik nem ismernek vagy homályos okokból nem akarnak megismerni téged. Engedd, hogy megértsük: a halál az élet igazi útja, és ígéreteid teljesülésében bizakodva tartsunk az örök jövő felé. Mind-ezt kérjük tőled Krisztus, a mi Urunk által. Amen.

Egon Franz

SEMMI SEM VÁLASZT EL ISTEN SZERETETÉTŐL

Biztos vagyok benne, hogy sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelemségek, sem hatalmasságok, sem jelenvalók, sem eljövendők, sem magasság, sem mélység, sem egyéb teremtmény el nem szakíthat bennünket Isten szeretetétől, amely Krisztus Jézusban, a mi Urunkban van (Róm 8,38-39).

Nagyon is megértem, ha minden lázad bennetek ez ellen a kijelentés ellen. Micsoda szeretet az, amelyik elveszi a gyermekektől anyjukat, mikor még akkora szükségük volna rájuk! Micsoda szeretet az, amelyik elveszi a férjtől feleségét élete virágában, mikor még azt hinnék, előttük állnak a legfontosabb feladatok, az igazi boldogság!

Hallom a szívetek sikolyát. Megértem, milyen nehéz ennek az Istennek a szeretetében hinni. Inkább az lenne kézenfekvő, hogy úgy gondoljátok: az átéltek végképp elválasztottak Isten szeretetétől. Ha igazán szerető Isten ő, hogy engedhet meg ilyet?

Hogyan válaszoljunk ezekre a kérdésekre? Mutassunk rá Isten kifürkészhetetlen végzésére, és arra, hogy ő jobban tudja, mi szolgál leginkább javunkra, mint mi? Ez csak elégtelen kísérlet lenne, hogy értelmet próbáljunk adni az értelmetlennek. Vigasztalan vigasz lenne, nem segítene rajtatok.

Az igazi vigaszt más úton kell keresni. Csak azon az áron kapjuk meg, ha feláldozzuk Istenről alkotott eddigi elképzeléseinket. Jézus Krisztus Atyja, az az Isten, akiben hiszünk, nem olyan Isten, aki valahol túl a világon, kozmikus trónuson ül, kezében tartva a történelem fonálát, aki szeszélye vagy önkénye szerint kisiklat egy vonatot, vagy engedi, hogy baj nélkül megérkezzen. Az ilyen Isten pogány bálvány, ez az Isten rég halott. — Mi olyan Istenben hiszünk, aki nem akarja az emberek szenvedését, nem is hozza létre. Minden szenvedés a világon — akár emberek, akár természeti csapások okozzák — akarata ellenére történik. Nem akarja, hogy szorongatás és aggodalom, éhség, nyomor, háborúk rombolják szét az emberek életét. Nem, nem akarja ezt. Mert ő igazán a szeretet Istene.

Ez a szeretet bírta rá, hogy az emberré lett Jézus Krisztusban együtt szenvedje velünk mindazt a szenvedést, amelyet a világ hatalmai ránk mérnek. Olyan Istenünk van, aki velünk szenved e világ szenvedésétől; aki leszállt emberi világunk legmélyebb mélységébe, odáig, ahol emberek pokollá teszik egymás életét — hogy ott se hagyjon egyedül bennünket, hogy éppen ott legyen velünk, éppen ott biztosítson szeretetéről, együttérzéséről, rokonszenvéről, együtt-szenvedéséről.

De az az Isten is ő, aki a kereszttel tehetetlenségének kel-
lős közepén egyben megmutatja az utat is, amely kivezethet e világ szenvedéséből. Megteszi ezt önmagát értünk áldozó szeretetével. A kereszten velünk szenvedő szeretetnek hatalma van megváltoztatni e világot, olyan világgá tenni, ahol az emberek már nem teszik kölcsönösen pokollá egymás életét.

Ebben az Istenben ma is hihettek, drága édesanyátok sírjánál. Az ő szeretete nem hagy cserben. Nála biztos helyetek van. Jézus Krisztus a neve. Az ő szeretetétől a világ semmi hatalma el nem választhat, sem kétely, sem csalódás, sem szenvedés, sem fájdalom. Az ő szeretete az az erő, amellyel bizakodva nézhetek a jövőbe és tarthatok feléje. És mindenütt, ahol közös családi életetekben Isten szeretetét tapasztaljátok és továbbadjátok, kapcsolatban maradtok a megboldogult asszonyi és anyai szeretetével is, túl a sír sötétjén, túl mindazon, ami olyan ólomnehézzé teszi szíveteket. De minden azon múlik, hogy megértsétek: Isten nem valahol a felhők fölött ül, nem onnét avatkozik be nagyon is kérdéses, sőt kegyetlen módon a világ eseményeibe. Az az Isten, akiben mi hiszünk, jászolban fekszik, szegényen, tehetetlenül és gyengén, mint kicsi gyermek; kereszten függ: emberek juttatták oda, akik nem akarták felfogni szeretetének titkát. És ez az Isten közel van ma hozzátok: azokban a szavakban, amelyeket mondotok nektek; egyházának közösségében, amely karjába vesz, amely pótolhat apát-anyát, fivéreket és nővéreket, fiakat és leányokat. Igen, egész komolyan gondolom ezt. Rajtunk áll, rajtatok áll, hogy mindez való igaz legyen. Ebben az értelemben rendíthetetlenül igaz: Semmi sem választhat el minket Isten szeretetétől, amely Jézus Krisztusban, a mi Urunkban van.

Békési István

AZ ÉN UTAIM NEM A TI UTAITOK . . .

Misszionárius sírjánál

„Simon, János fia, szeretsz-e engem? Legeltesd juhaimat... Mikor ifjabb voltál, fölövezted magadat, és oda mentél, ahová akartál. Amikor majd megöregszel, kitárod kezedet és más övez föl téged . . .“ (Jn 21,17-18)

A legmelegebb, legmeghatóbb volt az utolsó vacsora termének hangulata akkor, mikor az Úr búcsúzott, mikor szeretete legnagyobb jelét adta, mikor tanítványait barátainak szólította. Barátainak, akiket ő választott — a tóparton, a vámszedő asztalnál, az üldöző kevély paripájáról földre sújtva . . . Szeretéből választotta őket, hiszen minden papi hívás és küldetés a szeretet titka. A szeretet titkainak tette őket sáfáraivá, hiszen a megváltó szeretetet szolgálják. Szeretéből ígérte nekik, hogy velük lesz a világ végezetéig.

De a választás, a hívás, a kegyelem az *Övé* — és *Övé* az *út* is, ahogy vezet bennünket, ahogy vezetett tégedet, országok és világrészek országútján, míg végre — mint reméljük —, nagy utak kis vándora, Nála hazataláltál.

A mezítlábas kis gyerek álmai néha messze szálltak. A kis ministráns a gyertyák lobogó fényénél gondolatban néha távolba repült. Hiszen a hittanórán a missziókról olvastak és meséltek. A missziókra gyűjtöttek, a misszióért imádkoztak. A nagyszakállú, fehér ruhás misszionárius is érdekes történeteket beszélt a missziókból. Így álmódott, így imádkozott, így készült a kis fiú, a kis ministráns. Így jelentkezett a nagy diák, így indult a fiatal szerzetes. „Megyek, Uram, és legeltetem, terelem bárányaidat, juhaidat! Itt vagyok én, engem küldj!” Még emlékezünk többen, mikor elindultatok, mikor elindultál . . .

Elindultál „szép hazádból, híres kis Magyarországból“ — és nem akartál visszanézni. A hajó korlátjának támaszkodva a végtelen tengert nézted. Nem akartad, hogy szemedből a könny kicsorduljon, vagy ha kicsordult, nem akartad, hogy lássák és sajnáljanak. Hiszen neked ez a szolgálat életcél volt, szíved legszebb vágya és kívánsága.

Atrágtad magad a nyelvi iskola első nehéz idején. Alig vártad, mikor mondja a Mester, mikor mondja az elől-

járó, hogy „menj és taníts, menj és legeltess!” Tudtad, mennyire éhezik az ígét. Azt, hogy a ház, a szülők, az ott-hon messze elmaradtak mögötted, hogy már az Ő igájában vagy, és itt már mások öveznek fel, itt már az Ő sorsa a tied: még talán észre sem vetted.

És azután tíz évig jártad a bennszülöttek településeit, mint a szegény Krisztus szegény hírnöke. Szívedhez nőtt ez a dolgos, sokat tűró, jóakarátú nép. Megosztottad életüket, ugyanazon a szűkös táplálékon tengődtél, amin ők. Faluról falura jártál, kilométerek számolatlan ezrein át. Nemcsak papjuk voltál, hanem tanítójuk, orvosuk, beteg-ápolójuk, vigasztalójuk, „mindenkinek mindene”. Esténként pedig, amikor a breviáriummal elkészültél, tollat fogtál eldurvult ujjaid közé, és míg a fáradság le nem vert a lábadról, leveleket írtál Európában maradt barátaidnak, segítséget koldulva a tieidnek.

Sok szeretetben és sok hálátlanságban volt részed, amint ez mindenütt lenni szokott. Nem csoda, hogy a szakadatlan munka, a részvét és szívfájdalom meggyengítette egészségedet, kikezdte szívedet. Fölötteseid jónak látták, hogy egyidőre kikapcsolódj a munkából, és pihenni menj rég látott hazádba. Nem szívesen hagytad ott állomáshelyedet, de mert az „övezett föl”, akinek ehhez Isten nevében joga volt, engedelmeskedtél.

Itthon nagy szeretettel fogadtak, s mindent megtettek egészséged helyreállítására. Rá akartak beszélni: maradj itt, vagy legalább kérj könnyebb beosztást életed, munkaképességed meghosszabbítására. De feléd egyre integettek a távoli partok, az emberek, akiket el kellett hagynod. Úgy érezted, fél egészséggel és megrokkant szívvel is köztük a helyed, és még sokat kell tenned értük.

De megint „más övezett fel téged”, és hívott, elvitt — mint reméljük — Magához. Tetteid pedig, mert Benne végzett és érte vállalt tettek voltak, követnek téged.

„Nem ti választottatok engem — mondja övéinek az Úr Jézus —, hanem én választottalak titeket, hogy elmenjetek és gyümölcsöt hozzatok, és a ti gyümölcsötök megmaradjon.” Koporsód előtt állva megkísérthet a gondolat: hol itt a maradandó gyümölcs? Fáradozásod egy csepp volt a népek óceánjában, mérhető eredménye alig maradt. De Isten előtt nem a teljesítmény a gyümölcs. Hogy mi tud kicsirázni az odaadás áldozatából, azt mutatja nagy misszionárius társad, Foucauld atya példája.

Derék és hűséges szolga! *Példáddal* állj tovább azok előtt, akiket szerettél, akiket rád bízott, akikért éltél . . . Ott, a Főpap és a lelkek nagy Pásztora szívéen, az irgalom trónusánál könyörögj értük, és segíts nekünk is: legeltetni, terelni, szeretni, áldozni. Belesimulni mindig szerető és érthetetlen gondviselésébe, mikor másokkal öveztet fel, mikor keresztjében részesít. Te már tudod, hogy ez az egyedüli fontos, ez az igazi apostoli befektetés. Ezért indult el a kis mezítlábas ministránsfiú akkora utakra, és így érkezett végre révbe — mint imádkozva reméljük — annak a szívéen, aki hívta, aki vezette, aki mindnyájunkat örök szeretettel szeret. Amen.

Christoph Hahn

SIMEON MINTAJÁRA

Most bocsásd el, Uram, szolgádat szavad szerint békében; mert látta szemem a te Üdvözítődöt (Lk 2,29).

Egy hosszú emberélet véget ért. Olyan ember koporsójánál állunk, akin egész különös módon beteljesedett Isten ígérete, hogy öregkorunkig megőriz bennünket. Nemcsak a hátramaradottak, hanem városunk egész keresztény közössége is hálás azért, hogy valaki ilyen sokáig élhetett köztünk. Milyen gyakran gondoljuk, hogy Isten másképpen teljesíti be a szavát, mint számunkra utolérhető volna! De itt, ahol egy kilencven évnél hosszabb emberéletet búcsúztatunk, világosan betelt szemünk előtt. Ezért legelső feladatunk, hogy hálát adjunk Istennek, amiért ezt megengedte.

Azután nagyon foglaljuk bele gondolatainkba ebben az órában az elhunyt hitvesét, aki gyengesége miatt nem tudja elkísérni utolsó útjára. Majdnem 57 évet töltött a Rauházaspár egymással, egy hosszú, dolgos életet, és a végső-kig türelmesen viselték a kor növekvő terhét. Mert amilyen gazdag volt ez a hosszú élet Isten jóságának jeleiben, épp olyan számos terhet is kellett elviselniök. A gyermekek elvesztése mély nyomokat hagyott az elhunyt sorsán. De épp életének utolsó napjaiban a hazatérés vágyával együtt nőtt benne az óhajtozás is, hogy Isten színe előtt újból egyesüljön azokkal, akit elvesztett. Mielőtt eljött érte a halál, kis családi körben úrvacsorát tartottunk, és annak

a lakomának előízével vigasztalódtunk, amelyet Isten a hozzáérkezőknek készít.

A harmadik dolog az, hogy engedjük: hadd irányítsa gondolatainkat most az a bibliai íge, amely Lukács evangéliumának az elején a gyermek Jézus és egy öregember közötti találkozásról tudósít bennünket.

Egy öregember tart Jézus szülei felé, akik az újszülött Jézust a zsidó előírás szerint elhozzák a templomba. Hosszú élet áll mögötte, tele várakozással és reménnyel. Hosszú élet: hosszú szenvedés — ez áll a homlokára írva. Nem annyira testi szenvedés, inkább az, amely akkor kerít hatalmába, ha egyesegyedül Isten ígéretére kell hagyatkoznunk, és ennek látszólag mindaz ellentmond, amit a szemünkkel látunk. Ez az öreg Simeon csak várt-várt, és életének hosszú éveiben egyre csak azt látta, hogy megint csalódott várakozásában, megint megsemmisült a reménye, megint csalóknak bizonyultak a vigasztaló beteljesedés jelei. Melyikünk nem tudna mondani egyetmást arról is, hogyan gyengül el a hit ereje, ha szilárdan tartjuk magunkat Isten ígéretéhez, és életünk útja közben egészen másképp sikerül, olyan időket élünk át, amikor Isten elrejtőzik és nem tudjuk felismerni akaratát? Jaj, de nehéz lecke a türelem! És hány embernek kell meghalnia anélkül, hogy türelmes vágyuk teljesezett volna!

De ez az öreg Simeon minden kétség ellenére egész életében tartotta magát Isten ígéretéhez, hogy meglátja az Isten üdvösségét, mielőtt meghal. Talán épp ezért nem tudott meghalni? Nem tudjuk-e magunk is, milyen terhessé válhat az élet, ha valaki már öreg, de még egy ígéret beteljesedésére vár, és ezért nem szabad búcsút vennie? Nem egy ember sokáig kínlódott azon, hogy nem tudott meghalni, csak mert még valamit ki kellett várni, egy döntést meghozni, egy szót kimondani.

Az öreg Simeon aggodalma bizonyára évről-évre növekedett: igazán megéri-e még, amit Isten mondott neki, hogy meglátja az üdvösséget Jézus Krisztusban? És most megtörtént! Karjába veheti a Gyermeket, fogadhatja Isten beteljesült ígéretét. Kimondhatatlan öröm tölti el szívét, miután Isten mindezt megtette neki; most már búcsút vehet. Békességben adhatja vissza életét Isten kezébe.

Mit mondhat nekünk ez a történet itt, egy öregember sírjánál, akit sok szenvedés, sok csalódás a türelem nagy

és nehéz próbájának tett ki, és különösen életének utolsó hónapjaiban nagy fájdalokat kellett elviselnie?

Simeon története megmutatja nekünk, hogy életünk minden kétségén és terhén túl valóban komolyan számíthatunk Isten ígéretére. Isten beteljesíti azt, amit megígér, ha akár az utolsó pillanatban is, mert emberi mesterkedés, emberi működés sokáig ellenállt akarátának és szavának. Isten szavának áll, akkor is, ha világok omlanak össze körülöttünk; éppen ott, ahol mi emberek azt hisszük, Isten ellensége aratott győzelmet, az ő hűségét kell hirdetnünk. Jézus keresztje, amely magasan emelkedik a világban, Isten hűségének a jele: azé a hűségé, amelynek még a halállal sincs vége, sőt éppen a halállal nincs vége. Messze túlszárnyalja minden, egyre ismétlődő emberi hűtlenségünket egymás iránt. Igaz, az öreg Simeonnak is meg kellett halnia, de miután kezébe vehette Isten üdvösségét, Isten hűségét és szeretetét, számára már nem szerencsétlenség a halál. Békében vehet búcsút, mert tudja a legfontosabbat és legdrágábbat, amit embernek tudnia adatott: hogy sziklára épít az, aki Istenben bíz.

Ezért hozzánk sem illik az, hogy panaszkodjunk a halál miatt, a magunké miatt sem, inkább dicsérjük e fölött a sír fölött is Istent, hogy hűségesen beteljesítette szavát ebben az életben. Akik ismertük a megboldogultat és éreztünk valamit a belőle áradó békéből és sugárzásból, tudjuk: minden viszontagsága ellenére mégis jelen volt életében Simeon beteljesedett ígérete, erős, vigasztaló, szilárd remény az új égben és az új földben. Mindezt most láthatja, úgy, ahogyan hitte. Isten adjon békét neki örök Országában.

Chilla Raymond

ÉGI SZÜLETÉS NAP

Legyetek olyanok, mint a szolgák, akik urukra várnak; szolgálatára készen vigyáznak, hogy azonnal ajtót nyissanak (Lk 12,35).

Kedves gyászoló család, kedves Testvérek!

A sok szentírási szakasz között talán a mai evangélium illik rá leginkább Feri bácsi életének utolsó szakaszára: Ura szolgálatára készen várt.

A legnagyobb természetességgel vette, hogy haza kell mennie. Az élet megfosztotta sok mindentől: vagyontól, karriertól, hazájától is. Messze került barátaitól, pedig barátai és tisztelői sokan voltak. Adottsága volt rá, hogy udvariasságával barátokat szerezzen. Később szeretett ecsetjét is el kellett hagynia. Nem a keze remegett: látása hanyatlott. Szellemileg továbbra is friss maradt. Megható volt hallani, mikor az itteni magyar plébániára helyezésem után lelkemre kötötte a magyar nép szeretetét és gondozását. Egy nemzetét szerető bölcs mondta el, hogy hasonló nemzetszerető érett bölcsességet vár el itt mitőlünk.

Később meglepett, hogy a hazamenetel mennyire nem probléma számára: minden készen áll. Erejét hanyatlani érezte az utolsó hónapokban. Szinte nap-nap után érdeklődött, hogy sírköve megérkezett-e már; és folyton azt hangoztatta, hogy ő előbb lesz a temetőben, mint a sírköve. Nagyon hálás volt az érdeklődésért — talán ez volt egyetlen vigasza —, de még akkor sem akart terhére lenni senkinek.

Az életről való leválása szinte olyan természetes volt, mint az érett gyümölcs földrehullása. Vagy még igazibb hasonlaltal élve: mint az idejét betöltött magzat életre születése.

Az őskeresztények a vértanúk halála napját égi születésnapként ünnepelték: a vértanúsorsban a húsvéti misztérium megújulását látták. De az Egyház későbbi reflexiója hasonlóságot talált a piros és a fehér vértanúság között: lehet tanúskodni az élet hirtelen, erőszakos megszakításával, és lehet a napról-napra való szívós helytállásban is. Mind a kettőben Krisztus szenvedése és győztes halála újul meg. Minden keresztény halál égi születésnap.

De amint félelmetes kiszakadni az anyaméhből egy újfajta élet összefüggéseibe — belekerülni a fény és a levegő világába, elhagyva a védettség helyét és a magzati élet tápláló fonalát, belépni egy újfajta táplálkozási, érzési, reagálási módba (az első hang, amit a levegőnek a tüdőbe hatolása okoz: sírás!): hasonlóképpen félelmetes a mi ismert világunk kereteiből kiszakadni és belekerülni egy más fény sugaraiba, ahol a jelen világ törvényszerűségei nem érvényesek, és nem adnak tudatunk számára rejtekhelyet; egész valónkat átjárja az igazság fénye, és rádöbbenünk, hogy létünk legalapja mindig Istenre volt éhes, és ezért nincs teljes emberség megistenülés nélkül.

A bennünk élő és égő nagy szellemi szeretetvágy kielégíthetetlen: „Pogány rímek és muzsikák között / keresek valami örököt“, mint Ady mondja. Mi mindannyian az Abszolútum hűtlen szerelmesei vagyunk, és ezért az abszolút Szent elé jutásunk mindig fájdalmas is. Ez a fájdalom a mi megtisztulásunk. Szerelmünket nem veszi el, csak megtisztítja és igazabbá teszi.

Ez a két motívum uralkodik a gyászmiséken: Isten szeretetének ünneplése, a nagy hálaadás, és Isten irgalmának ünneplése. Nagy hála Isten szeretetéért, azokért a „csodadolgokért“, amiket Ferenc szolgája életében beteljesített; azokért a javakért, amiket rajta keresztül adott egy családnak, a magyar népnek és az emberiségnek.

A másik motívum Isten irgalmának ünneplése; mert mindaz a jó, amit Feri bácsinak és rajta keresztül nekünk adott, irgalma műve volt.

Most kérjük, ne tekintse szolgája gyengeségét, hanem nagy irgalma szerint teljesítse be meg nem érdemelt szeretetét, és adjon örök világosságot és békét Ura jövetelére készen váró szolgájának; ígérete szerint vezesse ünnepi asztalához, és a Dicsőség Királya szolgáljon neki.

A keresztségben az Úr elé megyünk, és kérjük, foglalja le testünket-lelkünket a maga számára. Ez az éncsere, amely megkezdődött a keresztségben, beteljesül a halálban. Krisztussal egyesítettük életünket, Krisztussal egyesítettük halálunkat, és Krisztussal egyesítettük újjászületésünket. Krisztus misztériuma teljesül be bennünk. Méltó, hogy itt az oltár előtt és itt az oltáron még egyszer egyesítsük ennek az embernek az életáldozatát Urával, és ezért méltó, hogy fájdalmunk közepette is Isten nagy jóságáról elmélkedjünk, azt imádjuk és ünnepeljük.

Chilla Raymond

TESTVÉRÜNK Ő

Mindegyikünk magáról ad számot Istennek (Róm 14,12).

Megilletődve állunk testvérünk koporsója mellett. Mekkora fájdalom és elsötétülés vitte oda, hogy életétől megakart szabadulni, és azt választotta, amitől mindegyikünk

öszönösen megborzasd és menekülni szeretne! Milyen sokáig hordozhatta ezt a fájdalmat és elsötétülést, míg végül akkorára nőtt, hogy nem bírta tovább hordani!

1. A tragédia küszöbénél megtorpanunk. Az első figyelmeztető szó arra int minket: „Ne ítélj!” Embernek nincs joga hozzá; bármennyire közelről ismerte, ember ember előtt titok marad. Minden lélekben van egy szentély, oda csak az Istennek van bejárása. Ki tudja, hogy mikor és hányszor szakított szívében a bűnnel, csak szabadsága nem volt már, hogy akarátának érvényt szerezzen, mert a múltja ezernyi szállal tartotta fogva . . . Hogy végső lépésére a kétségbeesés vagy a bűn szötte hálóból való kitörni akarás vitte-e — a lélek teljes elsötétülése, vagy a szabadság végső fellobbanása a belső rabság eltörlésére és egy igazabb élet akarására — nem tudunk választ adni. Ez az ember szabadságának a titka, ahová csak Isten képes betekinteni. Isten pedig nem ítél el senkit.

Ő állandó, megmásíthatatlan, örök szeretettel szereti gyermekeit; a szerencsétleneket még inkább, mint a szerencéseket. Nem Isten ítéli el az embert: az ember magát ítéli el, mikor Istenről leszakítja magát. Isten természete, valója az, hogy szeressen, nincs hatalmunkban ezt megváltoztatni. Isten gyűlöli a bűnt, de szereti a bűnöst. Az ember ítéli el önmagát, mikor elzárkózik és visszautasítja a feléje közelítő szeretetet, mert telve van öngyűlölettel, megbocsátani nem akarással, a megváltozás és újrakezdés félelmével.

Hogy testvérünk hogyan ítelt és választott abban a pillanatban, mikor kilépett a mi világunkból és belépett egy tapasztalatunkon túli világ összefüggéseibe: az ő titka és az Istené. A mi feladatunk — az Úr Jézus szavai szerint —: „Ne ítéljétek, hogy meg ne ítéljenek titeket. Amilyen mértékkel mértek, olyannal mérnek majd nektek is.”

2. A másik feladat: a megbocsátás. Az Úr Jézus így tanított minket imádkozni: „bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk . . .” Ha volt valami panaszunk, vádunk, sértődöttségünk: az élő ellen lehetett. Ki nem vétett mások ellen, és ki nem vétett legtöbbet azok ellen, akik legközelebb állnak hozzá?! Búcsúzásunknak egyúttal megbocsátásnak is kell lennie. Isten gyűlöli a bűnt, de szereti a bűnöst. Nekünk is Istenhez hasonlóan kell tenünk testvérünk iránt.

Testvérünk ő, mert halandó, és mi mind halandók vagyunk. Testvérünk ő, mert bűnös, és mi mind bűnösök vagyunk. Testvérünk ő, mert Isten irgalmára szorul, és mi mind, kivétel nélkül, Isten irgalmára szorulunk. A bűnben és a halandóságban nem különbözünk egymástól. Egyformán porból vagyunk és porrá leszünk. Nagyobb köztünk, ezerszer alapvetőbb a hasonlóság és a közös családi jegy, mint azok a különbségek, amelyekre elsőbbségünket szeretnénk alapozni.

3. Testvérünk ő nemcsak a bűnben és halandóságban, az emberi természetben, hanem Isten kegyelméből a megváltásban is. Ha mi nem vállalnánk vele közösséget, van nálunk nagyobb, aki közösséget vállalt vele és vállal vele ma is: Isten Fia, Jézus Krisztus. Ő emberré lett — azért, hogy a bűnös és halandó emberrel, a legszerencsétlenebbjével közösséget, sőt testvériséget vállaljon. Isten Fia vérént ontotta, hogy ezt az embert a föltámadáskor magáénak mondhassa.

A halálban minden ember a kereszten megdicsőült, „az érte meghalt és föltámadt” Isten Fiával találkozik. Az is, aki sohasem hallott róla; az is, aki téves elképzelések nyomán vagy saját bűne és könnyelműsége miatt elfordult tőle, felismeri őt. Egy új világban találja magát, és ezt a világot Krisztus világossága világítja át. Az, ami rejtve van mindegyikünk szeme előtt: jellemünk gyökere, szabadságunk, személyiségünk magva, a világhoz és másokhoz való viszonyunk, a történelem szerkezete, az Egyház szerepe, a lelkek rokonsága, az imádság mindent átjáró és átszövő ereje, — szóval mindaz, amit a test és az érzékek fátyla eltakar most látásunk elől: áttetsző lesz, a valóság álarc nélkül jelenik meg, és mindenben kiverődik Isten jelenléte és szeretete.

Vannak hittudósok, akik azt állítják, hogy ebben a pillanatban lesz először igazán szabaddá és tudatossá az ember; először választhat teljes világossággal és szabadsággal. Elfogadhatja vagy visszautasíthatja Isten feléje nyújtott szeretetét és testvériségét. Eszerint mondja ki ítéletét saját maga felett. Előző élete és magatartása, Isten felé forduló vagy Istennek hátat fordító döntései csak előkészületek, gyakorlatok a végső döntésre. A végső döntés maga az elhunyt és az Isten titka.

Nehéz megmondani, melyik fájdalmasabb és félelmetesebb a mi számunkra: kiszakadni ebből a testből, ami mi vagyunk, amin keresztül milliónyi szállal fűződünk az emberekhez és a világmindenséghez, — vagy beleszakadni abba a más fénybe, amely átvilágítja egész valónkat, és mint forró tűz, leolvaszt rólunk minden álarcot, fölfedi valódi önmagunkat sajátmagunk és a világ előtt, és szembesít az Élő Isten igazságával és szentségével. Ez a fájdalom a tisztító tűz, — ha Istent választottuk. Ez a fájdalom a pokol, ha Isten szeretetét elvetettük.

Ebben a fájdalmas választásban tesz minket testvérekké a halál. Ez teszi kötelességünké a harmadik testvéri szolgálatot: a halottért való imádságot.

4. Ne mondja senki, hogy ami már megtörtént, azon mi már nem változtathatunk. Igaz ez, de Isten nem ismer időt. Előtte a tegnap és ma és holnap nem számít, ő együtt látja őket, és előtte egybeesnek. Tudja, hogy holnapután ki fog imádkozni egy-egy rég elhunyt emberért, hogy Isten legyen könyörületes hozzá és ne nézze vétkeit, hanem a saját jóságát, Fia érte ontott véré. Amint érdeme nélkül részesítette a keresztség kegyelmében, az istenfiúságban, amint érdeme nélkül választotta arra, hogy az Oltáriszentségben táplálja és teste-lelke az Istenség temploma legyen: úgy legyen irgalmas hozzá és könyörüljön rajta, s fejezze be ingyen kezdetű művét. Ő tudja, hogyan siklott ki ez az élet, és mennyi hibája volt benne az elhunynak, mennyi másnak. Istennek van módja megbocsátani, bánatra vinni és megszentelni az embert igazságosságának sérelme nélkül. Alázatosan könyörgünk; nem érdemekre hivatkozunk, sem testvérünkére, sem a mienkre, hanem Fia értünk ontott vérére, saját szeretetére és jóságára.

5. Mikor Isten irgalmáért könyörgünk, ne feledkezzünk meg eddigi jóságáról sem. Ennek az embernek létet, életet, hivatást adott. Lelke mélyén rejtette az Igazság kitörölhetetlen képét. Az Isten Fia képét. Ha ő nem köszönte meg és nem lenne képes megköszönni, mi mondjunk köszönetet érte.

És becsüljük meg Isten ajándékát, az életet. A másokét és a miénket. Használjuk arra, amire Isten adta: hozzátérésre, közösségbe, nyájába tartozásra. A testvéri, imádságos közösségbe, ahol már most Jézussal találkozunk, és már most Istenéi vagyunk.

Martin Adam

ISTEN ELNÉMÍTJA BÜSZKE SZAVAINKAT

Igy szól az Úr: Legyetek csendben és ismerjétek meg, hogy én vagyok az Isten! (Zsolt 46,11)

Az, ami itt történt, fejbevag és elnémít bennünket. Ha most ennél a koporsónál mégis beszélünk és azon küzdünk, hogy összeszedjük magunkat, akkor ez csak Isten színe előtt történhet, meghajtott fejjel, gőg, kíváncsiság, tudálékosság nélkül. Tehát aki eljött ide, azt csak komoly érdeklődés vezethette, hogy meghallja, ami Isten nevében mindannyiunkra vonatkozik.

Igen, elcsendesedtünk — de meddig? Nem kezdtünk-e rövidesen megint sugdolózni, tárgyalni? Pedig mindaz, amit beszélünk, csak tehetetlenségünk jele, üres szó, néma fájdalomról és kétségbeesett elképedésről tanúskodik. Aki ennek az öngyilkosságnak a tragédiáját igazán megértette, annak továbbra is némán kell maradnia, hogy halljon; majd csak akkor beszélhet, ha fölismerte és másokkal is meg akarja ismertetni azt, ami ebből mindannyiunkra vonatkozik. Ezért egyikünkben sem élhet gúny vagy káröröm, főleg pedig ítélet: „ez vagy amaz a bűnös!“ Aki így elévetelezi Isten ítéletét, az bűnt követ el. Intőn kiált felénk a szó: „Ne ítéljétek, hogy meg ne ítéljenek benneteket!“ Egészen bizonyos vagyok benne, hogy a jelenlevők közül senki sem akarta ezt a halált, nem tervezte, nem egyezett bele. Senki. És mégis mindannyian kicsit bűnrészesek vagyunk ennél a koporsónál. Éppen ezért senki sem hárfíthatja a vétket másokra, nem játszhatja a mindentudót, és nem mentheti fel magát egészen.

Isten előtt be kell ismernünk: Mindannyiunknak megvan a bűne, mindegyikünknek egy kicsit többet kellett volna tennie azért, hogy G. M. életét védje és megóvja. Mert halála nem vak sorscsapás, sok emberi körülmény játszott közre benne. Az elhunyt tartós idegfeszültség befolyása alatt állt; közeli és legközelebbi környezetében könnyelműség és elvakultság fordult elő; barátai mesterek voltak az elpalástolásban és tévútra vezetésben. Ezért mindannyiunknak szól a kérdés: Igazán megtettünk mindent, hogy fenntartsuk ezt a nehezen botladozó embert — vagy hagytuk elesni, mert azt gondoltuk: „Minden szentnek maga felé hajlik a keze“? Ki akarná itt azt állítani: Uram Isten, én ártatlan vagyok! Nem voltunk-e vakok a másik kétségbeesése iránt, süketek

tanácstalan kérdéseire, szótlanok, ahol egy világos szóra lett volna szükség? Jaj, milyen könnyen is hagyatkozunk a nyomorúságos mondásra: „Segíts magadon, az Isten is megsegít!” Vagyis alapjában véve hagyjuk, hogy minden ember maga boldoguljon — vagy forduljon fel. Ilyenek vagyunk, így csinálnak velünk mások. Micsoda ördögi köre a szeretetlenségnek és a segítség megtagadásának!

Hol találunk vigaszt ennyi mulasztás, ilyen kegyetlen halál láttán? „Legyetek csendben és ismerjétek meg, hogy én vagyok az Isten!” Vagyis: Isten jósága felkutatja és hordozza ezt a halottat is. Mi elengedtük G.M.-t, úgyhogy nem tudta magát fenntartani többé — ez a bűnünk. De Isten kezéből ki nem eshet, csak egyik kezéből a másikba, ő a kétségbeesés és a halál után is tartja. Ez a reményünk. Többet nem tudhatunk, de ez vigasztaló tudat.

Minket is szilárdan tart Isten jósága. Ez abban nyilvánul meg, hogy minden mulasztásunk, a segítség minden megtagadása ellenére új esélyt kapunk, hogy megtegyük Isten akarátát. Micsoda Isten akarata? Felszólítás a szeretetre minden gyűlölet ellenében, arra, hogy igent mondjunk embertársunknak. Ha ma igazán elcsöndesedtünk Isten előtt, akkor megismertük, miről van szó: Arról, hogy mindig újból megtörjük a szeretetlenség és a megtagadott segítség magunk alkotta ördögi körét, és bekapcsoljuk a másikat hordozó szeretet áramkörét. Ez az Isten akarata — és nem féktelen szomorúság, kölcsönös vádaskodás, ellenséges önteltség. Amikor Isten akarata elevenünkbe vág, akkor elnémítja büszke szavainkat, és a felebarát szükségé olyan hangossá válik, hogy nem tudjuk többé hallatlanra venni. Isten éppen kétségbeesett embertestvéreinkben szól hozzánk — akarjuk-e meghallani, felismerni és cselekedni?

29 éves munkás, házas, egy gyermek. Öngyilkosság házassági bajok miatt, amelyek mind a két családot teljesen feldúlták.

Walther Lüthi

MINDEN JAVUKRA VALIK

Tudjuk, hogy azoknak, akik az Istent szeretik, minden javukra válik (Róm 8,28).

Kimondhatatlanul nehéz alkalom hoz ma össze bennünket. Megpróbálhatjuk átélni magunkban azt, amin ezekben

a napokban végig kellett mennetek, de ez lehetetlen. Valósággal fél az ember attól, hogy szavaival még nagyobb fájdalmat okoz, még jobban bánt. Legszívesebben odaülne mellétek, és hallgatag részvétellel a kezemet nyújtanám. Egyedül Isten tudja, mi van a lelketekben. Csak ő tudná most itt a segítő szót megtalálni. És valóban: Isten nem marad néma. Egy olyan igében szól hozzánk, amelyet Pál apostollal mondat el, embertársunkkal, akinek szintén ugyancsak sokat kellett elviselnie. Így hangzik: „Tudjuk, hogy azoknak, akik az Istent szeretik, minden javukra válik.“

„Minden.“ Mindegyik emberi életben vannak olyan dolgok, amelyek gondot adnak, amelyek fáradságot, bajt okoznak. És ezek a dolgok hatalmukba akarják keríteni életünket. Az úgynevezett hivatásbeli, családi és egyéni „körül-mények“ mindig újból erősebbnek bizonyulnak nálunk. Így van ez, kedves gyászolók, azokkal a kimondhatatlanul nehéz dolgokkal is, amelyeket most el kell viselnetek. Hatalmukba akarnak keríteni benneteket, térdre kényszeríteni, földre sújtani, tönkretenni. Így van ez. Ilyen a sors.

És most Isten itt követi útján azt adja tudtunkra, hogy van más lehetőség is. Nem kénytelenség az, hogy a dolgok ártsanak és lesújtsanak. Sőt lehetséges az ellenkezője is: a veszteség, a fájdalmas veszteség nyereséggé válhat. Minden, még az elviselhetetlen dolgok is — szolgálnak, javára válnak annak, aki Istent szereti.

Bámulatos, mondhatnám képtelen kijelentés. Honnét tudja ezt Pál? Ki kezeskedik róla, hogy ez nemcsak szó, üres állítás, olcsó vigasz? — Pál tudja, mit beszél. Az lebeg közben a szeme előtt, az van az eszében, aki olyasmit hordott, mint ember soha még a földön — a keresztet. A kereszt mindannak a bűnnek a summája, amit ezen a földgolyón ember valaha is elkövetett. Krisztus összetört alatta. Meghalt és eltemették. Így hát magára vette és elviselte mindazt, amit nekünk viselnünk kell. A tiéteket is, kedves gyászolók.

Ott, amikor Jézus összetörve függött a kereszten, a „dolgok“ valóságos diadalt ültek. De három nap múlva bekövetkezett a felfoghatatlan fordulat. Isten nem hagyta, hogy Jézus a sírban maradjon. Húsvét titkában diadalmaskodott: győzelmet aratott a „dolgok“ fölött, a halál és a pokol fölött.

Igy Krisztus Isten intéző akaratából megtörte a dolgok diktatúráját. Megfosztott hatalmától minden megsemmisítésre és rontásra törő erőt a világban. Neki adatott most minden hatalom. Ez a példátlan, páratlan jórafordulás lebeg Pál szeme előtt, ennek tudásából, a húsvét titkából kiindulva meri mondani: „Mi pedig tudjuk, hogy az Istent szeretőknek minden javukra válik.“

Ha most vádló gondolatok merülnek föl bennetek, kedves gyászolók — és különös volna, ha nem így volna —, ha azt kell kérdeznetek magatoktól: „Elmulasztottunk valamit, hibát követtük el? Mit kellett volna másképpen tennünk, hogy megelőzzük azt, ami történt?“ Ha Istent szerítek, mindez a „dolog“ a javatokra válik. Minden!

De talán mindenekelőtt a kedves elhunyttra való gondolás ver le bennünket. Évekig tartó alattomos kedélyi kórja, halálának ijesztő módja. Talán ez az egy kérdés foglalkoztat: milyen fogadtatásban részesül odafönn az örökkévalóságban? Mi lesz felelős énjéből, amely nem semmisült meg? Elfogadja-e Isten? Hisz tudjuk, nem szabad magunknak rendelkezniünk halálunk fölül!

Isten tudja, hogy milyen állapotban volt a kedves halott. Isten tudja, hogy itt betegségről, nem szabadakarati döntésről van szó. Ha valaki megérti és nem ítéli el a halálos beteget, akkor Isten az, a szívek egyedüli ismerője. Ezért a kedves halottnak is javára kell, hogy váljék minden, — még halálának módja és körülményei is. Krisztusról ezt mondja a Szentírás: „Valóban, betegségeinket ő viselte és fájdalmainkat ő hordozta, rajta van a büntetés, hogy nekünk békességünk legyen, és az ő sebei által gyógyultunk meg.“ Hittel és meggondoltan állítom: Istennek ez az ígérete teljes mértékben áll a kedves halottra is: Krisztus viselte az ő betegségét. Krisztus magára vette utolsó éveinek minden elképzelhetetlen kínját. És amennyiben vétkezesekben, a büntetést Krisztus vállalja. És Krisztus sebei által meggyógyult. Így Krisztusban, Krisztus által most elnyerte a békét. Megnyugodott végre. És mi szívből örülünk, hogy megvan a nyugalma mindazok után, amit kiállt.

Más szóval: „Akik Istent szeretik, azoknak minden javukra válik“ — mi az a jó, az a legjobb? Ha körkérdést tennének föl arról, hogy mi jó, mi jobb és mi a legjobb, sokan sokfélet felelnének. A Szentírás szerint egyvalami a legjobb. Egy a szükséges: a békesség Istennel, az örök

üdvösség. „Mi pedig tudjuk, minden örök üdvösségére szolgál azoknak, akik Istent szeretik.“

„Akik Istent szeretik.“ Hogy kell ezt képzelni? Ki szereti Istent? És hogyan szeretjük őt? Mindenekelőtt abban a mostani szomorúságban, amely ma összehozott bennünket, mit jelent Istent szeretni? Mi most szerencsétlenséget látunk és érzünk. Még nem láthatjuk szemünkkel, nem foghatjuk fel értelmünkkel az örök üdvösséget. De szabad és kell hinnünk benne. Minden ellenkező látszat ellenére szeretnék most segíteni, hogy elhiggyük: az, aki mindenkinél előbb a „fáradtakat és megterhelteket“ hívta magához, nem vetette el, hanem kegyesen fogadta a kedves elhunytat. Hiszem, és titeket is szeretnék felszólítani, hogy velem együtt higgyétek: kedves C.-nk jó helyen van.

Hinni, hinni ezt és nem esni kétségbe, hinni, hogy Isten szereti a kedves elhunytat és bennünket is: ezt jelenti ebben az órában, ebben az esetben konkrétan az „Istent szeretni“. Nem tenni most szemrehányásokat Istennek, nem lázadni fel ellene, nem perlekedni vele, nem: bízni most is benne, bízni abban, hogy Fiát kedves halottunkért is feláldozta a kereszten: ezt jelenti most „Istent szeretni“. Ha nem hinnénk most ebben, megsértenénk Őt.

De hinnünk kell abban is, hogy Isten titeket is szeret, kedves hátramaradottak: a feleséget, az édesanyját, a fivért. Erről van most szó. Akkor is, ha most még egyáltalán nem értitek azt, amit Isten megengedett. Akkor is, ha a súlyos viszontagságok között az a benyomásotok támad, hogy Isten nem szeret, hogy gyűlöl benneteket — ő nem veszi rossz néven az ilyen gondolatokat. Ha valaki megért, mindenestül megért benneteket, akkor ő az. De ne szűnjetek meg hinni: Isten jót akar veletek, akkor is, ha fájdalmat okoz. Ne hagyjátok, hogy akármilyen sötét gondolatok elfordítsanak, eltávolítsanak Istentől. Próbáljátok mindig újból hinni, erősítsétek egymást kölcsönösen abban a hitben, hogy semmi és senki nem választhat el benneteket Isten szeretétől, attól a szeretettől, amely Jézus Krisztusban eljött hozzánk.

Ha megkapjátok azt a kegyelmet, hogy úgy szeressétek Istent, hogy hisztek a szeretetében, akkor a nehéz dolgok, a keserves élmények nem válnak károtokra. Vagyis a rátok szakadó szenvedésben nem váltok keménnyé és keserűvé, hanem éretté és jóságossá, hálássá és nyitottá az ado-

mányok és áldások iránt, amelyeket Isten ebben az életben még nektek tartogat. Most természetesen még szomorúság tölt el benneteket; de ez is lassan csendes örömré fog fordulni, előzévé az eljövendő viszontlátásnak azon a jó helyen, ahol — szabad remélnetek — a kedves elköltözött már biztonságban van. Így fog rajtatok beteljesedni: „Tudjuk pedig, hogy az Istent szeretőknek minden javukra válik.“

Kedélybeteg öngyilkos férfi.

Szigeti János

„HISZEM A SZENTEK KÖZÖSSÉGÉT“

„Mit keresitek az élőt a holtak között?“ (Lk 24,5)

Már ki volt tűzve a nap, amelyen majd összeesketem Pétert és Margitot, amikor a boldog menyasszonyt is megtámadta az influenzajárvány. Azt reméltük: betegsége könnyű lefolyású lesz, és mindössze egy-két hetes halasztásról van szó. Másképpen történt. Koporsója mellett állunk most, — és ez a fekete koporsó, ez a friss sír magába temeti szüleinek gyermekükbe vetett minden reményét, egy boldog házasság minden tervezését.

Egy sírhalom és egy világ

Múlt el mögöttem:

Tegnap még fogtam egy kezét,

És ma temettem. (Sík Sándor)

Haza kell mennünk, itt kell őt hagynunk. Az élet, a munka megy tovább, követel bennünket. De nem csodálkoztam, amikor Péter azt mondta nekem: a meg sem ízelet, máris elvesztett családi otthon helyett ezután a temető lesz az ő második otthona. Oda fog kijárni, amikor csak tud. Leül a sírra, virágot tesz rá, mécesest gyűjt, imádkozik, vagy csak egyszerűen visszagondol a múltra, arra a fájdalomosan rövid időre, amelyet ez a ragyogóan életvidám s ugyanakkor mélyen érző és oly széles érdeklődésű lány vele tölthetett. Ez egy kicsit olyan lesz, mintha találkozónak, és talán megkönnyebbül tőle a lelke.

De Péter jól tudja, és tudjuk mindannyian: ez kevés. A szeretet nem akar elválni, nem tud elszakadni attól, akit szeret. Pedig aki ebben a sírban nyugszik majd, az már nem Margit — „csak a teste“, ahogyan a nagy magyar író, Gár-

donyi Géza írta sírkövére. Az a titokzatos isteni szikra, amely Margitban örült és kacagott, gondolkodott és dalolt, már nincs ebben a testben. Hol van hát? Keresztény hitünk azt mondja: tovább él. Hogyan? Nem tudjuk. Nem is lenne erőnk most, hogy a túlvilág titokzatos fátylán áthatolni próbáljunk tekintetünkkel. Csak azt az egyet tudjuk, és abba próbálunk nagyon kapaszkodni ebben az órában, hogy Valaki itt járt a földön, feltámadást és örök életet ígért a benne hívőknek, és erre az ígéretere a saját feltámadásával tett pecsétet. És amikor a gyászoló asszonyok hűsvét reggelén a sírhoz siettek, a fényes angyal ezzel fogadta őket: „Mit keresitek az élőt a holtak között?” Megértitek-e, ha most én is ezzel fordulok hozzátok? Igen, itt van a hely, ahová tesszük a testét; de ez a hely, a temető, a holtak helye, nem az élőké. Testvérünk pedig Isten ígérete szerint tovább él.

Él, és — bízunk benne, hiszen ismertük tiszta, szép életét — már megzavarhatatlanul, örökre boldog Isten szeretetében. Ne keressük hát őt a temetőben: keressük Istennél. Amikor nap mint nap imádkozunk, minden imánkban gondolhatunk a mi kedves Margitunkra: ő már megérkezett oda, ahová mi kiáltunk, hallja szavunkat, figyel ránk. Az isteni szeretettel egyesülve az ő szeretete is árad felénk.

Még egy helyet tudok, ahol keresnünk kell azokat, akiket szerettünk: a saját szívünkben. Egy regényben olvastam régen egy asszonyról, aki sok évvel élte túl férjét. Ez alatt az idő alatt állandóan beszélgetett vele, és szinte hallotta feleletét. Mindent megosztottak, mindent megbeszéltek, éppen úgy, mint amikor még mellette élt. Ez nem szép mese: ez valóság. Kedves halottaink most közelebb vannak hozzánk, mint valaha! A földi életben a legszeretőbb jegyespár is összekülönbözik néha, a legjobb barátok sem értik meg sokszor egymást. Külső és belső korlátok választanak el azoktól is, akiket legjobban szeretünk. Most ezek a korlátok leomlottak. Közvetlenül, a szívünkkel szólhatunk hozzájuk, és ők ugyanúgy felelnek, nem hallható szavakkal, hanem eleven szeretetük sugárzásával.

A Hiszekegyben ezt imádkozzuk: „Hiszem . . . szenteknek egyességét.” Nemcsak azokról a szentekről van itt szó, akiket az oltáron tisztelünk. Azt jelenti ez a mondat, hogy mi, akik még a földön élünk, szorosan összetartozunk azok-

kal, aki már megérkeztek az örök életbe. Istenben semmi szeretetkapocs meg nem szűnik, inkább kivirágzik. Tud-e a mi szeretetünk is elég erős lenni ahhoz, hogy kiállja a halál próbáját, és meglássa benne az életet? Nem mondom nektek — úgyszólván hiába mondanám —, hogy ne szeressétek őt tovább. Inkább azt mondom: szeressétek még jobban, mint eddig! Olyan nagylelkűen, hogy rá tudjátok bízni Istenre; olyan elevenen, olyan forrón, hogy a földi elszakadás fájdalomán túl megtaláljátok a szentek közösségének örök kötelékét! Ezt kívánja tőletek Isten érthetetlen, de biztosan atyai akarata, ezt kívánja az élő, örökre élő és minket szeretettel szemlélő kedves elköltözött. Ennek kegyelmét kérve imádkozik most értetek a ti lelkipásztorotok.

Hannes Meier

EZ A HŰSÉG KORONÁT KAP

*Légy hű mindhalálig, és neked adom az élet koronáját
(Jel 2,10).*

Az az élet, amelytől búcsút veszünk, bőséges alkalmat ad bibliai versünk alapfogalmának: a hűségnek meg gondolására és illusztrálására. W.S. sokféle vonatkozásban volt hűséges: munkahelyén, a családban, egyházközségünk iránt. Késő öregségéig nem törte meg ezt a hűséget. És amikor már nem tudott olyan tevékenyen megnyilatkozni, mint évtizedeken át szokott, akkor is még mindig példaadó volt ez a hűség az együttérzésben és a közbenjáró könyörgésben, töretlen szolidaritás az embertársakkal. Megindultan gondolunk erre ebben az órában. Igazán hűséges útitársat, küzdőtársat veszítettünk el, és fájdalomosan érezzük majd hiányát.

De ahhoz, hogy megokolhassuk az elhunyt testvéri hűségének titkát, mélyebbre kell fúrunk. A hűség nem önmagában vett erény. Van hűség a hamis ügyszó is, és ez nagyon sajnálatos. Van hűség, amelyet korlátolt makacsnak vagy elveken lovagolásnak érzünk: az ilyen hamis hűség öl: önző, és ezért pusztító. Tehát azon fordul, kihez vagy mihez vagyunk hűek életünkben, mi mellé kötelezzük el magunkat szóban és tettben.

Az Újszövetség üzenete szerint, a karácsony üzenete szerint — az imént éppen ezt hallottuk — az igazi, áldott hűség Jézus Krisztushoz kapcsolódik. A Krisztushoz való hűség békét teremt a földön, jólétet tesz lehetővé embertársainknak, igazi emberiességet épít. Ha Jézus Krisztushoz kapcsolódunk, ott megtanuljuk, milyen értékek közvetítenek igazi, boldog életet magunknak és embertársainknak. Jézus Krisztus az ő nyomán járóknak megadja „az élet koronáját“, ahogyan bibliai versünk kifejezi, vagyis az életet a maga teljességében. Olyan életet, amelyben nem kell megbánni semmit, olyan életet, amely nem ellenséges mások életével, hanem mindenfelé áldást áraszt. (A Jelenések könyve ezen a helyen az örök élet koronájáról beszél, a mi meggondolásaink azonban elsősorban erre az életre vonatkoznak.)

A megboldogult hű volt Jézus Krisztus evangéliumához, ezért tudott igazán áldásos hűséget tanúsítani embertársai iránt. W. S. személyében megtapasztalhattuk egy olyan ember meggyőző példáját, aki magas műveltség és kifejezett külső előnyök nélkül emberi tekintetben is bámulatos munkát végzett, mert jó helyről irányította magát: Jézus Krisztustól. Semmiképpen sem az a célunk, hogy dicshimnusz zengjünk valakiről. Az a célunk, hogy saját életünk számára tudomásul vegyük: milyen hűség, milyen értékek számítanak igazán, mire kell figyelemmel lennünk, hogy helyesen tudjuk felhasználni az ajándékul kapott néhány évtizedet. Ennek az élettörténetnek a meggondolása azt mondja nekünk: Amit Jézus Krisztusra vonatkoztatunk, az koronázza meg életünket, az teszi áldottá és értelmessé, saját magunk és a környezet számára is. Aki az evangéliumra hallgat, az van igazán jó helyen az életben. Ez egészen odáig érvényes, hogy a hívő előtte jár korának, például az Ázsia és Afrika népei iránti szolidaritásban. Ismeretes, hogy a megboldogult csaknem félszázadig házról házra járva missziós adományokat gyűjtött, és közben készséggel tűrte a „műveltnek“ feltűnni akarók orrfintorgatását. Ma persze világosabban látjuk, ki ismerte föl már akkor helyesen az emberies viselkedés parancsait, ki tájékozódott hűségesen az evangélium szerint. Így van ez meggyőződésünk szerint sok más területen is: a Krisztus iránti hűség képesít arra, hogy a fejlődés irányában dolgozzunk, és így életművünk sokáig jelentős maradjon. A Jézus Krisztusba vetett hit az áttörés az igazán sziklára alapozott élet felé.

Azt is megragadóan lehetett megtapasztalni az elhunytban, hogyan tesz a krisztushit hűsége szabaddá. Létezik nem üdvös jámborkodás is, amely csak önmaga körül kering, önmagába gubózik. A megboldogult tanúsága más: azt mutatja, hogyan old el az igazi jámborság önmagunktól, hogyan szabadít fel a szolgálatra — és a mosolyra. Ismerte a mosoly derűs művészetét, főleg saját maga ki-mosolygását. Az tud önmagán mosolyogni, aki tudja, hogy ő megbízott, szolga, küldött: az úr az Isten Jézus Krisztusban. Mi az ő küldöttei vagyunk, azért nem kell már magunkon töprengenünk, hanem azokra a világarányú feladatokra gondolhatunk, amelyeket ő mutatott meg nekünk. Ebből önmagunk viszonylagosságának fölfedezése adódik, az, hogy nem vesszük már olyan komolyan magunkat, vidámság, szabadság. Mindezzel csak másik oldalról neveztem meg az élet igazi boldogságát. Nem az lesz boldog, aki saját magával foglalkozik, visszahúzódik másoktól, és lehetőleg zavartalanul akarja megvalósítani saját terveit, hanem az, aki engedi, hogy az Úr fölhasználja, és szolgál a földön közöttünk megkezdődött Istenország magas céljának.

Persze a Jézus Krisztus osztotta korona tövises. Tudjuk ezt. Az igazi élet most is, mindig is egyben támadásoknak és sokféle szenvedésnek van kitéve. Hozzátartoznak ehhez félreértések, hátlátlanság: mi keresztények hirtelentül szem-bekertülhetünk ilyesmivel (és a megboldogultnak is volt része benne), de hozzátartozik a hozzátartozók fájdalma is, ha búcsút kell venniök kedves társuktól. De fogadjuk el a szót: a szenvedés koronája, a töviskorona is az élet, a győzelem koszorúja. Jézus Krisztus személyében olyasvalakihez vagyunk hűségesek, aki legyőzte a halált. Aki mindhalálig bízik az evangélium erejében, az nem a halál, hanem az élet felé tart. Mondanunk sem kell, hogy kedves halottunk ezzel a tudattal nyugodtan ment a halálba. Mindvégig elkísérte az a mondás, amelyet 50 évig áldásként adott útravalóul a vasárnapi iskola tanulóinak, és ez megadta, amire szüksége volt:

Krisztus igazzá tevő vére
ünnepi ruhám s annak éke.
Isten előtt így állok én meg,
majd amikor a mennybe lépek.

Egyháziilag tevékeny, a legjobb értelemben jámbor nő halála.

GYÖNGESÉGÉBEN IS TELJES ÉLET

*Az Úr erőm és pajzsom!
Öbenne bizott szívem s megsegített;
azért ujjong szívem
és énekemmel őt magasztalom.*

(Zsolt. 28,7. Sík Sándor ford.)

N.N. ápolónővér akart lenni, másokat akart ápolni, másoknak segíteni, más embereknek tenni elviselhetőbbé a betegséget és a szenvedést, másokért élni. És most másképp történt minden. 19 évvel ezelőtt gyógyíthatatlan betegség támadta meg. Sok esztendeje nem tudta már elhagyni betegágyát, egészen más emberektől függött — ő, aki betegeket akart ápolni, kénytelen volt hagyni, hogy őt ápolják, neki, aki másoknak kívánt segíteni, el kellett tűrnie, hogy rajta segítsenek.

És mégsem merült ki tétlenségben a beteg élete. Nem volt üres, hanem kitöltött, teli. Éppen mert különösképpen tudatában volt saját gyöngeségének és gyámoltalanságának, egy másik erőt, egy minden emberi élet mögött álló más hatalmat tapasztalt meg életében és halálában. Gyöngye, gyámoltalan testén áttündökölt egy más világból származó erő. Beteg életén áttetszett minden emberi élet forrása és alapja: az Úr, a mi erősségünk.

Az Úr erőm és pajzsom!

Nálunk egészségeseknél tudatosabban merítette életerejét ebből a létforrásból. Életének erős alapjából vette azt a türelmet is, amellyel magára vettehosszú betegségét.

Benne bízik szívem: élete nem volt remény nélküli reménytelen betegségében sem, mert megértette, hogy ebből a végső alapból fakad. Volt, hogy erőt vett rajta a panasz és a kétség — ki mérhetné föl közülünk egészségesek közül, a kétségnek és kétségbeesésnek micsoda mélységei lehelkednek egy gyógyíthatatlan betegre! —, de életét még akkor is egy másik világból származó reménység vette karjára. Ha az előtérben sokszor emberi reménykedés is állott, végső soron az Úrra, minden élet alapjára alapozta reményét. Ezt a reményt sugározta ki, ezt adta tovább másoknak.

Néha ott ültem betegágya mellett. Úgy jöttem, mint a gyülekezet lelkésze, akitől a vigasz és remény szavait vár-

ják. De ugyan mit mondjak, hogyan vigasztaljak itt, én, az egészséges? Nem olcsó szó-e mindaz, amit egy pár perces betegszobai látogató mondhat? Mit mondjak ennek a szenvedésnek, az orvosoktól megállapított reménytelenségnek a láttán? Csak ültem és hallgattam.

És akkor ő beszélt, a beteg, — és akadozó szavaiból ki-sugárzott az a reménység, amelyből élt. Egy-egy ilyen látogatás után sokszor nem volt világos: a lelkész vigasztalta-e meg a beteget, vagy inkább a beteg a lelkészt.

Gazdag volt az élete, mert annak a másik világnak a gazdagságából élt — és ezt a gazdagságot tovább tudta adni másoknak. Nem volt egyoldalú édesanyjához való viszonya sem, aki sok éven át ápolta. Ha az édesanya hazatért, tudta: ott a lánya, aki mindig vár rá, aki betölti az életét. Ha egyszer az anya lett beteg és jutott ereje végére, akkor éppen leánya betegsége adott ismét erőt neki, hogy életfeladata kedvéért legyőzze a betegségét. És így ő is mindig újból megtapasztalta: Az Úr erőm és pajzsom!

Hogy melyikük adott többet a másiknak: anya leánynak vagy a leány az anyjának, azt mi emberek nem tudjuk eldönteni.

De nem világos-e ebből a kérdésből, hogy a megboldogult kívánsága végül is beteljesült? Másokért akart élni, másoknak segíteni — és segített másoknak éppen az által, hogy segítséget kellett elfogadnia másoktól.

És most az Úr, a mi erőnk és pajzsunk, mindörökre magához hívta a beteget.

Szabad-e szomorkodnunk emiatt? Bizonyos, hogy nehéz elviselni, főleg az édesanyának, ha arra gondol, mit vesztett: most leánya nélkül kell tovább élnie, aki eddig mindig vele volt.

De azt hiszem, keresztényeknek nem szabad csak arra gondolni, amit ők maguk veszítettek, hanem halottunkra is kell gondolnunk: mit nyert most. Mindig gyógyulásában reménykedett, — most bejutott Isten ép világába, egészen egyesült létének alapjával: nem választja el tőle többé betegség, szenvedés, nem választja el gyöngeség és tehetetlenség, nem választja el kétség és kishitűség.

Ez a beteg élet különös világossággal mutatja: immár elérte célját, — most egészen beteljesült.

N. N. visszatért annak a kezébe, akitől élete származott. Beteljesedett utolsó kívánsága, amelynek a kórházba vivő úton adott kifejezést.

Ne legyünk-e minden szomorúságunk ellenére hálások ennél a koporsónál?

Ne magasztaljuk-e az Urat, akinek ereje éppen a gyöngében hatalmas? Ne dicsérjük-e az Urat, aki be tudja tölteni, beteljesedésre tudja vinni a beteg életet is?

„Ujjong szívem.“ Van okunk az ujjongásra, mert ilyen Istenünk van: olyan Úr, aki erőssége és pajzsa élőknek és holtaknak.

Ezért magasztaljuk őt énekünkkel.

Theodor Lescow

MINDEN A MEGBOCSÁTÁSON MÜLIK

Az Isten szeretete abban nyilvánult meg, hogy az Isten elküldte a világba egyszülött Fiát, hogy általa éljünk (1Jn 4,9).

Amikor egy évvel ezelőtt konfirmációs igéül adtuk G.-vel ezt a szentírási mondatot, nem gondoltunk a halálára. Hiszen ez az ige nem halálról szól, hanem életről. Az életre gondoltunk, tele csodálatos lehetőségekkel, amint a fiatal ember előtt áll. Gondoltunk persze az élet veszélyeire is, arra a sok lehetőségre, hogy emberileg hajótörést szenvedünk benne. Ezért olyan igét kerestünk, amely útmutató legyen erre az életre, rámutasson, hogyan kell keresztényként élni ebben a világban.

És most egészen másképp történt G.-vel, mint gondoltuk. Ha mégis ezt az egészen az életre mutató szót állítottam istentiszteletünk középpontjába, az abból a meggyőződésből történik, hogy nem lehet olyan igazán keresztény szó, amely a halálra vonatkozólag is ne rejtessen segítséget, útmutatást és vigaszt. Ha igazán „Isten szavát“ adtuk G.-vel a múlt évben, akkor ma is képesnek kell lennie arra, hogy tehetetlenségünkben és tanácstalanságunkban megint szilárd alapot adjon.

És ezt nemcsak úgy mondom. Mert nem csupán úgy állok itt Önök előtt, mint az egyház szolgája és az evangélium hivatásszerű hirdetője. Hānem ugyanakkor ott is űlök Önök között, mint személyesen érintett fél. Nagyon nagyra becsültem G.-t. Nemcsak most mondom ezt, amikor halott. Akkor is mondtam, mikor még élt. Szeretni kellett vidám, mindenki iránt nyílt viselkedéséért. Ha tehát azt mondom, hogy az akkor az életre adott szónak most a halál színe előtt is be kell bizonyítania érvényességét, ak-

kor ezt úgy mondom, hogy elsőnek magamon kell kipróbálnom, van-e ereje vagy nincs.

G. a technika áldozata lett és az emberek áldozata, a mienk, akik nem tudunk kielégítően uralkodni ezen a magunk teremtette technikán. Nem azért mondom ezt, hogy meggondolatlanul bekapcsolódjam azok protestálásába, akik szívesebben élnék tovább a tegnap életét, és ördögít látnak mindenben, ami haladással és technikával függ össze. Az élet az utóbbi száz évben szebb lett, érdemesebb lett élni. De egyben olyan felelősséget is rótt a technikával bánó emberre, hogy az néha meghaladja képességeit és lehetőségeit.

G. nem azért halt meg, mert a kérlelhetetlen sors ezt akarta — vagy éppen Isten, akiről mi keresztények azt mondjuk: ő a Szeretet. Azért halt meg, mert egy ember a másodperc egy töredékére elvesztette uralmát önmaga fölé. De éppen mert ez így van, mert a technikával élve felelőség nehezedik ránk embertársunkért, és ennek nem mindig tudunk megfelelni, nehéz azt állítani: Ez az asszony a „hibás“ G. halálában, mert egy pillanatilag ideges lett. Nem tudjuk, kivel fog ez közülünk legközelebb meggesni!

És itt úgy gondolom, G. konfirmációs ígéje fontos segítség lehetne számunkra ahhoz, hogy tovább éljünk, vagyis meg tudjunk birkózni a szívünkben emelkedő vádakkal. Sokszor elismételtem a konfirmandusoknak — és hogy G. megértette, arról meg vagyok győződve —: a keresztény istenhitben valójában minden egyetlen tárgy körül forog, ez pedig az ember vétke és ennek megbocsátása. A biblia nyelvén kifejezve: a bűnök bocsánata körül. G. konfirmációs ígéjében is erről van szó. A Názáreti Jézus életéről mint a megbocsátás következetes útjáról — ezt járta, amikor szomorúakat vigasztalt, bűnösöket feloldozott, beteget gyógyított, még halottakat is feltámasztott, ő maga pedig kínzóíért és gúnyolóiért közbenjáró imát rebegeve halt meg —, és ezt az utat fejt ki, értelmezi az újszövetség úgy, mint Isten szeretetének megjelenését az emberek között. „Általa élni“ annyit jelent, mint elfogadni és továbbadni az ő bocsánatát, meglátni és fölismerni, hogy élet — emberi élet — csakis ott lehetséges, ahol megvan a bűnök bocsánata. Ahol ez nincs, ott csak a halál uralkodik. Szív-ből remélem, kedves szülők és hozzátartozók, hogy képesek lesznek G. halálát ebben az összefüggésben látni, és igent mondani rá.

De még egy másik vigaszuk is van. Elmondták nekem, hogy a fiú, mint ahogy mindig vidám volt, jókedvűen szállt az autóba pár perccel halála előtt. És itt a következő kérdés adódik: Mi adja voltaképpen egy emberélet értékét? A hossza? Az öregek, akiknek ezt legjobban kell tudniok, többnyire azt felelik: Nem! Életünk értékét azok az órák, hónapok vagy évek adják, amikor vidámak lehettünk, szerettünk és szerettek bennünket. G.-nek jó dolga volt, vidáman élt, szerették és szeretett. Azt hiszem, így teljes, kerek emberi életet élt, ha rövidet is. Ezért ne tekintsük életét befejezetlennek, torzónak. Nem azokat a lehetőségeket akarjuk nézni, amelyek még előtte lettek volna, hanem azokat, amelyek a rendelkezésére álltak, és amelyeket ki is használt.

A többi — *nem* „néma csend“, kedves gyülekezet! A többi: reménység. Reménység abban, hogy Isten egész életünket olyan teljesen és kizárólagosan a megbocsátás ígérete alá foglalja, hogy abból új életnek, örök életnek kell erednie. Ez nem vértelen elmélet a halál utáni életről. Ez a szeretet nyelve, amely teljes lendülettel Istenre hagyatkozik, miután Jézustól megtanulta, hogy a szeretetben mindig a bűnök megbocsátásáról van szó. Ha egész komolyan csináljuk ezt, akkor életnek kell belőle fakadnia.

Ez is benne van szövegünkben, amikor arról beszél, hogy Isten elküldte Fiát a világba, hogy általa éljünk. Egészen világossá válik ez, ha a következő verset is hozzávesszük. Ott azt olvassuk: „Nem az a szeretet lényege, hogy mi szeretjük az Istent, hanem hogy ő szeret minket, és elküldte a Fiát bűneinkért engesztelésül.“

Tizenötéves fiú halála közlekedési balesetből kifolyólag.

Karsten Sohrt

A VÉGNÉL ISTEN ALL

Jézus így szól: Én vagyok a föltámadás és az élet. Aki hisz bennem, még ha meg is hal, élni fog (Jn 11,25)

Mindnyájan úgy érezzük, hogy amit Önök az utolsó hetekben és hónapokban átéltek, valahogyan ellentétben áll kedves halottunk lényével. W.-né hihetetlenül életvidám ember volt. Élénkségével minden társaságot vidámságra tu-

dott hangolni. Nagy szenvedélye a farsangi egyesület volt. Annak varrt, annak áldozta szabadidejének nagy részét. Otthona, annak berendezése életigenlő lakályosságot sugárzik.

És most megjelennek előttünk az utolsó hetek-hónapok, amikor ez az egész életöröm félelemnek és gondnak adott helyet, a reménykedés és szorongás között lebegő napok, az az idő, amikor éjjel-nappal mellette voltak, hogy minél több szeretetet tanúsítsanak iránta, amíg még lehetséges. Megjelenik ma előttünk ennek a keserves keresztútnak a vége, és ebből az alkalomból összegyűlünk itt, hogy jelét adjuk részvétünknek, és Önökkel együtt búcsút vegyünk kedves halottunktól.

W.-né éppen hogy megérte az 52 évet. Az első világháború utolsó évében született S.-ben, mint szüleinek egyetlen gyermeke. Fiatal lánykorában került ide Bűsumba, hogy háztartásban dolgozzék. Így ismerkedtek össze, Ön, W. úr és a felesége, megszerették egymást és 1937-ben házasságot kötöttek. Megérték két gyermek születésének az örömét. Megérték azt az örömet, hogy célratörő szorgalmuk eredményeképpen saját házat szereztek. És ami kedves halottunk legnagyobb boldogsága volt: megérték négy unoka örömét. Három évvel ezelőtt aztán mutatkozni kezdtek a napjainkban annyi áldozatot követelő betegség tünetei. Már-már úgy látszott, sikerre vezet az orvosi fáradozás. Ekkor következett egy fél éve a visszaesés, és végül minden reménykedés meghíúsulása. Szomorúan állunk most itt, és nem tehetünk egyebet, mint hogy kedves halottunkat imában Istenre bízunk.

Én pedig ma Jézusnak egy olyan mondását választottam ki, amelyben egészen középponti és közvetlen módon beszél küldetéséről és személyének jelentőségéről: „Én vagyok a föltámadás és az élet. Aki hisz bennem, még ha meg is hal, élni fog.“

Kedves keresztény testvéreim! Tegnapelőtt, kedden a konfirmációs oktatás új rendjének keretében az első kurzust tartottam. Tárnya volt: „Feltámadás és örök élet.“ Délelőtt és délután összesen csaknem négy órahosszat beszélgettünk erről. A konfirmálandók megnyilatkozásaiból világossá vált, milyen nehezen tud a mi korunk hitvallásunknak ebben a mondatában hinni. Hogyan képzeljük el mindezt: a feltámadást, az ítéletet, az örök életet, a mennyországot, Isten országát? Hogy talál helyet a sok milliárd

ember Isten előtt? És hogy gondolható el, hogy Isten új életet ad egy ilyen félelmetes betegségtől szétroncsolt embernek?

Végigolvastunk kedden egy sor gyászjelentést is. A legtöbb visszatükrözte hitbeli nehézségeinket. A halál tengeréről szóltak, a halál zátonyáról, amelyen életünk elapad, az ember elfáradásáról, a halál pusztító hatalmáról, elválásról és búcsúról, az élet megszűnéséről és a szeretteink köréből való kiszakadásról, mindarról, amit az utóbbi hetekben kedves halottunk esetében is megéltünk. De egy szóval sem beszéltek feltámadásról és örök életről, Istenről vagy Jézus Krisztusról. Vagyis egyik gyászjelentés sem tükrözött reményt. Valamennyit reménytelenség és mély levertség töltötte el. Csak könnyekről és gyászról tudtak beszélni, semmi másról.

Pedig, kedves gyászolók, ez temetési istentiszteleteink egyedüli értelme, ezért énekeljük az énekeket, ezért imádkozunk ma Istenhez: hogy az elhunyt testének jelenlétében megvalljuk a feltámadásba és az életbe, Istenbe és Jézus Krisztusba vetett hitünket. Ha azok közé tartozunk, akik hisznek Istenben, hogyan gondolhatnánk, hogy ő épp olyan tehetetlenül áll egy ember koporsója mellett, akár csak mi, és ezt mondja: „Te ugyan hittél bennem, de most már én sem tehetek érted semmit“? El tudják gondolni, hogy Isten a sírnál egyike azoknak a gyászolóknak, akik ellentmondás nélkül kénytelenek sorsára hagyni halottjukat? Hogy Isten hatalmának a halállal vége? Meg kell val-lanom: én ezt elképzelhetetlennek tartom. És ennek az érzésemnek igazolását megtalálom a Jézus feltámadásáról szóló híradásban.

Micsoda nagyszerű, megváltó és szabadító üzenet! Nem a gyászé, nem a könnyeké az utolsó szó. Életünk végén nem a puszta semmi áll, nem valami nagy bizonytalanság, óriási kérdőjel. Életünk végén Isten áll, aki vár ránk, szeret bennünket, és a legjobbat akarja nekünk.

Egyikünknek sem kívánhatok mást, mint hogy ez a hit újból fölébredjen bennünk, és új bizalmat merítsünk Jézus szavából. Hogy a halál milyen nyomasztó és reménytelen lehet, azt átéltük kedves halottunk sorsában. És soha nem fogunk könnyen odaadni valakit, akit szerettünk. De ebbe a gyászba belevegyülhet az a nyugodt bizalom, hogy a hitben elhunyt halottaink jó helyen, jó kézben vannak Isten-

nél, és hogy mi sem egy bizonytalan sors felé tartunk, hanem az élő és szerető Isten felé.

Az elhunyt betegségének lefolyása nagy részvétet keltett. Valásosságnak kevés nyoma.

Dr. Gianone Egon

A JÓCSELEKEDETEK KÖZBENJÁRÁSA

Szózatot hallottam az égből: „Jegyezd fel: Mostantól fogva boldogok a halottak, akik az Ūrban halnak meg. Igen, mondja a Lélek, hadd pihenjék ki fáradalmaikat, mert tetteik elkísérik őket“ (Jel 14,13).

„KönyörüljeteK rajtam, legalább ti, barátaim, mert az Ūr keze illetett engem!“ (Jób 19,21) — Hányszor imádkozott velünk barátunk elhunytjaink nevében ezekkel a szavakkal! Most mi állunk az ő nyitott sírjánál. Éppen most engedték le testét — csak a testét! — a szerény fakoporsóban: ez a legszűkebb lakóhely, amely embernek valaha kijut!

Nem egyszer jártuk vele együtt ezt a temetőt, ismerőseink sírját látogatva halottak estéjén: innen róttuk le az emlékezés adóját más, távoli vidékeken nyugvó szeretteink iránt is. Akárhány sírt befutott időközben a gaz, mert nem maradt már az élők között, aki törődött volna gondozásukkal, sok magára maradt sír cserélt gazdát . . . Mégis évről-évre mind több imbolygó gyertyafény mellett állotunk meg emlékező imádsággal, egyre hosszabbra nyúlik azok névsora, akik megelőztek minket földi sorsunk kijáratánál. Most rajta volt a sor . . .

Igaz embernek ismertük, aki meglátta Krisztust szenvedő, vigaszra szoruló embertársainak álarca mögött, és nem zárta el szívét előlük (vö. Mt 25,30kk). Valami megnyugtató volt egyéniségében. Régebben nem vette szívesen tudomásul, hogy földi helyét neki is fel kell majd adnia, bár a haláltól nem idegenkedett. Nem volt előtte ismeretlen az emberiség folyamatos jelene: főleg élete utolsó szakaszában szívesen foglalkozott a történelemmel: a fáraók korában éppoly otthonos volt, mint a római császárokéban, Mátyás királyunk idejét csakúgy magáénak tekintette, mint ahogyan a török háborúk csatáit is majd hogy

saját távcsövével nézte az idők magaslatáról . . . tudta, hogy láncszemei vagyunk az események folytonosságának. Feladatokat kapunk megoldásra mi ma éppúgy, mint ahogyan évezredekén keresztül szűkebb vagy tágabb hatósugárral mindig megkapták minden idők kortársai. Ha aztán lejárt az idő felettünk, a kérdésekre egyszer csak nem mi adjuk már meg a választ.

A felelősség, a mindennapok ezer gondja és baja, betegségek, az idő gyötrő sürgetése örül bennünket megállás nélkül: Búzaszemek vagyunk az Úr malmában, lisztté őrödünk, hogy táplálékává lehessünk mindazoknak, akikkel Krisztus titokzatos életét megosztjuk (1Kor 12,12kk, vö. Antiochiai Sz. Ignác: Epist. ad Rom. 4,1). Nem mindegyikünk sorsa vértanúság, életünk mégis áldozat. Csak ha elpusztul a gabonaszem, akkor hozhat bő termést (Jn 12,24).

Ha a halál gondolata nem is volt számára visszariasztó, mégis Jób szavait ismételte, valahányszor felmerült benne a végső számadás rizikója egy-egy hozzá közelálló távozásakor: „Könyörüljete rajtam, barátaim . . .“ Tudta, hogy nehéz lehet a kérlelő ima szava az Úr trónja előtt a mindent átvilágító fényességben (vö. Jel 4,2kk). Ott még a szentek is félnek:

Kézzelel írt könyv nyílik ottan,
Világ terhe, minden ott van,
Ítéletre felrovottan.
Bíró majd ha széket ül ott,
Minden rejtek felderül ott,
Zsoldot bűn el nem kerül ott.
Én szegény ott mit beszéljek,
Pártfogómul kit reméljek,
Hol a szent is alig él meg?

(Dies irae. Fordította Sík Sándor)

Az Úr hívása nem érte készületlenül. Minden helyzetben igyekezett helytállni, úgy láttuk. Mégis abban a ragyogásban egy hosszú emberi élet rég elfelejtett mulasztásai, talán kisebb-nagyobb bűnei is feltűnhetnek. Ő, aki életében annyi társának volt szószólója, ő maradna most magára?

Alljunk mellé ebben a döntő órában, mindazok, akik jótetteinek tanúi voltunk. Kezdve attól a vak öregember-től — rég a túlvilág lakója lesz már azóta —, akit gyermekkorában átségített egy forgalmas útkereszteződésen, egészen addig a szegény családayáig, akit, mikor váratlanul magára maradt öt ellátatlan gyermekével, a kétségbeeséstől mentett meg. Alljanak mellé most tanúként mindazok, akik-

nek hivatali és társadalmi tekintélyével igazságot szerzett, akiket szellemének felvillanó sziporkáival megvidámított. Mi most itt megadjuk neki a temetés külső díszét, és ez méltányos. De nem ez a lényeg Istennél. Hanem emlékeztessük az Urat arra, hány embert vezetett ki gondjaik útvesztőjéből bölcsességével, álljon mellette az az ifjú, akit tanácsával komoly ballépéstől tartott vissza, és azok is mind, akiknek szerényen, feltűnés nélkül anyagi segítséget nyújtott. Bőkezű volt hozzá az Úr sorsa irányításában, ő pedig nyílt szívvel és két kézzel adta tovább mindazt, amit kapott. „Könyörüljetelek rajtam, barátaim, az Úr keze illet most engem“ — vigyük az Úr elé jótetteit, szeretetét Isten és emberek iránt . . . tehetünk-e érte vajon többet?

Pár másodperc, és a föld visszafogadja fiából azt, ami az övé: a testét. A göröngyök ráhullanak barátunk koporsójára. Mi pedig, életének tanúi, szétszéledünk és folytatjuk saját életutunkat. Ne feledjük: mi is eljutunk majd, ki így, ki úgy, egy ajtóig . . . vajon Krisztus lesz-e az? Krisztus, a föltámadott! Az, aki előttünk ment, hogy lakóhelyet készítsen számunkra Atyja házában (Jn 14,2kk).

Búcsúzzunk: a viszontlátásra! az Atya házában, az örök hazában. — De lesz-e vajon, aki könyörgő szavunkra majd mimellettünk is tanúságot tehet?

Gerhard Obst

ISTEN MÉGIS JÖVŐT AD

Jól tudom én, mik a gondolataim rólatok, úgymond az Úr: a béke és nem a szenvedés gondolatai, az, hogy jövőt és reménységet adok nektek (Jer 29,11).

Kemény szó ez: „Jól tudom, mik a gondolataim rólatok“. Hogy Önöket és mindannyiunkat milyen gondolatok foglalkoztatnak itt R. T. koporsójánál, azt fölösleges kérdezni, nem is tagadjuk. A szenvedés gondolatai ezek. Nem tudjuk felfogni R. T. halálát. Önök, kedves szülők, már a második fiukat veszítették el. R.-t háborúban és a háború utáni időben kellett fölnevelniök. Akkor halt meg a lágerben az egyik. Ma, amikor már nincs nyomor, amikor a fiuk kész ember lett, pályát választott, megházasodott, ma veszítik el a másodikat.

És Önnek, kedves T.-né, röviddel ezelőtt még egészen más gondolatai voltak, mint ma. Terveket kovácsolt vőlegényével, majd pedig férjével. És férje halálakor még nem volt öt hete annak, hogy esküvőjükön közösen fontoltuk meg ezt az ígét: „Hordozzátok egymás terhét, így teljesítitek Krisztus törvényét.“ (Lásd 61. oldal.) Most már nem vehetik le a terhet egymásról. Most szenvedéssel és bánattal van tele a szíve, és megértjük, hogy nincs kedve tovább járni az utat, nem akar beletörődni, hogy R.-je nélkül éljen tovább. Az Ön terhe a legnehezebb. Mi csak nagyon keveset tudunk levenni belőle. Mi nem pótolhatjuk a férjét. De azért tudnia kell, hogy mi is Önnel együtt szomorkodunk, és szeretnénk enyhíteni a magányát. Ezt a kevéske terhet hadd vállaljuk. Vegye igénybe mindazokat, akik szeretik. Menjen látogatóba barátaihoz, és ne maradjon fájdalomban egyedül.

R. T. Nyugatporoszországban született 1941-ben. A háború vetette ide Önöket fiukkal. A gyerek szerette a vidámságot. Gyakran időzött sporttársaival. Építézmérnök lett. Főnöke azt mondta nekem, jól beleillett munkahelyén kolégai körébe.

Egyik éjjel közlekedési baleset áldozata lett. Nem azért vagyunk itt, hogy hibáról beszéljünk, vagy éppen rá akarjuk ezt háritani valakire. Ki tudja közülünk, ki volt a hibás és miért? Nekünk, akik nem voltunk ott, úgymint földeríthetetlen marad az ilyen baleset. De ha egyáltalában hibáról beszélünk — valaki helytelenül tett valamit, hogy a halott itt fekszik? —, akkor csak arról a hibáról beszélhetünk, ami a szerencsétlenséghez vezetett. Nem arról, amit a halott, vagy Ön, a feleség, vagy mindketten rosszul csináltak.

Arra gondolok, hogy R. T. halálában Istennel találkoztunk. Az mutatkozott meg itt, hogy nem rendelkezünk az életünkkel, nem a mi kezünkben van. De Isten nem rossz apa, aki számon tartja a hibázást meg a büntetést, és egyszer kijelenti: Most betelt a mérték.

Ha Isten így vonna számadásra, melyikünk ülne itt? Kicsoda érdemelte volna ki az életét, kinek lenne jó a lelkiismerete? Egyikünk sem érdemelte meg az életet. Egyikünk sem inkább, mint ő. Egyikünk sem szolgált rá kevesebb fájdalomra, mint az ő szülei és özvegye.

Ez a közlekedési baleset a felelősségünkre emlékeztet bennünket: felelősségünkre a közlekedésben mint autó-

vezetők és mint gyalogjárók, felelősségiinkre nappal és éjszaka. Isten szól hozzánk R. T. halálán át. De nem ez halálának az értelme. Miért kellett meghalnia? Miért éppen most? Minden felelet, amit adhatnánk, hamis. És még ha tudnánk is, kicsoda nem ügyelt eléggé a szerencsétlenség előtt, az sem felelet. Egy pillanatnyi vigyázatlanság büntetése? Nem, kedves gyülekezet, kedves T.-né, nem tudjuk, miért kellett a halottnak meghalnia. Nem láthatjuk meg halálának értelmét.

Csak az világos, hogy teremtmények vagyunk. Életünk nem a mi kezünkben van.

Nem akarom azzal vigasztalni Önt: ki tudja, mi állt előtte, mitől maradt megkímélve. Ez nem vigasz.

De mégis szeretném megvigasztalni az igével: „Jól tudom, mik a gondolataim rólatok. A béke és nem a szenvedés gondolatai, az, hogy jövőt és reményt adok nektek.“

A békének egy ilyen gondolata az, hogy R. T. végigélte életét. Ez az élet lezárult. Nem tudjuk, mit tehetett volna még. De most már semmit sem kell tennie. Semmi sem hiányzik az életéből. És hiszünk abban, hogy az élet nem értelmetlen, hanem megmarad Istennél.

És egy másik békét adó gondolat, hogy vigasztalja: Isten nem igazolja nekünk létét azzal, hogy nem történik szerencsétlenség a földön. De hisszük, hogy szerencsétlenségünkben is az ő erejével és az ő Lelkével találkozunk.

Isten jövőt és reménységet tartogat Önnek is. Ez ma Önnek a mondanivalóm. Szereti Önt. Segíteni fog, Lelkéből ad Önnek. Mondja csak azt, amit egykor egy imádkozó mondott szerencsétlenségében: „Mégis mindig nálad maradok, mert jobbjomat fogod.“

Ma ugyan még sötétnek és kilátástalannak tűnnek hátralevő évei, de azért lesznek barátai, lesz közössége, nem marad üres és értelmetlen az élete. Ezt ígérhetem Önnek.

Élete az ura nélkül is igazi és teljes élet lesz, és ez az élet Isten jövője az Ön számára, annak a reménységnek beteljesedése, amellyel most magajándékozza.

Mert ő mondja: „Jól tudom, mik a gondolataim rólatok: a béke és nem a szenvedés gondolatai, az, hogy jövőt és reményt adok nektek.“

Babos István

NEM MINT AKIKNEK NINCSEN REMÉNYÜK

... ne szomorkodjatok, mint a többiek, akiknek nincsen reményük (1Tessz 4,13).

Krisztusban kedves Testvérek!

Szinte bántóan éles az ellentét a gyászoló család és az egyház magatartása között. A gyászba öltözött családot örömszínben fogadja az egyház. Könnyezve és szomorú szívvel jövőnk, az egyház allelujázik. Utolsó útjára kísérik a nagymamát, az egyház örök életéről beszél. Számunkra a koporsó az elmúlás, az egyház számára az örök élet jele. Melyik magatartás a helyes? Hová csatlakozzunk? Adjunk szabad folyást könnyeinknek és osszuk meg a gyászolók fájdalmát? Vagy „erőszakoljuk“ magunkra az egyház győzelmi mámorát? — Nem kell választanunk, mert mindkét magatartás jogos, és a kettő összeegyeztethető. Helytelen lenne elveszni a bánatban, és úgy viselkedni, „mint akiknek nincsen reményük“. Ha így viselkednénk, nem lennénk keresztények. Ugyancsak helytelen lenne szemet hunyni a nagy bánat és veszteség előtt, mert akkor nem lennénk emberek.

„Elköltözött.“ Ebben az egyetlen szóban benne van mindaz a félelem, rettegés, tehetetlenség és kínzó bizonytalanság, amit az ember érez, amikor a halállal szembenéz. Élő ember, még Jézus sem tudott elfutni ettől a kínzó érzéstől. „Atyám, múljék el a pohár!“ Az egyház azonban itt nem tesz pontot, hanem tovább folytatja: Elköltözött az örök hazába — az örökkévalóságba. Ez a remény tesz bennünket kereszténnyé. És ez a keresztény remény a leggyötrőbb emberi fájdalomtól születik. Kis Szent Teréz így írta naplójában: „Nem halunk meg. Új életre születünk.“ Joggal gyászol tehát a család, és mélyen érzett szeretetről beszélnek a könnyek. Ugyancsak joggal énekel győzelmi éneket az egyház. A jó harc után az örökkévalóság koronája vár (vö. 2Tim 4,7).

Florence sokszor találkozott életében az élet és halál, az elmúlás és az örökkévalóság gondolatával. Mennyire letörte férje, majd fia idő előtti halála! A sok anyagi gond, az anyai aggodás, amin átment, míg családját nevelte, érezte vele, hogy valami nincs rendjén az életben. Valami

ellentétes gonosz erő igyekszik lerombolni mindazt, amit nagy fáradtsággal építünk, amit szépnek és nemesnek tartunk. Ugyanakkor a remény is felcsillant előtte. Minden tavasszal az új lomb fakadása, a virágok bimbóba szökkenése, az élet pezsdülése új életről beszélt neki. Gyermekének, majd unokáinak születése, növekedése, sikere az élet jóságát, örömét, gazdag reményét hirdette neki.

Ebben a küzdelemben Florence tudatosan az élet, a jó, a szeretet mellé állt. Ezért ölelte át és élte Krisztus hitét. Ez a hit, amit az egyház hirdet, megerősítette a szíve mélyén szinte félenken meghúzódó meggyőződést: a rossznak pusztulni, a jónak győzni kell. Krisztus példája és feltámadása meggyőzte őt, hogy az emberi szív mélyén rejlé értékek Isten kegyelmének hatására kivirágoznak. „Mindaz, aki hisz bennem, nem hal meg sohasem“ (Jn 11,26).

Mi még mindig „tükörben, homályosan látunk“. Florence színről színre. Amit eddig hittel fogadott el, számára valósággá válf. Eddig hitte és várta, most éli és élvezi az örök életet.

Különös hálával tartozunk Krisztusnak és a szenteknek. Az ő életükből látjuk, hogy a nemesen emberi és keresztény magatartás nemcsak összeegyeztethető, hanem azonos. Jézus könnyezett jóbarátja, Lázár sírjánál. Szent Ágoston úgy érezte, hogy mint a törött üvegből a bor, úgy távozott testéből az élet édesanyja, Monika halálakor. Szent Erzsébet mint egy eszelős a falba verte fejét, amikor férje halálát közölte vele. Nem könnyű megválni attól, akit szeretünk: ezért jogosak a könnyek és lesújtó a fájdalom. Ugyanakkor a hit megment a kétségbeeséstől. Az elmúlás mögött ott a feltámadás, az elköltözés után következik a megérkezés. A halál után jön az élet. Elköltözünk az örökévalóságba.

Isten áldjon nagymama, édesanya, jóbarát, kedves néni, akivel az üzletben találkoztunk, akit ápoltunk, aki mindig ránk mosolyogtál, aki olyan melegen tudtál szólni hozzánk, akinek annyi bizalmat sugárzott a tekintete! Mi ugyanúgy vélekedünk az életről, mint te. Veled együtt hisszük, hogy a jó győzni fog. A mi hitünk ugyanaz, mint a tiéd. Az egyház hite: Nem halunk meg. Új életre születünk.

Olvasmányok: I. Jób 19,1.23-27a
II. 1Tessz 4,13-18
III. János 11,21-27

Özvegy, egy fiatalon (38) meghalt fiú és három férjes leány édesanyja, 13 unoka nagymamája. A régi világ értékeihez ragaszkodva igyekezett az új világot megérteni, és nagy hűséggel nevelte a hitre családját. 82 éves korában halt meg rákban, Két évig betegeskedett. Mindig aktív és független életének nagy megpróbáltatása lehetett, hogy az utolsó esztendőit fizikailag teljesen tehetetlenül ágyban töltötte.

Dieter Schoeneich

HÍVÁS A HALÁL SZÍNE ELŐTT

Nem ti választottatok engem, hanem én választottalak titeket (Jn 15,16).

A nép ajkán ez a szállóige él: A gyászbeszédnek hazug beszédnek. Ez a mondás annak a következménye, hogy nem egy koporsó mellett nem hangzanak el őszinte szavak. Mi nem így akarunk tenni. Azért kérlek benneteket, kérdezzük meg magunkat: miért is vagyunk alapjában véve itt.

Nem azért vagyunk itt, hogy az elhunytat magasztaljuk. Ehhez nem lenne szükségünk Isten igéjére. Mi emberek különben is sokkal szívesebben és folyékonyabban dicsérjük és magasztaljuk egymást Isten nélkül: mert Isten előtt ugyancsak kevés marad abból, amit mi saját magunkon dicséretreméltónak tartunk.

És azt sem hallgathatjuk el, hogy — amint elmondták nekem — nektek magatoknak sem volt csöppet sem könnyű együtt élni édesanyatokkal. Igaz, ennek semmit sem szabad azon a hálán változtatnia, amely mindig kötelező az édesanya iránt. Ő hozott világra, ő ápolt, ő nevelt föl benneteket — egyszóval anyátok volt. De ugyanilyen igaz, hogy nehéz természetű, önféjű valaki volt, és meg is tudta nehezíteni a körülötte lévők életét.

Ezért nem is vigaszra várva jöttünk el ide. Természetesen fáj a szívetek. De vigaszt csak a csüggedők várnak. Ti nyíltan megmondták nekem, hogy nem vagytok ilyenek. Bizonyára nem is mint olyan emberek jöttünk, akik hisznek abban, hogy itt még valami sorsdöntő szó hangozhat el, hogy a halál színe előtt, a halál ellenében igazán segíteni lehetne. És végül nem is azért vagyunk itt, mintha az elhunyt kereszténynek vallotta volna magát; tudom töletek, hogy nem valami sokat tartott a keresztény hitről.

Miért vagyunk hát itt? Hát csakugyan csak az a szálnalmas ok marad, hogy ez így illik, hogy a jámbor hagyó-

mány szokása szerint a koporsónál még néhány szót mondunk? De milyen szavakat?

Szóval lehet, hogy mi magunk nem sokat várunk attól, ami itt történik. De bizonyos, hogy miránk várnak itt! És ezzel először is egész egyszerűen arra célzok, hogy vár ránk az emberi élet végső határa, a halál. Senki közülünk el nem kerülí ezt, éppen olyan kevéssé, mint ahogy nem kerülte el édesanyátok. Ezt megtanulhatjuk itt.

Mindnyájan megismertük már az élet határait, egyre ilyenekre bukkanunk, és egyszerűen meg kell adnunk magunkat előttük. Mégis mindig azzal hitegetjük magunkat, hogy úrrá leszünk az életen. Pedig nem vagyunk rá képesek. Inkább vétkezünk egymás ellen, megkeserítjük, romboljuk a ránk bízottak életét.

Nem leszünk úrrá életünk hajszoltságán és otthontalanságán, nem bírunk a nyugtalansággal, a szorongással, az élet döntő tényezőiben tapasztalt kudarcunkkal. Nem bírunk a halállal sem. Mások halála érinthet közelebből vagy kevésbé közelről — a magunké mindig sajátos, sötét, borzalmas dolog.

És ha azt mondtam, hogy várnak itt ránk, akkor másodjára, azaz hogy mindenekelőtt még valami egyébre is gondolok: Jézus vár minket. Most talán azt gondoljátok: No, most következik az elmaradhatatlan téma. Bizony elmaradhatatlan. Mert akár számot vetünk vele, akár nem, akár hisszük, akár nem, akár kitérünk előle, akár nem: Jézus itt van! Vár ránk. Mi nem választottuk őt, de ő ki-választott minket!

A saját választásunkkal a következőképpen áll a dolog: Kérdezhetjük, mennyiben jutunk túl életünk során azon, ami kényszer, ahol nem választhatunk. Hiszen már az életet sem magunk választjuk. Gyerekkorban persze gyakran még játéknak látszik, bár nem szabad elfelejtenünk, mennyi a félelem már ilyenkor is. Egy bizonyos fokig választhatunk: milyen hivatást akarunk, milyen házastársat, hogyan rendezzük be és éljük az életünket. De a választásnak ezek a lehetőségei mégis ritkák. Inkább a „muszáj“ van túlsúlyban, az élet sokféle téren gyakran elviselhetetlen kényszerre válik, kemény törvényt, bánattal és civódással, visszaesésekkel és elbírhatatlan gondokkal. És hol világosabb, mennyire rabok vagyunk, mint a halálban?

De azt is meg kell kérdeznünk magunktól: vajon ott, ahol választhattunk és választhatunk, mindig a helyeset

választottuk-e? Nem éppen azzal tettük-e meghasonloltá életünket, hogy a magunk ura akarunk lenni, hogy saját elgondolásainkhoz mérjük az élet boldogságát és beteljesedését? És a legtöbbször nem Isten utait és gondolatait választjuk, mert amíg jól megy a sorunk, szívesen megfedkezünk róla, ha pedig rosszul, szívesen kételkedünk benne. El kell ismernünk: mi sem tettük Jézust életünk tanácsadó-jává, igen ritkán hagyunk neki helyet életünkben, ritkán kutattuk akaratát, inkább azt gondoltuk, azt tettük, azt határoztuk, ami jobban megfelelt kívánságainknak, akaratunknak.

Ezért kérdezzük talán ma itt a temetőben is: Nem kitörhetetlen írást tart-e most elénk a halál? Érdemes-e most is még Istenről kérdezősködni, róla beszélni, és őt választani, úgy, amint Jézusban élénk lép?

Hadd ismétlem meg: Igaz, mi nem választottuk őt. De az is igaz: ő kiválasztott minket, és ő itt van. Nem mint szellem, nem mint kísértet. Az a Jézus, akiről az Újszövetség beszél nekünk, igény és ajánlat az életünkben. Igen, a mi saját, jelen életünkben és halálunkban, és ugyanígy minden emberében a világ végezetéig.

Jézussal az igazság jött el és vált megismerhetővé a világban. És ez az igazság kérdést intéz hozzánk: Hogyan értelmezzük az életünket? A véletlen termékei vagyunk? porszemek a szélben? önhatalmú urak? tehetetlen foglyok? Vagy pedig Isten gyermekei, akik — akárcsak Jézus — egy felsőbb hatalom adományát és feladatát ismerjük fel életünkben, hisszük, hogy ennek a hatalomnak köszönhetjük létünket, és hogy továbbra is felénk fordul, úgyhogy — ismét Jézussal együtt — Atyánknak nevezhetjük őt?

Ezért Jézus példája érvényes ránk és halottunkra is. Ő maga ajánlkozik fel nekünk. Nem akarja, hogy életünk és halálunk nyomasztó kényszerűség legyen. Azt sem akarja, hogy hitetlenségünk és engedetlenségünk magányossá és tehetetlenné tegyen. Nem akarja ezt. Tanuljuk meg példájából, hogy Isten, az élet teremtetője és a halál Ura, gondoskodni kíván rólunk.

Gyerekkorunkban, ha féltünk a sötét szobában, szüleink után kiáltottunk. Ha apánk vagy anyánk bejött, akkor már világosságot sem kellett gyújtani: megszűnt az aggodalom. Így legyen Jézus kezét fogva is. Megmarad a sötétség, főleg a halál sötétje. De megtört a sötétség hatalma: bizton-

ságban vagyunk. Ezt a biztonságot kínálja fel nekünk Jézus a beléje vetett bizalom lehetőségével. Ezt a lehetőséget őbenne kaptuk ajándékkul. Ezért jött a világba. Ezért választott ki bennünket. Ő előttünk van itt.

Talán meghallotta még édesanyátok ezt a hívást. Egy naptárlapot találtatok nála ezekkel a verssorokkal: „Küldj, Uram, amit akarsz, kedveset vagy fájót, megelégszem azzal, hogy mind a kettő a te kezedből való.“ Mi itt ebben az órában csak ezt az egyet halljuk meg: Nem ti választottatok engem, hanem én választottalak titeket. Nem kell-e hálással felelnünk erre: Köszönjük ezt neked, Krisztus Urunk?

Hozzátartozói úgy beszéltek a halotról, mint aki különösen nehéz természetű volt.

Dieter Schoeneich

TELJES ÉLET

*Kész az én szívem, Istenem,
kész szívem énekelnem és zsolnárt zengenem.*
(Zsolt 57,8. Ford. Sik Sándor)

Amikor ígét kerestem ehhez a beszédhez, felütöttem a Herrnhuter gyűjleményt, és a mai napra az 57. zsoltár egy versét találtam. Így hangzik: „Kész az én szívem, Istenem, kész szívem énekelnem és zsolnárt zengenem.“

Kedves testvérek és nővérek, sokáig haboztam: szabad-e ma csakugyan elmondanom ezt a mondatot. Meg kell valanom, magamat is megrémített ez a gondolat. El tudom képzelni, hogy titeket is megrémít, talán fel is háborít, ha kedves gyermeketek sírbatételének napján — akit váratlan és hirtelen halál ragadott ki körötökből — énekről és Isten dicsőítéséről van szó. Nem — szeretnénk felkiáltani —, *nem* kész erre a szívünk; inkább minden másra kész, panaszra, talán vádra is, miértekre és keserűségre, bánatra és sírásra.

Leányotok élete, ez a rövid 14 év, a szenvedés jegyében folyt le. Iszonyatos próba az a szülőknak, ha boldogan várják egy gyermek jövetelét, aki a háborús és a háborút követő évek annyi szenvedése és aggodalma után, menekülés és egy új egzisztencia megalapozásának nehézségei után

majd örömet és napfényt hoz az életükbe — és ez a gyermek nem egészséges, mint a többi gyerekek, hanem mérhetetlenül több türelmet és szeretetet igényel tőlük, mint egy egészséges és normális kicsi.

De ti többet is tettetek, mint hogy kiálltatók ezt a próbát. Éreztétek, hogy ez a gyermek többet kíván meg, mint egy egészséges, de készen álltatók, hogy megadjátok neki azt, amire szüksége van, pótoljátok azt, ami hiányzik, elrejtétek a nem-fáradó gondoskodás és jóság légkörében.

És ami nem kevésbé fontos: megtapasztalhattatók, hogy a szülői és testvéri szeretet áldozata nem maradt haszontalan, hanem célba ért és gyümölcsöket hozott. Nemcsak adnotok és áldozatot hoznotok kellett, hanem — csodálatos dolog! — megélhettétek, hogy ez a gyermek, akinek az élete a gond árnyékában indult, most napfényt hozott saját életetekbe. Olyan kincs volt, amit érdemes volt őrizni. Ennek a kislánynak a szeretete, a simulékonysága naponta új melegséggel vett körül benneteket is, sőt minden várakozáson túlmenően gyarapodott és fejlődött bensőleg és szellemileg. Tegnap beszéltek nekem arról, milyen önálló lett már a fogyatékosok iskolájának, ennek az áldásos intézménynek az irányításával, mennyire készséges és főleg képes volt már arra, hogy ő maga is feladatokat vegyen át, ő maga is segítsen és gondoskodjék tanuló társai körében.

Ez az eredmény túlszárnyalt minden reménységet és várakozást. És most ott állunk a koporsó mellett, és azt kérdezzük magunktól: Miért? Miért szakad itt félbe egy út, amely éppen hogy megkezdődött, miért végződik be egy lét, amely semmiképpen sem volt értelmetlen, hanem nagyon is volt értelme? Miért váltja fel fájdalom az örömet, miért semmisül meg olyan kíméletlen hirtelenséggel mindaz a fáradság, amit erre a gyermekre fordítottatok?

Nem, igazán nincs kész a szívünk az éneklésre és Isten dicséretére. Még egyszer kérdem: nem izléstelen és kegyeletlen, sőt szinte kegyetlen, tapintatlan és groteszk ez a zsoltárvers a mai napon?

De azután tovább olvastam, visszalapoztam a zsoltár elejére; ott ez áll:

Könyörülj rajtam, Isten, könyörülj,
mivel én lelkem hozzád menekül,
Szárnyaid árnyékában én lelkem megvonul,
amíg a veszedelem elvonul.
A Fölségeshez szavam emelem,
az Istenhez, ki nyomorúságom végét veti.

Ez ugye már másképpen hangzik, kedves barátaim? Ezek a hangok meghittebbek ma nekünk, legalábbis amennyiben szerencsétlenségről és nyomorúságról beszélnek. Ez az ember tehát nem boldogságban, hanem mélységes aggodalomban és szorongatásban beszél. Aggodalomról és szorongatásról pedig mi is tudunk éppen eleget. Annyira, hogy talán nem marad bennünk már hely semmi más gondolatnak, nem gondolunk arra, hogy valahová még fordulhatnánk.

Látjátok, ez talán a különbség az ótestamentumi imádkozó között és közöttünk: Mi olyan gyakran gondoljuk a szerencsétlenségben, hogy egészen magunkra maradtunk, az Isten is elhagyott, és kételkedni kezdünk benne. Az az ember, aki itt felkiált: „Könyörülj rajtam!“, szintén nem érti szenvedésének okait, nem érti Istent sem. De kiált hozzá, odafordul hozzá, úgy, mint a gyermek anyja büntetése előtt éppen az anyaölből keres menedéket.

És ahol ezt meg tudja tenni valaki, kedveseim, ott már legyőzte a végső nyomorúságot, a legkegyetlenebb szomorúságot. A fájdalom elviselhetővé válik akkor, ha Isten vállára tudjuk háritani, ha terhe nem sodor a magányba, hanem minden megválaszolatlan kérdésünkkel mégis csak szemben áll a másik fél, a Te, akihez fordulhatunk. Ezzel elérkezünk panaszaink fordulópontjához, megmutatkozik a segítség, a vigasz, közel van hozzánk az Isten, most, amikor a legegyszerűbb szükségünk van rá. Ilyenkor dicséretté válhat a panasz és a gyász, kedves testvérek, és megértjük, miért árasztanak vigaszt és vidámságot a keresztény halotti énekek. Előttünk áll az Úr Krisztus, és bátorságot önt belénk, hogy elhiggyük: vele együtt Isten gyermekei vagyunk, és a halál sem választhat el bennünket Atyjától.

„Mert Jézus báránykája vagyok, mindig örömet lelem az én jó Pásztoromban, aki ért hozzám, hogy megvendégeljen, aki ismer és szeret és nevemen szólít.“ Leányotok ismerte és tudta ezt az éneket.

Két dolog jár az eszemben tegnap óta. Az egyik leányotok tanítónőjének egy mondata: Ez az élet a tetőpontján volt, értelemmel teli, gazdag életté vált. — Nem csodálatos-e, ha ezt elmondhatjuk bárki emberfiáról, de különösen egy úgynevezett fogyatékos, beteg gyermekről? Nem ok-e a hálás dicséretre Isten iránt?

A másik pedig az, hogy gyermeketek halála reggelén nem a reggeli imáját mondta el, amellyel különben minden

reggelét az Úr Jézusnak ajánlotta, hanem az estit: „Fáradt vagyok, nyugovóra térek, becsukom két szememet; Atyám, virrasszon szemed ágyam felett.“ Nem volt-e mély értelme ennek az imának ezen a reggelen? Imádkozhat-e ember ennél vigasztalóbb, szebb imát a halálban? A mennyei Atya szeme ott virrasztott az ágya fölött, ott virraszt gyermekeket fölött mindörökké.

Ha tudunk ebben hinni, akkor a „Legyen meg a te akaratod“ kérése már nem a legnehezebb lesz, hanem a legszabadítóbb: benne Istenre bízunk rá gyermekeketek és saját magunkat is. Erre a kérésre a mi Urunk és Testvérünk, Jézus Krisztus hatalmaz föl minket, és ez a kérés Isten dicsőítésébe torkollik:

Kész az én szívem, Istenem,
kész szívem énekelnem és zsoltárt zengenem.
Mert nagy a te jóságod, felér az egekig,
hűséged a fellegekig.

Tizennégy éves mongoloid kislány.

Marosi László

HISZEM A TESTNEK FELTÁMADÁSÁT

*Placebo Domino in regione vivorum
Az Úr előtt fogok majd járni én
az élők mezején.*

(Zsolt. 116,9. Ford. Sik Sándor)

Gyászoló Testvéreim!

Tudom, most itt a sírnál történik a legmegrázóbb búcsúzás. Akit szerettünk, elkísértük, ameddig élő ember mehet, — de itt megtorpanunk, és úgy érezzük, hogy e sötét, mély sír mindent betemet. A jóságos arc, a simogató kéz, a szerető szív behullott a föld porába. Úgy érezzük, mindent elnyel a sír. Olyan mély, hogy minden belefér: Szülők, hitves, mosolygó gyermekek — királyi koronák és koldustarisznyák. — De mégis van, amit a sír sem nyelhet el, amittől nem választhat el minket itt és őket odaát. Itt megmarad nekünk a hit, remény, és mindkettőnknek a legnagyobb, a Szeretetet.

„Hiszem a testnek feltámadását és az örök életet“ — ezzel a diadalmas felkiáltással zárul a keresztény Hiszek-

egy. Érzitek, mennyi erő, biztatás, vigasztalás sugárzik ebből itt a sírnál?

Az ember nem egyszer lát a temetőben olyan síremléket, ahol egy szomorú, síró angyal borul a sír fölé. De testvérek, ne feledjük: volt egy sír, amelynek bejáratánál nem szomorú, síró angyal állt, hanem fényes fehér ruhában, örömtől sugárzó arccal mondta: „A názáreti Jézust kerestek? — feltámadt, nincs itt!“ És ez a feltámadott Jézus üzeni nekünk, üzeni ennél a sírnál is: „Én vagyok a feltámadás és az élet: aki bennem hisz, még ha meg is halt, élni fog. Mindaz, aki belém vetett hittel él, nem hal meg sohasem“ (Jn 11,25-26).

Gyászoló Testvéreim! Az örök életet ígérő Krisztus mondta egyszer: „Egy kis idő, és nem láttok engem, ismét egy kis idő, és megláttok engem“ (Jn 16,16).

E sírhantnál Jézus nevében ugyanezt mondja most nekünk búcsúzóul kedves halottunk: „Egy kis idő, és nem láttok engem, ismét egy kis idő, és megláttok engem.“ Egy kis idő csak a mi halálunk órája, de kis idő az örökkévalósághoz képest az ítélet, a feltámadás napja is, amikor az egész angyali sereg fogja ujjongva hirdetni az örök életet.

Ezért búcsúzóul e sírhanttól tudjuk mondani a magyar költővel:

A halál nekem nem kivégzés, börtön,
Nem fázlaló, nem rút semmiképen:
Egy ajtó bezárul itt lenn a földön
S egy ajtó kinyílik ott fenn az égben.
(Gárdonyi Géza)
Amen.

Christian Zippert

HA TEST ÉS LÉLEK ELSORVAD

Mert mim van nekem kívüled az égben?

s ha veled vagyok, nem kell a föld nékem.

Testem, szívem bár szétenyésszen:

Isten az én szívem sziklája és mindörökre osztályrészem.

(Zsolt 73,25-26. Ford. Sik Sándor)

Olyan nővérünk sírja mellett állunk, aki átélte, mit tesz az, ha test és lélek elsorvad, „szétenyészik“. Ne ismételjük

könnyelműen a 73. zsoltár éppen most olvasott szavait Ezzel tartozunk ennek az asszonynak és a többieknek, akik így haltak meg.

Időnként kénytelenek vagyunk egészen világosan tudatára ébredni: rettenetes betegségek vannak a világon. Nem gondolhatunk erre mindig, különösen fiatalságunkban. De annak sincs értelme, hogy becsukjuk a szemünket és fülünket, hallgassunk és összesűgünk egymás között („Rák!“). Ezek a betegségek hozzátartoznak világunkhoz. Egyikünk sem tudja, kire leselkednek. Mindenki megkaphatja, holnap vagy egy pár év múlva.

Ne essünk csalódásba erőnket illetőleg sem. Nagyon sokat kibírunk, egyesek többet, mint gondolnák. De van egy határ, ahol megbénulunk, és — kiki a maga módja szerint — elkezdünk jajgatni, átkozódni vagy hallgatagon megkeményedni. Akkor már nem tudunk hallani, nem tudunk imádkozni, akkor — talán hosszú idővel halálunk előtt — bensőleg már halottak vagyunk. „A lelkünk elsorvad“, kiszárad, elaszik. Senki se mondja: velem nem történhetik meg ez! Még a hit sem nyújt ez ellen végső védelmet.

És mégis elmondhatjuk: „Testem, szívem bár szétegyeszen, te vagy, Isten, szívemnek vigasza és mindörökre osztályrészem.“ Ezt természetesen tanulni kell, gyakorolni, belejönni, ma és most, hogy aztán így legyen akkor is, holnap vagy tíz év múlva. Segítségtünkre van ebben az a zsoltár, ahonnét ezek a szavak valók. Végimegyek rajta. Ha akarják, otthon Önök is megtehetik.

Olyan ember imája ez, aki elmondhatja magáról: „Tisztán tartottam szívemet. Ártatlanságban mosom kezemet.“ Ne vitassuk most azt, vallhat-e ilyet magáról ember. Mint keresztények tudjuk, hogy van jó lelkiismeret, ha nem is a mi igyekezetünk, hanem Isten igéje hozza létre. Mindenesetre más az, ha valaki igyekszik Isten szavára hallgatni, aszerint élni, vagy pedig érzelmeitől és szeszélyeitől hagyja irányítani magát.

De mit használ a jó lelkiismeret, ha az igyekezetnek nincs jutalma, ha például súlyos testi szenvedésben van részünk, és látjuk, hogy másoknak jobb dolguk van, pedig hát ők nem is igyekeznek, vagy nem így? Semmit sem! Ellenkezőleg: keserűvé tesz: „Hiába volt hát szívem tisztasága, — ártatlanságban kezeim mosása? Mégis szüntelen ostoroztatom — és fenyítés részem minden napon.“

Mindannyian ismerjük ezt a tördöfést a szívünkben: „Én hiszek, én imádkozom, olvasom a Szentírást, hallgatom a prédikációt, igyekszem Isten parancsait követni jól-rosszul, elismerem, hogy inkább rosszul, mint jól: de ez itt nem hisz, nem olvas Szentírást, nem jár templomba, nem imádkozik, a rendes élet legegyszerűbb szabályait is arculcsapja. Talán csalódom, de igazán úgy látszik, hogy ő boldog, én meg szenvedek, neki sikerei vannak, én kudarcot vallok, ő él, én meghalok, ő világosságban jár, én sötétben vagyok. Hát minden hiába? Egyszóval semminek sincs értelme!” Ebben kínlódik a 73. zsoltár imádkozója, ebben kínlódott — ha helyesen látom — az az asszony, akitől búcsúznak. Ebben kínlódnak nagyon gyakran mi is.

Hogyan lehet ebből kikerülni? Vagy kérdezzük óvatosabban: hogy lehet itt kitartani? Próbáljunk az Izraelből való imádkozótól tanulni. Ezt mondja: „Elmélkedtem, hogy mindezt megértsem, — de nagyon fáradságosnak ítélttem, — míg nem az Isten szentélyébe mentem.” Ezzel kezdődik a kétségbeesésből kivezető út: Szembenézünk a dolgokkal. Nem menekülünk a szórakozásba, nem futunk el magunk elől. Utánagondolunk, fejünkben és szívünkben forgatjuk, mi az, ami van, mi az, ami nincs. Erre éppen a testi szenvedés sok időt ad.

Magam is tudok már valamit arról, hogy ez nehéz ügy. De aki mindjárt feladja a dolgot, vagy hozzá sem fog, azzal baj van. Sokkal nagyobb baj, mint ha gondolkodás közben sötét, még sötétebb lesz körülötte. Persze nem szabad megmaradni a magányos gondolkodásnál. Ha ki akarunk találni a kétségbeesésből, akkor el kell szánnunk magunkat, hogy „Isten szentélyébe megyünk”: vagyis keresnünk kell a közösséget azokkal, akik velünk együtt szenvednek és meghalnak, velünk együtt hallgatják Isten szavát és imádkoznak. Keresnünk kell ezt a közösséget az istentiszteleten, beszélgetésben, az otthoni csendes olvasásban és gondolkodásban.

Ez az elhatározás nem mindig könnyű számunkra. Vannak keserves csalódások: unalmas prédikációk, értelmetlen beszélgetések, meg nem hallgatott, az ürességbe elhangzó imák. Mindegyikünk hordoz ilyen csalódásokat magával. De vannak más tapasztalatok is: meggyőző, bátorító beszédek, megkönnyebbülést, felszabadulást hozó beszélgetések, elfogadott, teljesített imák. Aki ismer ilyen tapasztalatokat — és nincs olyan, aki ne ismerhetne —, az meggyógyult akkor

is, ha beteg, él akkor is, ha meghal. Miért? Mert találkozott Istennel.

Isten jelenlétében rájövünk, milyen mindegy boldogság vagy boldogtalanság, siker vagy kudarc, betegség vagy egészség, sőt élet vagy halál. Milyen értelmetlen és nevetséges dolog azon kínlódni, miért van mindez nálam így, másoknál meg másképp. Isten jelenlétében megtanuljuk hamis nyelvverdesés, könnyelműség és hízeltés nélkül elmondani:

De én mindig veled leszek:
megragadtad jobbkezemet.
Tanácsoddal nekem utat mutatsz,
s a dicsőségbe majdan befogadsz.
Mert mim van nekem kívüled az égben?
s ha veled vagyok, nem kell a föld nekem.
Testem, szívem bár szétenyészzen:
Isten az én szívem sziklája és mindörökre osztályrészem.

Alapjában véve persze csak egyvalaki beszélhetett így egészen becsületesen: Jézus. Csak ha őt látjuk magunk előtt, az ő szavára hallgatunk, hozzá ragaszkodunk, akkor merhetünk így beszélni. Az ő személyén gyúl ki az a bizalom, amely mindegyé teszi nekünk a boldogságot vagy boldogtalanságot, életet vagy halált, és a végén — idáig még nem jutottunk — legyőz minden szerencsétlenséget és a halált. A beléje vetett hittel veszünk búcsút K.R.-tól. És akkor ez a búcsú csak ideiglenes.

47 éves asszony, rákban halt meg.

Christian Zippert

A REMÉNYT NEM TESZIK SÍRBA

Aldott az Úr minden napon!

Isten terhet tesz ránk, de hordja is terhünket.

(Zsolt 68,20. Sik Sándor fordítása)

A halál nehezzé teszi a szívünket. Súlyos teher, mindig és mindenütt. Valamennyiünknek cipelnünk kell — szeretett emberek elvesztésekor, a szörnyű betegségektől való félelemben, a betegséggel vagy egyszerűen erőink csökkenésével, a korrallal: ez a halál árnyéka az egészséges életen is.

Egy gyermek halála különösen súlyos teher, csaknem elviselhetetlenül súlyos. Nem csupán a szülőknek, akik

reménységeiket, örömeiket teszik vele sírba, nem csupán az orvosoknak és ápolónővéreknek, akik egy halálosan beteg gyermek ágya mellett még fájdalmasabban érzik tudásuk, mesterségbeli művészetük határait, hanem mindazoknak, akik közelről vagy akár távolról is részt vesznek ebben a csapásban.

A St. Gr. halála napjára kijelölt ige — szinte kihívóan — azt adja tudtunkra, hogy ezt a terhet Isten adta, Isten mérte ránk: „Isten terhet tesz ránk.“ Bizony ez nem az a „jó Istenke“, akiről a gyerekimák álmodnak, akiről azt szoktuk mondani: „Jóságos Isten!“ vagy „Hála Istennek!“, főltéve, hogy ilyenkor egyáltalán gondolunk valamire.

Az az Isten, aki ilyen terhet ró ránk, aki hagyja, hogy egy kilencéves gyerek hónapokon át szenvedjen és kínok között haljon meg, az borzasztó, felfoghatatlan, tehát félelmet gerjesztő Isten. Legalább is ilyennek látszik. Ilyennek látszik, mert nem tudunk hinni. Hinni ugyanis annyit tesz, mint a látszat ellenére remélni és bízni.

De ne csak magunkra gondoljunk. Olyan gyermeket temetünk, aki egy teljes éven át bátran, türelmesen, sokszor nemcsak józanul és higgadtan, de vidáman is élt és szenvedett egy alattomos betegség súlya alatt, úgyannyira, hogy a szülők, talán még az ápolónővérek és az orvosok is, azt mondják: Ez a gyerek megszegyenített minket. Ez a gyerek sokat adott, sokat segített nekünk.

Hogy lehet ez? Igaz, St. mindig olyan gyerek volt, aki komolyság és vidámság sajátos vegyülékét árasztotta. Magam is éppen így emlékszem vissza rá. De ez nem magyarázat.

Azt hiszem, ha erről a fiúcskáról hallunk, vagy más hasonlóan meghalt gyermekekről, akkor egész közel jutunk az Evangéliumhoz. Jézus többször is gyermekeken szemlél-tette, mit jelent „hinni“: „Ha nem tértek meg és nem lesztek mint a gyermekek, nem mentek be a mennyek országába.“ — „Aki nem úgy fogadja Isten országát, mint a gyermek, nem jut be oda.“ Más szóval: Aki nem hisz, nem jut be Isten országába.

De hogyan jutunk el a hitre? Hogyan tanuljuk meg, hogy teher alatt is, még a halál, még egy ilyen halál súlya alatt is türelmesek és vidámak legyünk? Ez ennek az órának a döntő kérdése. A felelet egyszerűen hangzik, ha nem is egyszerű valósággá váltani: Akkor tanuljuk meg, ha imád-

kozunk, vagyis ha nyitottak vagyunk és azok maradunk, ha látjuk és kibírjuk a saját tehetetlenségünket, ha segítség után nézünk, segítségre várunk, ott is, ahol emberileg tekintve már nem lehet segíteni, és mindenekelőtt: ha megtanulunk hallani.

Aki ilyen nyitott — olyan nyitott, mint egy gyermek —, ahhoz tud szólni Isten, ahhoz el tud jönni Jézus Krisztus, Isten emberré lett Igéje. Ez az Ember a mi segítségünk a halál terhe és a többi ránk nehezedő teher alatt. Ő Isten szeretetéről beszélt, még a reménytelen betegeknek is. Isten szeretetében élt és azért dolgozott. Isten szeretetéért halt meg az elképzelhető legszörnyűbb halállal.

Aki órá hallgat, ragaszkodóan hallgat rá, az élete legsötétebb órájában is elmondhatja: „Áldott az Úr minden napon! Isten terhet tesz ránk, de hordja is terhünket.“ És tovább: „A mi Istenünk szabadító Isten, — s az Úristen megóv a halál elől minket.“

Egy gyermek halála elveheti a hitünket. De segíthet is abban, hogy újra megtanuljunk hinni: hinni, vagyis a látszat ellenére remélni és bízni. A látszat ezt mutatja nektek, kedves szülők: Mindennek vége. Sírba kell tennünk a reményünket. A hit ezt: Sírba kell tennetek gyermekeketek. Ez nehéz. De azért a reménységetek nem kell sírba tennetek. Nem kell azt hinnenetek, hogy elvesztettétek gyermekeketek. Nem vészett el. Jó helyen van Isten szeretetében. És ott is marad.

Uram, hiszünk, segíts hitetlenségünkön!

9 éves, fehérvérűségben meghalt gyermek.

SZENTÍRÁSI OLVASMÁNYOK A TEMETÉSI LITURGIÁBAN

A következő felsorolásban a könnyebb tájékozódás kedvéért röviden összefoglaljuk azoknak a szentírási olvasmányoknak alap gondolatát, amelyek közül a pap az alkalomnak megfelelően választhat. (Forrás: Begräbnissprachen, hrsg. von Josef Seuffert. Don Bosco Verlag, München 1973.) (Az esküvői szakaszokra nézve ugyanez megtalálható a „Jegyeseikkel beszélgetünk“ sorozat „Esküvőnk“ c. füzetében, OMC, Bécs 1973.)

Ószövetség

- 1) *Jób 19,1.23-27a.* — „Tudom, hogy Megváltóm él.“ Jób hiszi, hogy a föld minden nyomorúságától megszabadulva meg fogja látni Istent.
- 2) *Bölcs 3,1-9* (esetleg 7-8. kihagyásával). — A hűségesek élni fognak szeretetben Istennél, mert az ő kezében vannak. A föld minden nyomorúsága csak megpróbáltatás, de nem bizonyítéka annak, hogy Isten elhagyta volna az embert.
- 3) *Bölcs 4,7-15.* — Akinek az élete korán befejeződött, az is teljes életet élt, ha Isten szava szerint élt.
- 4) *Iz 25,6a.7-9.* — Isten mindörökre megsemmisíti a halált. A próféta ezt az eseményt lakoma képében szemléli, amelyet Isten szent hegyén készít minden népnek.
- 5) *Siralom 3,17-26.* — A siralmak között vigasztal a bizonyosság, hogy Isten könyörülete minden reggel megújul, és hűsége nagy. Ezért olyan jó hallgatva várni az Úr segítségére.
- 6) *Dán 12,1-3.* — Akit beírtak az élet könyvébe, az megmenekül. Az ilyenek új életre ébrednek a föld porából.
- 7) *2Makk 12,43-45.* — Csak aki a holtak feltámadását várja, az tarthatja értelmesnek, hogy imádkozzék értük.

Apostoli iratok

- 8) *Csel 10,34-45* (esetleg 37-41 kihagyásával). — Péter tanúságot tesz a zsidók előtt, hogy az Úr feltámadt, és ítélni fog eleveneket és holtakat.
- 9) *Róm 5,1-11.* — Krisztusba vetett reményünkkel dicsekszünk. Halála a mi kiengesztelődésünk. Élete a megmenekülésünk.
- 10) *Róm 5,17-21.* — Egyvalaki tette által megmenekülünk és eljutunk az örök életre.
- 11) *Róm 6,3-9* (5-7 kihagyható). — A keresztség Krisztus halálával kapcsol össze; így majd részesülünk feltámadásában is.
- 12) *Róm 8,14-23.* — Az egész teremtés óhajtozva várja Isten fiainak megnyilvánulását. Mi is arra várunk, hogy Isten gyermekeinek szabadsága láthatóvá váljék.
- 13) *Róm 8,31b-35.37-39.* — Sem halál, sem élet el nem választ Istent szeretetétől, amely Jézus Krisztusban van.

- 14) *Róm 14,7-9.10b-12.* — Az Úréi vagyunk, akár élünk, akár halunk.
- 15) *1Kor 15,20-24a,25-28.* — Krisztusban mindenki életre kel. Ő az első, aki felébredt az alvók közül.
- 16) *1Kor 15,51-57.* — Elnyelte a halált a győzelem, a Jézus Krisztustól kapott győzelem.
- 17) *2Kor 5,1.6-10.* — A föld csak a nyugalmat nem lelő vándorlás sátra számunkra; Isten lakást, örök hazát készít nekünk.
- 18) *Fil 3,20-21.* — Átváltozunk, és hazaérünk Istenhez.
- 19) *1Tessz 4,13-18.* — Ne úgy szomorkodjunk, mint azok, akiknek nincs reményük. Hiszen mindörökre az Úrnál leszünk.
- 20) *2Tim 2,8-13.* — Krisztussal fogunk élni. Ő hűséges marad, mert önmagát meg nem tagadhatja.
- 21) *1Jn 3,1-2.* — Isten gyermekei vagyunk és meg fogjuk látni őt úgy, ahogyan van.
- 22) *1Jn 3,14-16.* — Mi átmertünk a halálból az életre, mert szeretjük testvéreinket.
- 23) *Jel 14,13.* — Boldogok a halottak, akik az Úrban halnak meg.
- 24) *Jel 20,11-21,1.* — Új ég támad és új föld. A halál megsemmisül. Felütik az élet könyvét.
- 25) *Jel 21,1-5a.6b-7.* — Az új Jeruzsálemben nem lesz többé halál. Minden megújul.

Evangélium

- 26) *Mt 5,1-12a.* — A boldogságok.
- 27) *Mt 11,25-30.* — Nyugalmat találtak szívetekben, mert az én igám szelíd, az én terhem könnyű.
- 28) *Mt 25,1-13.* — A tíz szűz példabeszéde. Virrasszatok, mert nem tudjátok sem a napot, sem az órát.
- 29) *Mt 25,31-46.* — Jöjjetek, Atyám áldottai — távozzatok tőlem,átkozottak!
- 30) *Mk 15,33-39 (+ 16,1-6).* — Jézus halála és temetése.
- 31) *Lk 7,11-17.* — A naimi ifjú feltámasztása.
- 32) *Lk 12,35-40.* — Boldog az a szolga, akit az úr ébren talál, ha jön.
- 33) *Lk 23,33.39-43.* — Még ma velem leszel a paradicsomban.

- 34) *Lk 23,44-49* (+ *24,1-6a*). — Jézus halála és temetése.
- 35) *Lk 24,13-35*. — Az emmauszi tanítványok.
- 36) *Jn 6,37-40*. — Aki a Fiúban hisz, feltámad.
- 37) *Jn 6,52-59*. — Az élet kenyere.
- 38) *Jn 11,17-27* (17-20 kihagyható). — Én vagyok a feltámadás és az élet.
- 39) *Jn 11,32-45*. — Lázár feltámasztása.
- 40) *Jn 12,23-28* (27-28 kihagyható). — A búzaszem hasonlata.
- 41) *Jn 14,1-6*. — Atyám házában sok lakóhely van.
- 42) *Jn 17,24-26*. — Jézus azt akarja, hogy mindazok, akiket az Atya neki adott, ott legyenek, ahol ő.

A KERESZTSÉG

(Gondolatok a keresztségi beszélgetéshez)

I. A KERESZTSÉG SZENTSÉGE

Kettős születés

Amikor az édesanya fölfedezi, hogy áldott állapotban van, egyszerre minden más lesz, minden új színben tűnik fel, új értelmet kap. A jövő, a család, a boldogság foghatóvá, érezhetővé válik, „megtestesül“ a születendő és egyre gyorsabban növekvő gyermekben. Ő lett a középpont. Az édesapa kímélni igyekszik feleségét, ő maga pedig keményebben dolgozik, hogy gyermekének nagyobb karéj kenyér jusson. Az édesanya többet pihen, hogy gyermeke egészséges legyen, és nagy szeretettel készítgeti a babakelengyét. Találgatják, fiú lesz-e vagy lány, és már tervezgetnek jövőjéről.

Csak néhány szóval próbáltuk itt felidézni azokat a hónapokat, amelyeket nemrég éltek át — vagy éltek át újból —, kedves Szülők. És ez az élmény a második, a harmadik vagy sokadik gyermeknél sem kisebb. A szívünk alatt bimbózó élet csodája soha nem fakul meg.

Ez a megrendülés, ez a boldogság járja át és édesíti meg azt a sok-sok gondot, kellemetlenséget, nehézséget, szenvedést is, amibe a gyermek kihordása, világra hozatala, majd a törekeny kis élet gondozása a szülőknek, elsősorban az édesanyának kerül.

A sok érzelem közül, amely a szülők lelkén átvonul, kettőt szeretnék most kiemelni. Az első, hogy szeretetük elmélyül. Csak a házasságban értik meg a házasfelek igazán, mit jelent szeretni. És ott is akkor, amikor szerelmük virágba szökken, gyümölcsbe érik egy új életben. Szent félelem fogja el a szülőket a nagy csoda előtt: tőlük független, ugyanakkor tőlük származó új élet lépett a világba. Élj — mondták a szülők, amikor útjára indították ezt az életet —, és élvezd te is szeretetünket! Ha nem is fejezték ki szavakban, de ott virrasztott lelkük mélyén a remény, hogy szeretetük egy nap majd visszhangra talál a gyermek-

ben, és az is szeretni fogja őket. — A második érzélem a felelősségtudat. Nemcsak a gyermek élete, hanem jövője is nagy mértékben a szülőktől függ. Nem abban az értelemben, hogy mi lesz belőle: orvos vagy tanár, pap, munkás vagy iparos. Ez tőle függ majd, hogy hogyan határoz. Sokkal inkább a szülőktől, a családi környezettől függ az a sokkal fontosabb dolog, hogy milyen ember lesz belőle: egyeneslelkű, jellemes, becsületos? Ők formálják és alakítják még kiforratlan jellemét. Ennek során sok örömben és sok bánatban lesz részüik. Jó és rossz, öröm és bánat, szeretet és csalódás, egészséges életerő és sorvasztó betegség, mondhatnám élet és halál versenyben vannak, hogy területet biztosítsanak a gyermek életében. De a szülők nem adják fel a reményt. Az első perctől azon igyekeznek, hogy gyermekükben a jó győzedelmeskedjék a rossz fölött. Arra igyekeznek megtanítani, hogy helyesen ítéljen, hogy a jót válassza akkor is, amikor a szülők már nem lesznek mellette. Meggyőződésük, hogy ebben a küzdelemben nem a betegség, a halál és a rossz fog győzedelmeskedni, hanem a remény, a szeretet és az élet. Ezért vezetik be gyermeküket az Isten családjába. A keresztség választás. A remény, a szeretet, az élet választása, és a reménytelenség, a gyűlölet és a halál elvetése. Isten családjában, az Anyaszentegyházban új, örökké tartó életre születünk a keresztség által. Ezt az isteni életet megtestesülésével, kereszthalálával és feltámadásával Jézus Krisztus szerezte meg számunkra.

A kegyelem

A keresztség Jézus rendelkezéséből „az Atya, Fiú és Szentlélek nevében“ történik (vö. Mt 28,19). Ez mutatja, hogy benne Isten tulajdonává válunk, az ő isteni életének: a kegyelemnek részesei leszünk.

Sajnos sokszor úgy képzeljük el Isten kegyelmét, mint valami belső gyógyszert a bűnre, vagy valami szent árut, amit jócselekedetek és imádság fejében megszerezhetünk. Pedig a kegyelem ennél sokkal több. Mélyebb és jobb megértésre vezet, ha a szülők szeretetéhez hasonlítjuk születendő gyermekük iránt. Még mielőtt a gyermek élt volna, a szülők szeretete ismeretlenül is reá irányult. Ez a szeretet „teremtette“ a gyermeket. Teljesen ingyenes és meg nem érdemelt módon adott neki életet. Amikor még tehetetlen volt, táplálta, tisztába rakta, kedvességével elhalmoz-

ta. Később is ez neveli, oktatja, utasítja rendre, állítja saját lábára, neveli emberré.

A kegyelem Istennek irántunk való ingyenes, mindenkor hűséges, javunkat kereső és minden érdemünk nélkül magához ölelő szeretete. Úgy is mondhatjuk — hiszen Isten lényege a szeretet —, hogy a kegyelem maga Isten, maga az isteni élet. Mi mint teremtmények Istenhez tartozunk. „Benne élünk, mozgunk és vagyunk“ (Csel 17,28). Csodálatos már az élettelen világ is, amelyet Isten teremtett. De az emberrel még sokkal többet akar. Gyermekéiként akar magához ölelni bennünket. Személyes szeretettel kíván szeretni, mint szülő gyermekét, barát jóbarátját. Isten életében osztozunk. Ingyen, minden jogcím nélkül, szeretetből. Ez a kegyelem. Ezt adja meg gyermekünknek Jézus Krisztus érdeméből és intézkedéséből a keresztség.

Üdvösségtörténet — dióhéjban

Amikor most a keresztségben gyermekük Isten szeretetközösségének részesévé válik, idézzük fel röviden, hogyan mutatkozott meg ez a szeretet az emberiség történelmének folyamán.

Egy személy ismerete alapulhat találgatásra, okoskodásra, vagy alapulhat találkozásra. Ez utóbbi a kinyilatkoztatás, amikor az illető maga megmondja, hogy kicsoda.

Istenismeretünk is erre a két módszerre vezethető vissza. A filozófus okoskodik, és Istent mint világmagyarázó elvet tételezi föl. Ilyen értelemben sokkal többen elfogadják az Isten létét (végső ok, mindent fönttartó erő, mozdulatlan mozgató stb.). A hívő azonban mint személyt ismeri és szereti Istent, mert Isten előbb személyesen szólította őt. Szülők számára ez az igazság igen világos, és nem szorul sok magyarázatra, hiszen ők is ezzel a megelőző szeretettel hívják a létbe gyermekeiket, és fordulnak feléjük.

A szülő nem elégszik meg azzal, hogy a gyermek él, hanem javát is akarja a személyes szeretet kölcsönös viszonyának kiépítésével. A hívő ember úgy üdvözli Istent, mint gyermek apját: „Mi Atyánk“. Ez a második kegyelem, az Istennel való személyes kapcsolat érdekel bennünket most közelebbről. Ennek a története „üdvösségtörténet“ néven ismeretes. Most ezt szeretnénk nagy vonalakban megvizsgálni.

Isten szeretetének megnyilatkozásairól az ó- és újszövetségi Szentírás számol be nekünk. Újra meg újra el kellene olvasnunk ezeket a könyveket, magányosan is, a családban közösen is. Olyan örömmel és odaadással, mint ahogy távollévő hitvestársak olvassák egymás levelét, vagy a gyermek édesapja végrendeletét. A Biblia örök jelen: mindaz, amit ott a szent szerzők Isten akaratából följegyeztek, valamiképpen a mi életünkre is vonatkozik.

A személyes kapcsolat első lépései az ősidők homályába vesznek. Egy-két bibliai történet mintegy „grafikusan“ ábrázolja. A teremtés története az első kegyelemről szól. Ezt követi a második: a barátság kiépítése az emberrel. De az ember nem fogadta el Isten barátságát. Felborította az Isten által elgondolt rendet. A Biblia Ádám és Éva vétkének történetében mondja el ezt; a teológia nyelvén eredeti bűnnek nevezzük. Lényege az, hogy az ember fellázadt Isten ellen: úgy gondolta, hogy jobb lesz egyedül, hogy inkább önmagára támaszkodik. Ez az engedetlenség az egész emberiségre kihatott. Megvilágíthatjuk ezt egy mai, és talán ezért hozzánk közelebb álló hasonlattal. Egy fiatal mérnök atomkutató intézetbe kerül, idősebb kollégája mellé. „Rettenetes pusztító erő az atom, ha szabadjára engedjük; kérlek, ne nyúlj ehhez a piros, tehát veszélyt jelző kapcsolóhoz, mert halált hozó sugárzást bocsátasz az egész földre“ — mondja a tapasztalt mérnök. De fiatal kollégáját izgatja a tilos kapcsoló, és egy óvatlan pillanatban bekapcsolja. Az eredmény: rászabadítja a halált hozó sugárzást a földre, az egész föld szennyezetté, minden emberi élet fertőzötté válik — egy ember hibája miatt.

Az ember tehát elutasításával keresztülhúzza Isten tervét. Isten azonban nem adta föl szándékát. Egy szerető személynek az elutasítás nem válasz. Újra meg újra előjön, újra meg újra kinyújtja kezét és felajánlja barátságát, remélve, hogy egyszer majd csak észreveszik és elfogadják. Isten is ezt tette: „ajánlgatta szeretetét“ nekünk (Róm 5,8). A szentmise IV. kánonja szépen mondja: „Amikor pedig [az ember] engedetlenségével barátságodat elveszítette, nem hagyta őt a halál hatalmában, hanem irgalmasan segítségére sietél, hogy minden téged kereső rád találjon: Újra meg újra szövetséget is ajánlottál az embereknek...“ Az Úr kiválasztott egy-egy személyt, később egy családot, amelyet néppé, majd nemzetté formált, hogy terveit képviselje, elképzelésének hordozója legyen. Ábrahámot, „hi-

tünk atyját“ hívja elsőnek, és hármias ígéretet tesz neki: 1) Nagy néppé teszem családotod. 2) Saját birodalma — földje — lesz („ígéret földje“). 3) Benne, családjában és népében, ill. az által nagy áldást kap az emberiség (vö. Ter 12,1-3).

„Népeimmé lesztek, és én leszek a ti Istenetek.“ Ez a mondat foglalja össze a szövetséget. A választottak többkevesebb lelkesedéssel válaszoltak erre. Voltak pillanatok, amikor lelkesedésük nem ismert határt. De látjuk, hogy miközben Mózes a szövetség törvényét: a tizparancsolatot veszi Istentől a Sínai hegyen, lent egy csoport már el is pártolt, és aranyborjút készítettek, hogy azt imádják az élő Isten helyett. Amikor Isten kimentette népét valami nagy veszedelemből, olyankor különösen visszaemlékeztek megváltó tetteire. Így ünnepelték meg évről-évre az egyiptomi kiszabadulást, és ezzel mintegy a jelenbe hozták a múltat, hogy Isten megváltói művének részesei lehessenek, és személyesen is csatlakozzanak a szövetséghez. Főleg a pátriárák és a próféták életében él elevenen a szövetség, az Istenhez való hűség gondolata, ugyanakkor nem mondhatjuk ezt el az egész népről. Az egész ószövetség nem más, mint az ember hűtlenségének és Isten hűségének története. Isten a hűséges kérő, népe a hűtlen szerető (vö. Óz 1-3. fejj.; Ez 6; 23; Iz 54,4-8).

Évezredekén át készítette elő Isten türelmes szeretete az emberiséget, s azon belül elsősorban választott népét, a zsidókat a megváltás művének megvalósulására. Tudjuk: ennek emlékét újítjuk fel minden év adventjében. Amikor azután elérkezett az idők teljessége, megvalósult az, amire ember magától gondolni sem tudott volna: „Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta oda érte“ (Jn 3,16). Végre akadt valaki — nem a nagyok és hatalmasok közül való —, aki Isten szíve szerinti ember lett, szívvel-lélekkel elfogadta és igyekezett teljesíteni Isten akaratát (Zsolt 40,5-10). Ez a személy Jézus Krisztus, a Megváltó. A próféták már megjövendölték eljövetelét, életének sok részletét és főleg messiási hivatását (l. főként az izaiási Isten Szolgája-énekeket, ezek közül is a szenvedő Szolgáról szólót, 52,13—53,12).

Jézus Krisztus

Hogy mit jelent Isten gyermekének lenni, hogyan kell istengyermek módjára viselkedni, azt Jézus Krisztustól

tanulhatjuk meg. A már idézett kánon így foglalja össze röviden az Úr Jézus életét: „Megtstesült a Szentlélek erejéből, született Szűz Máriától és közöttünk élt; mindenben hasonlónak lett hozzánk, a bűnt kivéve. Örömhírt hozott: üdvösséget a szegényeknek, szabadulást a foglyoknak, vigasztalást a szomorkodóknak.“ Egészen olyan ember, mint mi, „mindenben hasonló hozzánk“: édesanyja van, családban nevelkedik, harminc éves koráig feltűnés nélkül, egyszerű munkásemberként él falujában, éhes és szomjas, megpihen, elalszik, mert fáradt, csodálkozik az emberek hitetlenségén és hálátlanságán, elmegy a lakodalomba, megsiratja elhunyt barátját . . . És ugyanakkor ebben az emberben maga Isten járt közöttünk: szüztől születik a természet rendjét meghaladó módon, a teremtett világ úgy engedelmeskedik neki, mint Urának (csodák), hatalma van megbocsátani a bűnöket . . . Nagy titok az istenemberség titka. Emberi ész meg nem értheti. De a szerető szülői szív megsejti, hiszen az is mindent megtenne gyermekéért. Akkor is, ha hálátlan, ha rossz. Minden áldozatot készséggel meghoz érte, még életét is odaadná. Ezt tette értünk Isten, akinek végtelen szeretetéből kipattanó parányi szikra a legnagyobb földi szeretet is. Amikor emberré lett, egyben kiszolgáltatta magát a szenvedésnek és a halálnak. Utólérhetetlenül mondja ezt el Pál apostol: „Szolgai alakot öltött, kiüresítette magát, és hasonló lett az emberekhez. Megalázta magát és engedelmeskedett mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig“ (Fil 2,7-9).

A megváltás Isten terveinek végrehajtása, Isten művének beteljesülése. Isten eléri ezt annak ellenére, hogy az ember nemet mondott neki. Mert ő „sohasem bánja meg ajándékait és hívását“ (Róm 5,29). Soha nem mondja: elegendő volt. És amikor az eredeti isteni terv megvalósul Jézus Krisztusban, tőle az új élet, az új rend, az Isten szíve szerinti emberség átszarmazik, átragad a többiekre. Jézus Krisztusban, Jézus Krisztus által gyökerében az egész emberiség Isten felé fordult, és ez az Isten műve (2Kor 5,18-21).

Jézus szenvedése nem egy „bosszúálló“ Isten kiengesztelése, hanem Jézus hűségének beigazolása. Jézus Krisztusban élénk tárul Isten mérhetetlen szeretete irántunk. Az Atyaisten Fiát adta értünk, a második isteni Személy emberré lett. Ugyanakkor élénk tárul a tökéletes ember is, aki — mint láttuk — engedelmes lett a halálig. Benne megvalósult a szövetség: Népeimmé lettek, és én lettek a ti

Istenetek. Ennek az Istennel való találkozásnak az eredménye a feltámadás, az örök élet Istennel.

Jézus egyszer így foglalta össze programját: „Azért jöttem, hogy életük legyen, és bővebben legyen“ (Jn 10,10). Ezt az isteni életet szerezte vissza nekünk megváltói életével, halálával és feltámadásával, bővebben, szebben, áradóbban, mint amilyen azelőtt volt. „Ahol eláradt a bűn, ott túláradt a kegyelem“ (Róm 5,20). Isten gyermekének lenni nekünk azóta annyit jelent, mint Jézus Krisztus nyomában járni, az ő szerető szolgálatában részt venni Isten és emberek iránt. Sokszor tapasztaljuk, hogy ez az élet, ez a szolgálat nehéz, szenvedéssel, áldozattal jár. Jézus a kereszttúton is előttünk lépked. De azt is megmutatja, hogy nem a halálé az utolsó szó, hogy érdemes vállalni a szenvedést, hogy a nagypéntek után eljön a húsvét.

Így teljesült be a szövetség harmas ígérete: 1) Isten nemcsak egy népfajt, hanem az egész emberiséget magához öleli. 2) Birodalma az Isten országa, amely szintén magába foglalja az egész teremtést. 3) Aldása az örök élet. Ezt kérjük a keresztségben: a hitet, amely örök életet ad. A hívő ember Isten alkotása és Isten gyermeke. Az elsőt a teremtésben, a másodikat a keresztségben kapja meg.

A Szentlélek templomai

Jézus feltámadása után dicsőségesen visszatért Atyjához, hogy „nekünk is helyet készítsen“ (vö. Jn 14,2). A IV. kánon így folytatja: „S hogy ezután már ne önmagunknak éljünk, hanem neki, aki értünk meghalt és föltámadott, elküldte téled, Atyánk, a híveknek első ajándékul a Szentlelket, hogy befejezze Krisztus művét a világban, és minden megszentelést teljessé tegyen.“ Ismerjük azt a jelenetet, amelynek emlékéét pünkösdkor ünnepeljük: az együtt imádkozó tanítványokra és Máriára szélviharban, tüzes nyelvek alakjában leszáll a Szentlélek. A Szentháromság egy Isten harmadik személyéről még nehezebb csak megközelítő fogalmat is alkotni magunknak, mint az Atyáról és a Fiúról. Nem azért, mintha messze lenne tőlünk, hanem éppen azért, mert nagyon is közel van: itt lakik a szívünkben. Jézus azt ígérte nekünk, hogy a Szentlélek „majd megtanít bennünket mindenre, és eszünkbe juttat mindent, amit ő mondott nekünk“ (vö. Jn 14,26). Az apostol azt mondja: Isten szeretete a bennünk lakó Szentlélek által áradt ki szívünkbe (Róm 5,5), figyelmeztet, hogy testünk a Szentlélek temploma (1Kor

6,19; 3,17; 2Kor 6,16), és kér, hogy engedetlenséggel, bűnnel „meg ne szomorítsuk“ az Isten Lelkét (Ef 4,30), „ki ne oltsuk“ magunkban vagy másban (1Tessz 5,19). A Lélek segít bennünket imádkozni; „ő maga jár közben értünk szavakba nem foglalható sóhajtásokkal“ (Róm 8,26). A teremtés történetében azt olvassuk, hogy „ott lebegett a vizek felett“: Isten Lelke hozott a világnak rendet és életet. Ugyanez a Lélek ad a keresztkút vizével isteni életet a lelkeknek. Az első pünkösdi óta irányítója az Egyháznak, amelynek a keresztségben tagjai leszünk. A keresztség szentségében költözik először belénk, és egy életen át vezetők, fényességünk, boldogságunk akar lenni.

Az Anyaszentegyház

Az evangéliumok elmondják, hogy Jézus földi életében megvetette egy közösség alapjait. Tanítványokat gyűjtött maga köré, Pétert megtette vezetőjükké (Mt 16,18; Jn 21,18). Papi hatalmat adott nekik (szentmiseáldozat bemutatása Lk 22,19; bűnbocsánat Jn 20,23), és feltámadása után elküldte őket: „Menjetek, tegyétek tanítványimmá az összes népeket . . . kereszteljétek meg őket . . . és én veletek vagyok minden nap a világ végéig“ (Mt 28,18-20). Az Apostolok Cselekedetei könyvéből már igen sok érdekes és megragadó dolgot olvashatunk az Egyház gyarapodásáról és az első keresztények életéről. Házanként ünnepelték a kenyértörést (az Eucharisziát), nem volt köztük szűkölködő, mert mindenük közös volt, „egy szív, egy lélek“ voltak. Ez az Egyház folytatódik az apostolok utódai: a püspökök és papok által vezetett közösségben mind a mai napig. Mi is ennek képviselői gyűltünk itt most egybe. Jézus szava szerint: „Ahol ketten vagy hárman összejönnek az én nevében, ott vagyok köztük“ (Mt 18,20).

De az Egyház sokkal több, mint látható társaság. Az Egyház és benne Krisztussal való közösségünk titok, misztérium. Amikor a II. vatikáni zsinaton az Egyházzal tárgyaltak, hamarosan rájöttek: nem lehet pontos jogi kifejezésekkel meghatározni, körülírni, inkább hasonlatokkal, képekkel tudjuk megközelíteni. A legismertebb ilyen szimbólum Szent Pálé: az Egyház Krisztus teste (1Kor 12,12-31; Ef 1,23; 4,12; 5,29; Kol 1,24). Krisztus a fő, mi vagyunk a tagok. Szervesen összetartozunk vele és egymással, rászorulunk egymásra, kiegészítjük, segítjük egymást, nemcsak természetes, hanem természetfölötti téren is (tanúságtétel,

közbenjárás, engesztelés stb.). Test szerint a gyermek, akinek keresztségére készülünk, a szülőkből való, édesanyja testéből nőtt. A keresztségben most abba a nagy Testbe iktatódik bele, amelynek lélek szerint a szülők is tagjai: Krisztus titokzatos Testébe. Másutt (Ef 5,21-33) a házassággal állítja párhuzamba Pál apostol Krisztus és az Egyház viszonyát. Figyeljük meg, hogyan szerepel itt együtt a hitvesi szeretet, Krisztus szeretete Egyháza iránt és a keresztség: „Férfiak, szeressétek feleségeteket, ahogy Krisztus is szeretete az Egyházat, és föláldozta magát érte, hogy a keresztségben isteni szavával megtisztítva megszentselje“ (5,25). Pál „nagy titok“-nak mondja ezt, és igazán az. Az a szeretet és hűség, amely egymáshoz köti a férjet és feleséget, csak halvány árnyéka annak a hűségnek, amellyel Krisztus szereti Egyházát, kegyelmekkel elhalmozva és tisztogatva, hogy „sem szeplő, sem ránc, sem egyéb efféle“ ne legyen rajta.

Sokszor mondjuk az Egyházat „Isten népének“ is (vö. 1Pét 2,9-10). Az Egyházzal szóló zsinati konstitúció külön fejezetet szentel ennek. (Isten népén tehát az egész Egyház összességét értjük, nemcsak a híveket!) Ez a megjelölés is kiemeli az Egyház közösségi jellegét, szervezett voltát, fejlődését, egységét a sokféleségben, és azt is, hogy a földön zarándokként halad az égi haza felé.

Újabban gyakran találkozunk azzal az ösegyházzal igen elterjedt kifejezéssel is, hogy az Egyház „Krisztus szentsége“. A Zsinat így mondta: „Az Egyház Krisztusban mintegy szentsége, vagyis jele és eszköze az Istennel való bensőséges egyesülésnek és az egész emberi nem egységének“ (LG 1). A szentség olyan jel, amely természetfölötti valóságra utal, de nemcsak rámutat, hanem kapcsolatba is hoz vele, hatásával megvalósítja. Szimbólum, megjelenési forma, amely magában hordja a valóságot. Ilyen értelemben mondhatjuk például, hogy Jézus Krisztus az Atya szentsége, mert benne emberi módon megjelent az Isten. Aki Krisztussal találkozott, Istennel találkozott emberi módon (vö. Jn 14,9). Az Egyház a megdicsőült Krisztus szentsége. Lelke által, akit elküldött, él és működik az egyházi közösségben. Az Egyház Krisztus nevében hív, nevel, éltet. Aki erre a hívásra válaszol, és ezt az életet elfogadja, Krisztus hívását fogadja el, Krisztus életében részesül.

Még valamit okvetlenül kell említenünk, amikor az Egyházzal mint közösségről beszélünk. Az Egyház feje

Krisztus, Isten Lelke működik benne ajándékaival, tanítása hit és erkölcs dolgában föltétlenül megbízható, minden időben nagy szentek éltek és élnek benne. Ugyanakkor azonban az Egyház emberek közössége, már pedig az ember — minden ember — bűnös és gyöngé. Ha végignézzük az egyháztörténelmen, sok szép és dicsőséges tény mellett sok elszomorítót is látunk. „Mindig újra jött egy-egy Mózes és Áron, de mindig ott volt a morgoló nép is, a bukás és a szálnalmas kudarc. Az Egyház nem egyszer túlságosan hamar szövetkezett azzal, amit éppen maga előtt talált; máskor meg túlságosan későn értette meg az idők jeleit. Mindig működtek benne kicsiny, korlátolt, bűnös emberek; vezető egyéniségek, de gátló tényezők is; bölcs tervezők, de okatlanok is“ (Hugo Rahner, Szolgálat 15). És ugyanígy van a jelenben is. Sőt ha valakit pappá, püspökké szentelnek, pápává választanak, akkor is ember marad, hibára, bűnre képes ember. (Nagy baj lenne, ha nem így lenne, hiszen akkor a papok nem tudnák megérteni a híveket!) Mindig szem előtt kell tehát tartanunk, és meg kell tudnunk különböztetni az Egyháznak ezt a kettős: isteni és emberi arculatát. Aki erre nem képes, az előbb-utóbb megbotránkozik az Egyházban. Már gyermekünket is meg kell tanítanunk arra, hogy a plébános, a hitoktató ugyan az Úr Jézus képviselőjében és hatalmával jár el, de azért mégsem egyszerűen „Jézuska-bácsi“, ahogyan egy kisiskolás köszöntötte kedvesen a tisztjét. És az az édesanya sem gondolkodott helyesen, akinek hitében válságot okozott, hogy az igen vallásos szülésznő nem merte bevallani neki a szülésnél elkövetett súlyos hibáját, noha a gyermek érdekében tartozott volna tudtára adni.

Mindnyájunkra nézve fontos következményekkel jár ez az igazság. Mert mit mondunk, ha valaki jön és azt kéri tőlünk: „Mutasd meg nekem Krisztus szent Egyházát, itt és ma, a családotban, a városodban?“ Már Szent Ágoston panaszoja: „sokan lennének szívesen keresztények, de sértik őket a keresztények bűnei“. Tehát az Egyház gyöngése és bűnei ne a botránkozás, hanem a lelkiismeretvizsgálat alkalma legyen számunkra, hiszen a rész felelős az egészért, a tag a testért: mi vagyunk az Egyház! Ne másokban, ne az előjárókban keressük a hibát, hanem mindenekelőtt saját magunkban. Ne érezzük senki hittestvérünk rossz példája által fölmentve magunkat a kereszténység követelményei alól, hanem éljünk úgy, hogy gyöngeségünk-

ben is tanúságot tegyünk az Anyaszentegyházról. Felnőtt, érett hittel segítsük hordani egymás terhét, papjainkét is, amint ők is segítenek hordani a mienket. És Szent Pállal higgyük, hogy „amikor gyöngé vagyok, akkor vagyok erős“.

A hét szentség

Amint a lélegzés vagy a szívverés életjelek, az élet megvalósulása, éppúgy mondhatnánk a szoros értelemben vett hét szentséget az Egyház életfunkcióinak. A szentségek által fejlődik a tagokban az isteni élet, megvalósul a baráti kapcsolat Isten és ember, s ugyanakkor az embertestvérek között. A szentségek elseje a keresztség: ez a kapu, amelyen át belépünk az Egyházba, ez tesz az Egyház tagjává, Isten személyes barátjává. Megismételhetetlen, életre szóló és az örök üdvösségre szóló szentség. Az Oltáriszentség a szentségek legnagyobbika: „az egység jele, a szeretet köteleke“. Krisztus határtalan szeretetében velünk akart maradni „mindennap a világ végéig“, és ezt isteni hatalmával minden elképzelést felülmúló módon valósította meg: a szentmisén örök jelenű áldozati odaadásához csatlakozunk, és vele együtt az Atyának ajánljuk magunkat, a kenyér és bor színe alatt testét és véréit vesszük magunkhoz a szentáldozásban, és templomainkban állandóan közöttünk lakik. Ez a páratlan barátság Krisztus és a hívő között arra ösztökél, hogy ugyanezt az egységet és barátságot embertársainkkal is elmélyítsük. A bérmálásban arra kapunk kegyelmet, hogy Krisztus tanúivá legyünk, és mint felelősségteljes, nagykorú keresztények terjesszük az ő jó hírét példánkkal és szavainkkal. Úgy is mondhatnánk, hogy bennünk és általunk valósul meg Isten szeretete, és éri el embertársainkat. A bűn (a halálos bűn) szakítás Istennel és az Egyházzal. A bűnbánat szentségében kibékülünk az Egyházzal és általa Istennel, és újra Isten felé fordulunk. A régi bűnbánati gyakorlat nagyon szemléltetően fejezte ki ezt: a bűnbánók rendjébe tartozó személyek nem vehettek részt az Eucharisztia ünneplésében. Feloldozás után csatlakoztak újra az egyházi közösséghez. Külön szentséggel, az egyházi rend szentségével adja át az Egyház a papi szolgálat megbízatását az erre jelentkezőknek. Külön szentséggel, a betegek szentségével erősít meg testi szenvedésünkben vagy öregségünkben, amikor erőink elhagynak. Ez a szentség a betegségen és halálon győzedelmeskedő Krisztushoz kapcsol. És szentség a keresztény házasság is:

egy férfi és egy nő életreszóló szövetsége Istenben, aki a szeretet és hűség egyedüli szilárd alapja. Ezt a szentséget annak idején ketten szolgáltatták ki egymásnak Isten előtt, kedves Szülők (a pap a házasságkötésnél csak meghatalmazott tanú!), és azóta is átjárja közös életüket, és a kegyelem forrásává teszi. Minden kis figyelmesség, amelyet egymás iránt tanúsítanak, minden munka, amit családjukért végeznek, a névnap-i ibolyacsokor, a mosogató, a pelenkamosás, egy beszélgetés, egy közös színházi este: mindez állapotbeli kegyelmeket közvetítő eszköz, mindezzel az isteni életet és így a boldogságot gyarapíthatják egymásban. Koronája pedig ennek az életáradásnak, amikor a házasfelek szerető egyesülése Isten teremtő tevékenységének eszközévé válik, és új életet, új embert hoz létre. Megadták neki a testi létet, és most hozzák, hogy a keresztségben megszülessék az isteni életre is.

Felelősségvállalás a gyermekért

Gyermeük még kicsi és öntudatlan. Nem sokat ért abból, ami vele és körülötte történik. Fölmerülhet a kérdés: ha egyszer azt mondtuk, hogy a keresztség választás, hogyan választhat a szülő gyermeke helyett? Nem lenne jobb várni, míg a gyermek felnő, és tudatosan választ? A kérdést azonban téves így feltenni. A gyermek nem tud választani és nem szabad: még teljesen szüleitől függ mindenben. Természetes téren is; és senki sem tartja különösnek, hogy a szülők reggeltől estig „választanak“ helyette: mikor és mit egyék, mibe öltözzék, milyen játékot kapjon stb. stb. A kis emberkében megvan a szabadság csírája, de ki kell fejleszteni benne, és ez éppen a nevelés gyümölcse. A szabadság nem annyit jelent, hogy „szabad“ a rosszat, az értéktelent választani. Mert ha azt választom, szabadságom csökken, személyiségem lerombolódik. A szabadság mintaképe Isten, a legfőbb Jó, aki mindenben csak jót akar és jót tesz. Azaz nem valamitől, hanem valamire vagyunk szabadok. A szülői nevelés, oktatás segíti a fejlődő kis emberpalántát abban, hogy a jót válassza, és közbelép, ha a rossz választás kárt okoz. („Kés, villa, olló kisgyerek kezébe nem való!”) Hát akkor hogy lehetne a szülőnek közömbös, hogy a legdöntőbb, az örök életre kiható választás terén hogyan dönt a gyermek? Mindenben javát akarja, ezért hozza el a templomba, hogy azok közé tartozzék, akik az örök életet választották Jézus Krisztusban. És amint megválasztja gyermeke barátait, hogy jó környezet-

ben, a jó befolyása alatt növekedjék, így választja az Egyházat is, hogy a megfelelő légkört biztosítsa a gyermeknek, amelyben a Krisztus-követők példája nyomán ő maga is Krisztus követője legyen, szülői ösztönzésre eleinte, szabadon és tudatosan később, amikor érett személyiséggé fejlődött.

Mit gondolnánk arról az édesanyáról, aki nem mutatja ki szeretetét csecsemője iránt, mivel az még „úgysem érti”? Mit gondolnánk arról a szülőről, aki nem tanítja meg gyermekét beszélni, írni-olvasni, mert „hátha nem lesz kedve hozzá”? Igaz, a gyermek eleinte semmit sem ért még szülei szavából, becézéséből, válaszolni sem tud, de a szeretetnek ebben a légkörben fejlődik, így válik emberről emberré. A szülő tudja, hogy egy nap gyermeke arcán megjelenik a mosoly, szemében az értelem fénye, hogy egy nap a rápazarolt szeretet visszhangra talál. Milyen szomorú lenne, ha a legfőbb, a legboldogítóbb Szeretet sugárzásának nem igyekeznénk szabad utat biztosítani gyermekünk életében! Az Isten szeretete és hívása az egyházi közösség útján jelenik meg gyermekünknek: „Nem mi szerettük Istent, hanem ő szeretett minket . . .” (1Jn 4,10) Keresztény szülőnek elképzelhetetlen, hogy gyermekét kívül hagyja ezen a szeretetközösségen. Ebben fogja majd megtanulni a hit elemeit. A gyermek egyháztagsága a keresztségtől fogva elvileg teljes értékű, de most még passzív. A hívek, főleg a szülők példája nyomán válik majd aktívvá, így fog kivirágozni lelkében a hit. Ha a vasat tűzbe tesszük, áttűzesedik. A gyermek is így veszi át a család és a keresztény közösség életstílusát. Ez elsősorban a szülők felelősége. Bizony súlyos felelőség: Istennel kapcsolatba hozni valakit sokkal nehezebb és kényesebb minden más nevelési feladatnál. De bízniok kell abban, hogy nincsenek egyedül: Isten fogja a kezüket és segít. Segít belülről: az állapotbeli kötelességeikkel velejáró kegyelmekkel és a megkeresztelt lelkében működő kegyelmével, segít kívülről: a keresztszülők és az egész keresztény közösség útján. És nincs nagyobb boldogság, mint amikor egy növekvő emberpalánta bontakozását figyelhetjük, segíthetjük, nemcsak testi és szellemi, de lelki téren is. „Vedd a gyermeket, és neveld föl nekem!” (Kiv 2,9)

A keresztszülők

Az ősegyházban a keresztszülők a felnőttek keresztelésével kapcsolatban jutottak szerephez: bizonyos kezességet

vállaltak érte. A gyermekeket a kereszteni szülők maguk vitték a templomba, ők oktatták a hitre. Később a gyermekkeresztelésnél is megjelentek a keresztszülők. Sajnos a közfelfogásban ez a szép tisztség sokszor társadalmi formasággá lett. Rokoni vagy más emberi szempontok szerint megy a felkérés, és a keresztszülő fő kötelességét abban látják, hogy időnként szép ajándékot vegyen a gyerekeknek. Pedig, mint az Ordo Baptismi tömören mondja, a keresztszülő „megjeleníti egyrészt a keresztelendőnek lelkileg kibővült családját, másrészt az Anyaszentegyház szerepét“ (Ált. tudnivalók 8—12.) Nem ő „kerül bele a családba“, hanem a „lelki rokonság“ révén kitágítja a vérségi köteleket. Az új liturgia a szülők mellett nagyon is kiemeli a keresztszülők szerepét és állandó felelősségét is. A szülőkkel együtt felelősek a gyermekért, segíteniök kell vallásos nevelésében szavukkal és példájukkal. A szülőkkel együtt felelősséget vállalnak (40), ők is megjelölik a gyermek homlokát a kereszt jelével (41), ellene mondanak a gonosz léleknek, megvallják hitüket Krisztusban (56,57). Segédkeznek az egész szertartás folyamán, és ezzel kifejezik, hogy a gyermek jóra való nevelésében is segítségére lesznek a szülőknek. Ezért fontos, hogy a keresztszülő vallását komolyan gyakorló hívő legyen, aki térben és lélektanilag minél közelebb van a családhoz és a gyermekhez. Az utóbbi okból lehetőleg túl idős se legyen. Tartsa elsőrendű kötelességének, hogy naponta imádkozzék keresztgyermekéért. Nagyon kívánatos, hogy a keresztelést megelőző beszélgetésen a szülőkkel együtt a keresztszülők is részt vegyenek.

II. A KERESZTSÉG SZERTARTÁSA

Fölmerül a kérdés: miért volt szükséges új szertartást készíteni a keresztség szentségének kiszolgáltatására?

Azt feleljük, hogy a szertartás nem „új“, hanem lényegében azonos az előzővel. A legfontosabb különbség abban áll, hogy egészen napjainkig a keresztség szertartása ugyanaz volt felnőttek és gyermekek részére, és a gyermek helyett a keresztszülő válaszolt. Ez a megoldás nem kielégítő. 1969. május 15-én jelent meg a gyermekek keresztelésére összeállított külön szertartás. (A hivatalos magyar fordítás rubrikaszámaira itt-ott zárójelben utalunk.) A valóságos helyzet nagyobb figyelembe vételével együtt jár, hogy ez a

szertartás erősen kidomborítja a szülők, mellettük a keresztszülők és az egész keresztény közösség szerepét és hivatását. Továbbá a II. Vatikáni Zsinat irányához híven jobban kifejezésre jutnak bizonyos pozitív és közösségi elemek. Végül az új szertartás igyekszik még foghatóbban közel hozni a keresztség lényegét és hatását, ezért történik pl. a keresztség szentelése mindig újonnan a keresztselés előtt.

A szertartás négy főrésze osztható: 1) Fogadás és üdvözlés, 2) igeliturgia, 3) keresztselés és az azt körülvevő szertartások, 4) befejező szertartás és áldás.

I. Fogadás és üdvözlés

Régebben a keresztselés igen szűk körben, rendszerint a pap, keresztanya és esetleg pár rokon jelenlétében történt. Az új liturgia sürgeti, hogy legyen ünnepélyes és magával ragadó élmény, a szülők, rokonok és ha lehetséges, az egész közösség részvételével. Ezt teszi lehetővé, és egyben hűsvét titkára utal, hogy a vasárnapot ajánlják a keresztselés napjául. Jó, ha több gyermeket keresztselnek egyszerre.

Ezek az intézkedések még talán kicsit idegenül hangzanak, mert még túlságosan benne élünk régebbi idők elgondolásaiban. Régen a csecsemőhalandóság sokkal nagyobb volt, azért a szülők siettek a keresztseléssel, többnyire még aznap vagy másnap megtörtént, tehát az édesanya részt sem vehetett rajta. Ma erre már nincs szükség. Egészséges újszülöttel nyugodtan várhatunk. Ha bármi előre nem látható történnék, tudjuk, hogy szükség esetén a szülő vagy bárki más is érvényesen megkeresztelheti tiszta vízzel a gyermeket (szükségkeresztség). Az sem csökkenti a gyermekünk iránti figyelmet, ha több gyermeket együtt vesznek fel az Egyházba, viszont növeli a közösség érzését és az ünnepélyességet.

Az új liturgiában a keresztény közösség már azzal is kifejezi örömét, hogy a pap és a hívek a templomajtóban várják az újszülötte(ke)t és a hozzátartozókat. Pár nappal előbb milyen nagy mozgásba hozta a családot a kicsi érkezése! Virágcsokor, távirat, telefon, képeslap, látogatás a szülészetben mind azt mondta: Isten hozott közénk! A keresztselés napján új, még nagyobb család, Isten családja fogadja az újszülöttet. A keresztény közösség öröme ugyanolyan, mint a szülőké, vérrokonoké, jóbarátoké: „Isten hozott közénk!”

A pap köszönti a gyermeküket keresztelni hozó szülőket, és a gyermek nevét kérdezi. Az a tény, hogy a nevet a szülők választják, már mutatja a gyermek mellett betöltött páratlan szerepüket. A keresztségben kapott név fogja a gyermeket megkülönböztetni másoktól. Erről ismerik majd meg. Általában valamelyik szent nevét választják a szülők gyermeküknek. Ez is hitvallás, mert egyrészt biztosítani akarják a védőszent közbenjárását, másrészt remélik, hogy gyermekük követi majd a szent példáját, és hűségesen fogja szolgálni Istent és embertársait. Ne felejtsek el majd megismertetni a gyermekkel védőszentjének életét. A védőszent ünnepét, vagyis névnapunkat minden évben megünnepeljük. Születésnapunkat is. Fontos és illő lenne, hogy keresztségünk évfordulójáról is megemlékezzünk: arról a napról, amikor Isten népének tagjává, Isten gyermekévé lettünk.

A szülők kérik gyermeküknek a keresztséget a hívek jelenlétében. Ezzel mintegy azt mondják: Ez a mi hitünk, ezt akarjuk gyermekünknek is átadni. Ezért a keresztelés és az azon való részvétel hitvallás. Az újszülött megkapja a hit ajándékát, a jelenlevők pedig megvallják hitüket.

Az első rész azzal zárul, hogy a pap, majd a szülők és a keresztszülők is megjelölik a gyermek homlokát a kereszt jelével. Jézus a kereszten adta értünk életét, és ezzel a keresztet a legnagyobb szeretet (vö. Jn 15,13) és a győzelem jelévé tette. Amikor a szülők a kereszt jelét gyermekük homlokára írják, ezzel kifejezik, hogy Krisztus követőjeként akarják fölnevelni. Ez egyben az első áldás, amelyet gyermeküknek adnak, hiszen az áldást is mindig a kereszt jelével közöljük, ahonnan minden áldás fakad számunkra. Nagyon ajánlatos és szép szokás, hogy a szülők később is minden este a kereszt jelével fektessék le gyermeküket. Szent Ambrus mondja: „Akit szülei megáldanak, azt megáldja az Isten.“

II. *Igeliturgia*

A fogadás után ünnepélyes körmenetben bevonulunk a templomba. Három alkalom is nyílik körmenetre a szertartás folyamán: ezen az elsőn kívül akkor, amikor az igeliturgia végén a keresztkúthoz megyünk, majd pedig onnan a főoltár elé. Nem szükséges, hogy a legrövidebb úton, toronyiránt tegyünk ezt. Esetleg megkerülhetjük a templomot, szívvel-lélekkel énekelve közben, mert a keresztelés

örömünnep. (Az énekeket előre megbeszéljük. Talán akad különösen szívünkhöz nőtt és az alkalomhoz is illő ének, ami nagymértékben elmélyíti az ünnep benyomását.)

1) *Olvasmányok a Szentírásból és homília*

Az igeliturgia elején a pap vagy a keresztszüelő egy, esetleg két szakaszt olvas fel a Szentírásból, utána pedig a pap megmagyarázza a keresztségre vonatkozó értelmét. A szertartás bő választékot hoz szentírási részletekből. Főbb gondolataikat az alábbiakban csoportosítjuk, segítségül a homíliához:

a) Megtisztulás, megújulás

A vízzel való leöntés és mosakodás megtisztulást és lelki megújulást jelentett már az ószövetségben is. Az újszövetség mélyebbre ható tisztulásról beszél, ami nemcsak lemossa a bűnt, hanem ugyanakkor megszentel (1Pét 3,21). Krisztust szenvedése, halála és feltámadása teszi ezt lehetővé, és a keresztség adja meg nekünk (1Jn 1,7). A megkeresztelt élete új irányt kap. Istentől elfordult világba született, a keresztségben Istenhez fordul Jézus Krisztus által.

b) Újjászületés

Szent János evangéliuma 3. fejezetében olvassuk Nikodémus zsidó főember történetét, aki éjszaka, titkon ment Jézushoz, hogy tanítását jobban megismerje. A beszélgetés során ezt mondja neki Jézus: „Ha valaki újra nem születik, nem láthatja meg az Isten országát.“ Nikodémus szöszereint érti: „Hogyan születhetik valaki, mikor már öreg?“ Jézus erre megmagyarázza: „Aki (újjá) nem születik vízből és Lélekből, nem mehet be az Isten országába.“ Ez a második születés Isten családjába történik. Szent Péter első levele nagy hangsúllyal fejezi ki ezt a gondolatot: „Nem pusztulásra ítélt, hanem elpusztíthatatlan magból születetek újjá, az Isten élő és örök igéje által“ (1Pét 1,23). Szent Pál ugyanezt mondja azzal, hogy Isten fogadott fiai (Róm 8,15), új teremtmények (2Kor 5,18) lettünk. Ha a villanykapcsolót felkattintjuk, összekötjük a vezetékkel az áram forrásával, és kigyullad a fény. A keresztségben Istennel teremtünk kapcsolatot, az ő életében részesülünk.

c) Krisztus testének tagjai

„Mi ugyanis mindnyájan egy Lélekben egy testté lettünk a keresztségben . . . Mindannyiunkat egy Lélek itatott át“ (1Kor 12,13). „Mindannyian egyé lettetek Krisztusban“

(Gal 3,28). A teológusok úgy beszélnek az Egyházzal, mint Krisztus „titokzatos“ testéről, jelezve ezzel, hogy nem hús és vér értelemben kell a testet érteni. Erről már volt szó, mikor az Egyházzal beszéltünk. De következik ebből az is, amit az Egyházzal szóló konstitúció is kiemel: az Egyház tagjaiban tárul elénk Isten jelenléte, az ő életükben ismerjük meg Isten arcát (50.p.). A keresztség tehát új feladat elé állít: Krisztushoz kapcsol, és ettől kezdve a mi életünknek Krisztust kell sugározni a világ felé. Ezt kell majd a felnőtt hívőknek, elsősorban a szülőknek megéreztetniük az Egyház új kis tagjával. Természetesen csak akkor tehetik, ha bennük magukban is eleven a keresztségi kegyelem és az Egyházzal való összetartozás.

d) A Szentlélek közlése

Az előbbi pontban felhozott idézetek ezt is hangsúlyozzák. A Szentlélekkel az új élet, az örök élet zálogát kapjuk. „Ő a foglaló örökségünkre, arra, hogy teljesen megváltozzunk az övéi legyünk az Isten fölségének dicsőségére“ (Ef 1,14). Ez a Lélek ösztönöz arra, hogy egyre hasonlóbbá legyünk Krisztushoz, az Atya kedves gyermekéhez. (Lásd az I. rész megfelelő fejezetét is.)

e) A régi és az új ember

A keresztség nem egyszerű „csatlakozás“ Krisztushoz. Sokkal több, sokkal gyökeresebb változás történik benne. Nem csupán úgy csatlakozunk Krisztushoz, mint tanítvány a mesterhez, hanem mint ág a fához, venyige a szőlőtőhöz (vö. Jn 15,1-8). Szent Pál szerint „a keresztségben eltemetkezünk vele együtt a halálba, hogy miként Krisztus az Atya dicsőségéből föltámadt a halálból, úgy mi is új életre keljünk“ (Róm 6,4-5). Az új élet az egész ember átalakulását, új embert jelent. Ezt a gyökeres változást fejezi ki a keresztség szertartása. Régebben, amikor alámerítéssel kereszteltek (ami különben ma is lehetséges), ez még jobban kifejezésre jutott: a vízben eltűnő ember a bűnnek való meghalást és a régi ember temetését jelenti, amikor pedig újra felbukkan, az új születését jelképezi. Meghalunk és újjászületünk: a keresztségben Krisztus magához ragad, mint mágnes a vasat, „vele együtt“ halunk meg a réginek, és „vele együtt“ éljük az új életet. Ez az új élet nem bontakozott még ki bennünk teljes egészében, mint Krisztusban a feltámadáskor. De csíráját megkapjuk a keresztségben, és a szeretetben gyarapodva bennünk is eléri majd (viszonylagos) tökéletességét. Az új élet új feladatot ró ránk,

azt, hogy a bűnnek valóban meghaljunk, és lélek szerint éljünk. (Lásd: ellentmondás a gonosz léleknek.)

f) Isten népének tagjai

Szent Péter első levele írja le az újonnan megkeresztelt helyzetét (2,4-10). A kereszttség mint élő követ épít bele minket Isten házába. Ezzel Isten országa bővül, és ezután ránk hárul további bővítése úgy, hogy áldozatos életünkkel követjük Krisztus példáját. Isten népének minden egyes tagja részesedik a maga módján Krisztus papi, prófétai és uralkodói hatalmában, és ennek értelmében kell betöltenie hivatását. (Lásd erről részletesebben a krizmával való megkenésnél.)

2) *Könyörgések*

Miután készséges szívvel meghallgattuk és átélméltük Istennek hozzánk szóló szavát, most mi fordulunk imádságunkkal Istenhez. A hívek könyörgéseiben közösen imádkozunk a keresztelendő(k)ért, a szülőkért, a keresztszülőkért és minden megkereszteltért, „hogy a kereszttség kegyelme mindnyájunkban újjáéledjen“. Az egyházi közösségben fog felnővekedni a ma megkeresztelt gyermek. Ennek a közösségnek az életstílusát fogja átvenni, ezért hihetetlen fontos a közösség szerepe a hit és a hit szerinti élet átadásában. Mindenki, aki a keresztelőn jelen van, gondolja meg ezt a felelősségét. „Agnosce, o Christiane, dignitatem tuam, ismerd meg méltóságodat, keresztény!“ (Nagy Sz. Leó) Imádkozzunk szívből a keresztelendőért és egymásért, de tegyük is meg, ami rajtunk áll. Isten emberek által működik, emberekre van „szüksége“. Ne csaljuk meg Isten belénk vetett bizalmát!

Következik egy rövid litánia, amelyben a szenteket hívjuk segítségül. Tudjuk, hogy ők példaképeink és közbenjáróink is. „Hiszem szenteknek egyességét“ — mondjuk a hitvallásban. Vagyis az Egyház tagjai, akár ebben a világban élnek, akár már elköltöztek belőle, egy családhoz tartoznak, ugyanaz a szeretet fűzi őket össze, állandóan könyörögnek, közbenjárnak egymásért, és amennyire csak lehet, segítenek egymáson. Ha Jézus tanítása szerint nagy öröm van az égben egy megtérő bűnösön (Lk 15,7.10), hogyne örülnének üdvözült testvéreink, amikor most egy ártatlan kisgyermeket fogadunk be Isten Egyházába, egyet azok közül, akiket az Úr Jézus annyira szeretett, szívére ölelt? Ajánlatos, hogy a litániában megemlítsük a gyermek védőszentjét, a magyar szenteket, esetleg a templom védőszent-

jét is. Mindez segít, hogy a kereszteleési szertartás a mi ünnepünk legyen.

3) Fölkészülés a küzdelemre a gonosz lélek ellen

A keresztség választás. A szertartás most világosan elénk állítja a választás két pontját. Bűnről, kísértésről, az ördög cselvetéseiről beszél. Egyik oldalon ott a gonosz lélek, a Sátán, a rossz, a halált hozó engedetlenség, a bűn, a test szerinti régi ember; másikon Krisztus, a jó, az Istennek való életadó engedelmesség, az új és lélek szerinti ember. A keresztségben a jót, vagyis Krisztust választjuk, a gonosz lelket, a rosszat pedig elvetjük.

Ez a választás nagyon is valóságos mindennapi életünkben, az lesz a gyermek életében is. A rossz nap mint nap ezer formában jelenik meg előttünk: nyomor, betegség, kizsákmányolás, fajgyűlölet, tudatlanság, veszekedés . . . Ha mindennek ellenállunk, azzal ellene mondunk a Gonosznak, megtörjük uralmát, és Krisztus mellett teszünk hitet.

Azt a könnyörgést, amelyet a pap azért mond, hogy Isten törje meg a gonosz lélek hatalmát és szabadítsa meg a keresztségben a gyermekeket az áteredő bűntől, exorcizmusnak (ördögűzésnek) hívják. Ez természetesen nem azt jelenti, mintha az újszülött a gonosz hatalmában lenne! (Az áteredő v. eredeti bűnről lásd az I. részben.)

Az ember élete tehát küzdelem a rossz ellen a jó győzelméért. A küzdelemre való fölkészülést jelzi az olajjal való megkenés. (A keresztelezők olaját a püspök szenteli nagycsütörtökön, s azután megküldi az egyes plébániákra.) A régi görög-római világban a birkózók olajjal kenték be magukat a verseny előtt, hogy így kicsúszhassanak ellenfelük szorításából. Ezért mondja a pap megkenéskor: „Védelmezzen téged Krisztusnak, a mi Üdvözítőnknek ereje!” (50)

Ezután átvonulunk a kereszteleőkápolnába, és kezdetét veszi magának a tulajdonképpeni kereszteleésnek a szertartása.

III. Kereszteleés

1) A keresztség megáldása

A víz, mint az élet egyik legfontosabb tényezője, ősidők óta általános emberi szimbólum. A tavaszi langyos eső, a korai harmat, az öntözésre használható, hajókat hátán

hordó folyóvíz, a szomjat oltó forrás, a sivatagban felviruló oázis mind életről, üdeségről, friss erőről beszél. Akik megjárták a Szentföldet, ámulva láthatták, milyen termékeny paradicsom virul az öntözött részen; ahová viszont nem jut víz, ott csak izzó sivatag terül el. A pusztító felhőszakadás, a háborgó tenger, a mindent magával sodró árvíz ezzel szemben a pusztulást és elmúlást juttatja eszünkbe. A víz mindennapi életünkben is nélkülözhetetlen: milyen jól esik tikkasztó forróságban egy pohár friss víz, vagy fáradtan a tagjainkat új életre keltő fürdő!

Az élet, akár természetes, akár természetfölötti, titokzatos. Meghatott tisztelettel állunk az élet ura és forrása, Isten előtt. Az Egyház szinte kézzelfoghatóan akarja elénk tárni az új természetfölötti élet születését. Ezért a pap előttünk áldja meg a keresztvizet, kérve Istent, hogy jósága „nyissa meg egyháza számára a keresztség forrását“ (54). (Régebben a keresztség megáldását csak egyszer egy évben, nagyszombaton végezték.) Az áldás szövege emlékeztünkbe idézi a víz szerepét az üdvösség történetében, és jelzi, hogy itt nem egyszerű fürdőről, hanem újjászületésről van szó.

2) *Ellentmondás a gonosz léleknek, — hitvallás*

A pap újra emlékezteti a szülőket, keresztszülőket és az egész közösséget felelőségükre: „Reméljük, hogy hitbéli meggyőződésük hozott ide benneteket, és így készségesen vállaltok a gyermek megkeresztelésével járó kötelességeket. Gondoljatok arra, hogy ti is részesültetek a szent keresztségben“ (56). Ezután a szülők és keresztszülők, majd hozzájuk csatlakozva az összes jelenlevők is ünnepélyes formában, háromszorosan megerősítve ellene mondanak a sátánnak, és megvallják keresztény hitüket. Ezzel mintegy felelősséget vállalnak a hit továbbadásáért. A szülők lesznek az evangélium első hirdetői gyermekeiknek, amikor szavukkal és példájukkal a hit elemeire tanítják őket. Segítségükre vannak a keresztszülők és az egész közösség. A hitvallással a szülők mintegy kijelentik: „Ebben a tanításban, ebben a hagyományban hiszek. Ezt akarom magamévá tenni, ezt akarom sértetlenül, úgy ahogy én kaptam, átadni gyermekemnek.“

3) *Keresztelés*

A döntő pillanat elérkezett. A pap még egyszer megkérdezi a szülőket: „Akarjátok-e, hogy gyermeketek elnyerje a keresztséget?“ (60) Az igenlő válasz után háromszor

önt a gyermek fejére a keresztvízből, és közben mondja: „N., én megkeresztellek téged az Atya és a Fiú és a Szentlélek nevében.“ Ezzel gyermekük belépett a Krisztust követő hívek közösségébe, Isten gyermeke lett, új életre születtett Jézus Krisztusban.

4) *A keresztség hatását megvilágító szertartások*

A keresztség után a pap megkeni a megkeresztelt fejét krizmával, „hogy tagja maradjon Krisztusnak, aki főpapunk, prófétánk, királyunk“. (A krizma olajbogyóból készült olaj és illatos fűszerek keveréke.) Régen a királyi és főpapi hatalmat is fölkenéssel adták át. Krisztus a győzelmes Megváltó, a mi Főpapunk, a Messiás, akinek már a neve is azt jelenti: „Fölkent“. A megkeresztelt feladata tehát az, hogy nap mint nap Istennek szentelje magát, és mint az Egyház tagja betöltse papi, prófétai és királyi hivatását.

Krisztus papi hatalmában sajátos élethivatásként a szolgálati papság tagjai részesednek. De beszélünk a hívek „általános papságáról“ is. Urunk legfőbb papi cselekménye az volt, hogy teljesen átadta magát az Atyának, életében és halálában maradéktalanul teljesítette Atyja akaratát, és ezzel közvetítő lett Isten és ember között (vö. Zsid 10,5-10). A felajánlásnak ezt a lelkületét teszi magáévá a kereszteni ember. Ezt újítjuk meg vasárnaponként, amikor a szentmisén Krisztus áldozatához csatlakozunk. Isten akaratát keressük és tesszük hétköznapi munkánkban, családi életünkben. Az édesapa „a család papja“, neki kell irányítania a gyermekek vallásos nevelését, a közös családi imát stb. Sajnos sok családban látjuk, hogy az apa hitélete nem elég bensőséges, pl. nem jár el a vasárnapi misére, vagy nem áldozik. Ennek főleg serdülő korban és főleg fiúgyermek esetében nagyon káros a hatása. De az édesanyának sem kisebb papi szerepe van gyermeke mellett. Hiszen főleg az első években legtöbbit ő foglalkozik vele, ő tanítja keresztet vetni, imádkozni, és ő sugározza a családba azt a légkört, amelyben a kis emberpalánta Isten szeretetének napfényében nőhet.

Szépen írja a világiak papságáról az Egyházzól szóló zsinati konstitúció: „Minden munkájuk, imádságuk, apostoli kezdeményezésük, hitvestársi és családi életük, mindennapi munkájuk és testük-lelkük pihentetése, ha a Lélekben viszik végbe, de az élet nehézségei is, ha türelmesen viselik, Jézus Krisztus által Istennek kedves lelki áldozattá válnak (vö. 1Pét 2,3)“ (34.p.).

A profétai hivatal nem jövendőmondás, hanem tanúságtetés Isten mellett, Isten terveinek feltárása a világ előtt, és hűséges kitartás Mellette. A hit megvallása és ezzel együtt a hitből való élet különösen hatásos a mindennapi élet körülményei között. Így lesznek a világiak is „misszionáriusok“, az evangélium hirdetői, sokszor ott, ahová a pap nem jut el. Külön kiemeli itt a Zsinat a családi életet: „... itt járja át a keresztény vallás az élet egész berendezését, és napról napra jobban átalakítja. Itt saját hivatásuk van a hitvestársaknak: egymás előtt és gyermekeik előtt tanúi a hitnek és Krisztus szeretetének. A keresztény család fennhangon hirdeti mind az Isten országának jelenlévő erőit, mind a boldog élet reményét“ (35.p.).

Hogyan értsük az uralkodói hivatást? Félreérthetetlenül megmondotta az Úr Jézus: „Tudjátok, hogy a népek fejedelmei uralkodnak rajtuk, és a nagyok hatalmaskodnak felettük. De köztetek ne így legyen. Ha valaki közületek nagy akar lenni, legyen szolgátok, és ha valaki közületek első akar lenni, legyen a rabszolgátok. Az Emberfia sem azért jött, hogy kiszolgáltassa magát, hanem hogy szolgáljon, és életét adja váltságul sokakért“ (Mt 20,25-28). Megragadó példával tárja ezt eléink a lábmosás jelene (Jn 13,1-20): „... amint én tettem veletek, ti is úgy cselekedjete“. Minél közelebb él két ember egymáshoz, annál több alkalma nyílik egymás szolgálatára. A házasság nagyszerű iskolája ennek. Hát még mennyi alkalmuk van a szülőknek gyermekeik szolgálatára! A szolgáló szeretetnek és készségnek ebben a légkörében fog a gyermek is kedvet kapni az engedelmes Jézus példájának követésére, és tanulja meg már jókor, hogy ő is szolgálatára álljon kisebb testvéreinek. Krisztus királysága: a szeretet kiterjesztése az egész világra. (A hármassal kapcsolatban nagy haszonnal olvasható a *Lumen gentium* 2. és 7. fejezete.)

— A keresztségben kapott új életet, a kegyelem szeplőlenségét jelzi az a fehér ruha, amelyet a pap most odanyújt a gyermeknek. Nagy hagyománya van az Egyházban: valaha a húsvétkor kiszolgáltattott keresztség után az új keresztények egy hétig ebben a ruhában jártak. Innen maradt meg máig a „fehérvasárnap“ elnevezés: aznap tették le. Kíváncsi, hogy a ruhácskát a család hozza magával: lehet a keresztszülő ajándéka, varrhatja az édesanya — néhol mélyértelmű szokásként saját menyasszonyi ruhájának anyagából. Ezt a lelki tisztaságot kell majd megőriznie tudatosan

a gyermeknek, ezt kell óvnia a szülőknek és keresztszülőknek, aminek jelképéül ők adják most rá.

Azután a pap húsvéti gyertyát vagy egy erről meggyújtott gyertyát tartva mondja: „Vedd Krisztus világosságát“ (64). Az édesapa vagy keresztapa meggyújtja erről a lángról az újonnan keresztelt gyertyáját. Nagyszombat éjjel, a keresztség ünnepén, először csak a húsvéti gyertya világít. Erről az egy lángról sok kis gyertyát gyújtanak, és a sok kis láng betölti a templomot, fényükben megismerjük a mellettünk levőket. Igen kifejező szimboluma ez annak, hogy Krisztus világossága, tanítása és szeretete belőlünk túlrögződik embertársaink és az egész világ felé. Krisztus a világ világossága (Jn 8,12). Ezt a világosságot viszik tovább követői: „Ti vagytok a világ világossága“ (Mt 5,14). (Lehetőleg őrizzük meg ezt a gyertyát, és pl. elszólókor vagy a keresztség évfordulóján magyarázzuk meg értelmét a gyermeknek.)

IV. *Befejező szertartások*

Most égő gyertyáinkkal a főoltárhoz vonulunk, ill. ahhoz az oltárhoz, ahol a Szentséget őrzik. Szép szimbolum, hogy az újonnan keresztelt első útja a valóságosan köztünk levő Úr Jézushoz vezet, és ott a hívek közössége érte imádkozik. Közösén elmondjuk az Úr imádságát, a Miatyánkot. Ez is hitvallás, mert világosan kifejezi a megkereszteltnek Istenhez való viszonyát. Isten a mi szerető Atyánk, mi pedig gyermekei vagyunk. Hányszor és hányszor fogja majd ismételni életében a felnövekvő az Úr imáját! Most még a közösség kölcsönözi a hangját hozzá.

Ahol szokásban van az avatás ősi, szép magyar szokása, ott most az édesanya(k)nak ez a külön megáldása következik (69). Végül pedig a pap hármás áldást ad: először a gyermeküket karjukon tartó édesanyákra, azután az édesapákra, utoljára pedig az összes jelenlevőre.

Emlékezetes pillanat az, amikor a kis újszülött édesanyjával hazatér a klinikáról a családi otthonba. Ilyenkor éli át mindenki igazán, hogy új taggal gyarapodott a család közössége. A megkeresztelt gyermeknek most már Isten temploma is otthona, az Egyház közössége: családjá. Polgárjogot nyert itt és a mennyei hazában. Ezzel a felemelő érzéssel hagyják el a szülők, keresztszülők és a megjelent hívek a keresztelő színhelyét.

TARTALOM

Bevezetés	5
<i>A) Esküvői beszédek</i>	
VI. Pál pápa homíliája a Szent Péter-Bazilikában	17
Bernhard Pfleiderer: „Legyen veletek só!“	21
Marosi László: A házasság szentélye	24
Gerhard Bauer: Isten világosságában	26
Gerhard Bauer: Jól őrzött ház	30
Chilla Raymond: A házasság ősképe és forrása	33
Németh József: „Nagy titok ez“	36
Kurt Marti: A házasság hit dolga	39
Békési István: „Az a hatalmas harmadik“	42
Friedrich Gözl: Légy áldás	44
Friedrich Gözl: Fogadjátok el egymást!	48
Karl-Behrnd Hasselmann: A békeszerzők kutatóútja	51
Gyurás István: „Egyek legyenek“	55
Hermann von Loewenich: A képességeket fel kell szabadítani	58
Gerhard Obst: A teherviselés törvénye	61
Markus Bieler: Nem olyan egyszerű a szeretet	65
Dr. Gianone Egon: Legyetek hálásak!	68
Hellmut Traub: Isten szövetségében	71
Babos István: Küzdelem az eszményi házasságért	76
Szigeti János: Ezüstmenyegzőre	79
<i>B) Temetési beszédek</i>	
Gerhard Bauer: Az Úr adta, az Úr elvette	85
Németh József: Beteljesülés, nem megsemmisülés	88
Egon Franz: Semmi sem választ el Isten szeretetétől	91
Békési István: Az Én utaim nem a ti utaitok	93
Christoph Hahn: Simeon mintájára	95
Chilla Raymond: Égi születésnap	97
Chilla Raymond: Testvérünk ő	99
Martin Adam: Isten elnémitja büszke szavainkat	103
Walter Lüthi: Minden javukra válik	104
	167

Szigeti János: „Hiszem a szentek közösségét“	108
Hannes Meier: Ez a hűség koronát kap	110
Ulrich Müller: Gyöngeségében is teljes élet	113
Theodor Lescow: Minden a megbocsátáson múlik	115
Karsten Sohr: A végnél Isten áll	117
Dr. Gianone Egon: A jócselekedetek közbenjárása	120
Gerhard Obst: Isten mégis jövőt ad	122
Babos István: Nem mint akiknek nincsen reményük	125
Dieter Schoeneich: Hívás a halál színe előtt	127
Dieter Schoeneich: Teljes élet	130
Marosi László: Hiszem a testnek feltámadását	133
Christian Zippert: Ha test és lélek elsorvad	134
Christian Zippert: A reményt nem teszik sírba	137
Szentírási olvasmányok a temetési liturgiában	139
C) Babos István: A keresztség (Gondolatok a keresztségi beszélgetéshez)	143

